

ÀNGEL JIMÉNEZ

**SANT FELIU DE GUÍXOLS: EL
FINANÇAMENT DE LA GUERRA DEL
FRANCÈS, DE JUNY A DESEMBRE DE 1808**

ESTUDIS DEL BAIX EMPORDÀ
Sant Feliu de Guíxols, 2009
Volum 28 - ISSN 1130-8524

RESUM: En la commemoració del bicentenari de la Guerra del Francès apuntem la modesta aportació humana i econòmica feta per la vila de Sant Feliu durant els primers mesos del conflicte bèl·lic. Molt semblant, segurament, a la d'altres poblacions veïnes de Girona. Com a testimoni de l'abundant documentació inèdita que hi ha a l'arxiu guixolenc -contra el que afirmaren alguns historiadors-, donem a conèixer les actes de la Junta (juny - desembre de 1808).

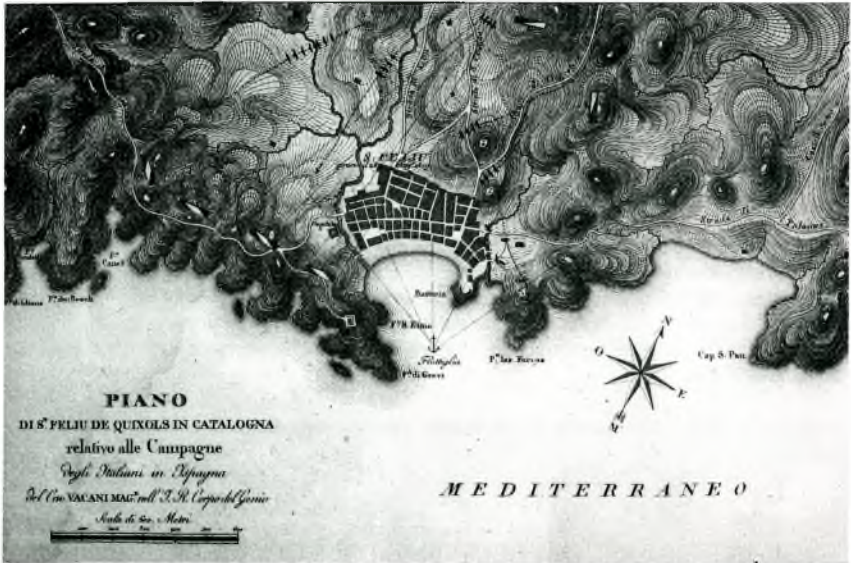
PARAULES CLAU: bicentenari, Junta, vocals, Gaietà Riera, penúria econòmica, sometent, corsari.

1. INTRODUCCIÓ: L'HEROISME DELS GUIXOLENCS EN LA GUERRA DEL FRANCÈS

No seria just que en la commemoració del bicentenari dels setges de Girona, una vegada més, restessin silenciades les aportacions humanes i econòmiques de les poblacions i viles veïnes.

De fet, els estudiosos ja clàssics de la guerra contra els francesos (1808-1814) han insistit sempre en la necessitat d'aprofundir-ne els estudis treballant sobre material nou i documentació original dipositada i guardada als arxius familiars i municipals, concretament als de Sant Feliu de Guíxols i de Girona.

Fa exactament vint anys, Joaquim Pla i Dalmau, fent seva l'opinió de l'historiador Martínez Valverde, ens deixà escrit que en els estudis que s'havien fet sobre la Guerra del Francès a Catalunya s'havia ignorat sistemàticament el paper importantíssim que havien tingut els vaixells, armats en cors en la vila guixolenc. I, pel seu compte, Pla i Dalmau hi afegia: "que també s'ha ignorat per part de molts historiadors dels setges de Girona, la gran col·laboració que oferiren al servei de l'artilleria els mariners guixolencs. Se'ls ha presentat com a bons auxiliars de les peces quan, en realitat, foren els més acreditats artillers al servei de la defensa de la Plaça. I, en un altre ordre de caire logístic, ha mancat un estudi seriós sobre el paper que va representar Sant Feliu de Guíxols -rendides Roses i Palamós- per servir de base d'aprovisionament de municions i queviures a la ciutat assetjada. En realitat, quan el *cordó umbilical*

1.- Plànol de Sant Feliu fet pel cronista militar Vacani el 1809.

Sant Feliu – Girona es va trencar, la sort de la resistència gironina va entrar en la crisi final”.¹

Tanmateix, aquí també s’han de reconèixer i agrair totes les aportacions fetes per Josep Grahit i Grau i, sobretot, per Lluís Batlle i Prats, així com les de G. Hurtebise i Gerard Bussot fa poc esmentat. La lectura dels treballs d’aquests historiadors, ja fa un grapat d’anys, em van desvetllar la curiositat i a poc a poc vaig anar consultant una part de la documentació original que hi ha a l’Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols, i en vaig prendre algunes notes.

En aquestes notes, que rellegeixo tants anys després, s’hi veu força bé la manera de pensar dels guixolencs que van patir les doloroses circumstàncies de la guerra contra els francesos, i s’hi revela un tarannà molt semblant al nostre. En realitat són documents que reflecteixen una mentalitat molt semblant a la nostra. És clar que també n’hi ha –pocs- que mostren algun sentiment o alguna gesta heroica -com el de Narcís Massanas-, però la majoria revelen actituds habituals en una guerra: por, interessos mesquins i egoistes, barrejats amb sentiments generosos i altruistes, amb el benentès

¹ PLA I DALMAU, Joaquim. “Pròleg” al llibre de Gerard Bussot, *El capità Narcís Massanas (1786 - 1811). Heroi guixolenc a la Guerra del Francès*. Col·lecció: Estudis Guixolencs, núm.5. Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols. Servei de Publicacions i d’Arxiu. 1989. Pàg. 3-5.

que, com ara, el document escrit emmiralla amb més facilitat els fets negatius, que no pas els positius que sovint es produeixen en el silenci del fet no noticable.

Amb això no pretenc menystenir les accions dels nostres avant-passats, ans tot el contrari. Entenc que la por no era del tot dolenta, ni la valentia del tot bona. La por va ajudar a salvar moltes vides, mentre que la valentia mal entesa va fer que se'n perdessin moltes inútilment.

Dit això, coincideixo plenament amb l'historiador J. M. Pons i Guri quan escriu: "Com que no en teníem prou a lluitar contra els francesos, abunden les discòrdies i picabaralles d'un poble, les batusses dins la mateixa localitat i conflictes entre les autoritats i comandament superior. Si es va arribar a guanyar aquella guerra, de ben segur fou per l'ajuda britànica... i perquè va perdre Bonaparte".²

Si el lector, benèvol, continua la lectura d'aquests papers, descobrirà que realment a Sant Feliu, com a Arenys de Mar, no hi faltaren aldarulls i rebomboris entre els mateixos veïns. Josep Pla havia observat que en els pobles, potser perquè es vivia tan a la vora de la realitat i la vida, les reaccions eren violentes.

En la celebració d'aquest bicentenari em voldria allunyar de les celebracions locals de la guerra i del debat estèril sobre herois i batalles, per aproximar-me al coneixement dels costos humans i econòmics i a les transformacions socials que la guerra va comportar. Aquest és l'objectiu final de la recerca que aquí s'inicia parcialment, ja que ens limitem a exposar el tema pel que fa als sis primers mesos de la guerra.

Carles Rahola³ opinava que "Sant Feliu de Guixols, que no va deixar escrites gaires pàgines en aquella guerra, compta també amb el seu heroi: en Narcís Manuel Massanas⁴, les gestes del qual son prou conegudes dels que s'han dedicat a l'estudi d'aquella època de què tant s'ha escrit".

El cronista Cúndaro, en la seva gran obra, hi resumeix tot el contrari. Qui signa aquest treball d'investigació ha comprovat la impossibilitat de resumir l'enorme volum de la documentació -gairebé tota inèdita- que es troba a l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de

² PONS GURI, J. M. *Diari d'uns anys de guerra (1808 - 1814)*. Edicions L'Aixernador. Argentona, 1993. Pàg. 11.

³ AMSFG. "Un heroi guixolenc. En Narcís Manuel Massanas", a *El Programa*, núm. 958, 31 de juliol de 1922.

⁴ BUSSOR, G. *El capità Narcís Massanas (1786 - 1811)*. Ajuntament de Sant Feliu de Guixols. Col·l.: Estudis Guixolencs, núm. 5. 1989.

Fuente: EL PROGRAMA Fecha: 31-07-1922 Páginas: 3

EL PROGRAMA

ORGUE DE LA DEMOCRACIA FEDERALISTA DEL BAIX EMPORDÀ

<p>Preus de subscripció: Sant Feliu, 2 ptes. trimestre Fora, 2-90 anys NÚMERO SOLT. 25 CÈNTIMS Adreça, nom, tel. i segon adreça.</p>	<p>Sant Feliu de Guíxols - - - - 31 de Juliol de 1922</p>
<p>Oficines: Carrer de Marquès, núm. 17, 2.ª Edifici nou de la Nació, Poble Nou, Ciutat de Guíxols Organitzador: E. Fontana, carrer de l'Estació, 10, 1.ª planta, Poble Nou, Ciutat de Guíxols, Baix Empordà.</p>	
<p>ANY XVI - Núm. 958</p>	

LAFESTA CIVIL

«El Programar», s'ofereix avui, diada de jura popular, amb l'industrialitat de les festes.

La solemnitat del jurament convindria a la celebració. La festa major de, en els pobles catalans, un motiu de caràcter purament civil. En altres festivitats de l'any es remarca un espècie de pregona religiosa, d'ordre parroquial o oficial que s'consegueix per l'impuls d'una secular habilitat o tradició, però que no representen cap modalitat de la força viva de les ciutats ni com a símbol ni com a gestos escarmentats.

La festa major de les ciutats encarnades és la veritable manifestació de la civilitat ciutadana. És al moment escollit per a refermar les correspondències antiques dels pobles i les famílies, per qual fet es produeix una grata i formosa interrelació d'afinitat que és un motiu de poderós desenvolupament català. Es defineix, la treva anhelada en el curs de l'any per a un repòs que ha de servir, com una salutació de compliment, per a respondre amb major dalt la labor quotidiana, aqueixa labor del *vi bonum*, consagrat a la més noble i més estimada a la vida universal.

Reflexe de la propia entonació de la ciutat són aqueixes festes. Les tres variades col·locacions d'indianes, parets com els múltiples expressions de la seva feunomia. Per aqueixa sublimada material de que es troben formades, en vaci-lem en els estat-les amb un caracter «civil», no-més-meny presentia, en molta

casos, defectuositat de linatge xoric, aqueixament s'ofereix per adherentes adalques i vegetacions gregues de fonsitat.

Aqueixes imperfeccions són d'ure-dre circumstancial i, per tant, susceptibles d'esporgar-se. Un col·lec-tiu de voluntats i manifestació pot assolir la dignificació d'aqueixes festes populars, tal com ha de que-dar als moderns aspectes de la iden-tificació ciutadana.

Advincant així, la festa del poble i l'excelsa representació d'edifi-cacions espirituals que estimaria les potencies de la vida material, condepenada a la prosa de cada dia, devers les sensacions d'una visió real de la Deïtat, a l'índic grec, que seria com la percepció d'un cast per a les nostres ànimes, habi-tudes als circumstancials i rescora de la ruta que ens porta als confins del nostre estat.

Allavors, davant d'una realitat senzilla, podrem col·lectar amb pin-tat expansiva la diada volentinal de la festa popular de la ciutat.

UN HEROI GUIXOLENC
EN NARCÍS MANUEL MASSANAS

En les ciutats recerques sobre la guerra de la Independència i la Dictadura napoleònica a la nostra terra, havem pogut conèixer molt sovint que gairebé cada ciutat, cada vila, cada llogaret, per homi que sigui, té el seu heroi, el seu màrtir, l'home que per un profund i obscur instint personifica l'estat de protesta

i de revolta, no solament contra la invasió del territori, sinó també contra les idees subversives que l'ene-mis escampa per tot arreu que posa la seva petja poderosa. Alguns po-bles tenen també el que podríem dir-ne l'anti-heroi — l'atacament —, són alguns aixímateix un ver-tader heroiisme per a posar-se en pugna, en nom d'una idealitat, contra la gent de la terra que defensa arduament, ensame que la seva llar, les seves tradicions més cures.

Sant Feliu de Guíxols, que no va deixar escrites gaires pàgines en aqueixa guerra, compta també amb el seu heroi: En Narcís Manuel Massanas, les gestes del qual són prou conegudes dels que s'han dedicat a l'estudi d'aquella època tan interes-sant, sobre la qual tant s'ha escrit, no sempre amb l'objectivitat desit-jada, i tant resta a ombrir i curar. La seva vida, la seva tràgica mort sobre tot, bé mereixen ésser resaca-des en aqueixa publicació, desit-jada avui a gloriar les coses relavan-tes de la ciutat, en son passat i en son present.

Aqueixa Girona per l'època napoleònica, totfins avui que con-seguen amateix a defensar-la homes de tota la comarca: del pla, del mar, de la montanya, sense més o menys instintivament, de la gran importància que tenia aquella plaça i de les grans conseqüències que conseqüències de la seva pèrdua: all d'ells fou En Narcís Massanas, qui va entrar de arribament en el primer terç de voluntariat de la ciutat heroi-ca, encarregant-li el general Altonos, durant els setges de 1808 i 1809, missions difícils i arriscades, que el

Guixols i al de Girona, i que confirma les asseveracions del frare franciscà. És simplement una constatació que també han fet tots els historiadors citats: Grahit, Batlle, Pla Cargol, Pla i Dalmau, Gerard Bussot, etc.

Però suposo que l'escriptor gironí feia referència més aviat a les pàgines *heroiques*, semblants a les que s'han pogut escriure de Narcís Massanas. Segurament que trobaríem algun altre vilatà, subjecte d'alguna gesta individual digna de ser narrada. Però, a mesura que es va llegint i interpretant la documentació original de l'època, hom va descobrint que l'autèntic heroi d'aquella guerra va ser el poble i, en el nostre cas, la població de Sant Feliu de Guíxols -d'uns 6.000 habitants-, que patirà la suma de càrregues econòmiques i socials que li vindran imposades⁵.

2.- Article de Carles Rahola: "Un heroi guixolenc. En Narcís Massanas" publicat al setmanari republicà de Sant Feliu El Programa (31.juliol.1922).

La impressió obtinguda coincideix plenament amb les paraules d'Esteban Canales que ho resumeix així: "Més que glorioses batalles i gestes dignes de la immortalitat, són fets prosaics els que constitueixen el paisatge quotidià. I els seus protagonistes són, sovint, soldats indisciplinats, desertors, "brivalla", bandolers a un servei d'un cap o altres. És la cara més innoble però

5 FONTANA, J. "Qui va pagar la Guerra del Francès?", dins *La invasió napoleònica. Economia, cultura i societat*. UAB, Bellaterra 1981. Vegeu també del mateix autor "Els costos de la Guerra", a *La Guerra del Francès 1808-1809*. Ed. Pòrtic, Barcelona 2008

potser la més habitual de la guerra, amb la població civil com a víctima principal".⁶

També entre els mateixos ciutadans i en la seva relació amb les autoritats locals hi havia violència i por. Hi hagué una Junta que sovint imposava multes indiscriminades, o que constrenyia els veïns perquè paguessin, perquè s'enrolessin al sometent o per confiscar-los queviures, per allò que primer, per davant de qualsevol altre interès, calia salvar la *pàtria*. Així ho deia i repetia Julián de Bolívar:

"á fin de que llevados de su amor á la Religion, al Rey, y a la Pátria, y del interés grande que resultará del buen éxito de la causa justa y gloriosa que defendemos, hagan todos los posibles sacrificios, en dinero y frutos, gratuitamente y sin mas recompensa que el honor de distinguirse en el servicio de la Pátria [...]".⁷

Hi regnava un ambient de por a l'amenaça de ser denunciats com a *amics dels francesos*. Per exemple, el dia 23 d'octubre de 1808, Pere Remus cursava una denúncia contra el doctor Joan Buscarons i la seva dona Maria Pugens, on assegurava que ambdós eren francesos. I tot seguit, el denunciant hi feia constar que esperava rebre la part -econòmica, és clar- que li corresponia com a delator⁸.

De la mateixa manera que la defensa dels pobles contra els francesos s'organitzà des de les iniciatives locals, també aquesta es pagaria a través dels impostos immediats als veïns, en funció de les exigències més puntuals. Es demanaven homes, recursos i subsistències que cada poble s'haurà d'espavilar per pagar-ho tot, al marge de qualsevol llei o disposició general. No hi havia alternativa. Així és que a partir del juny de 1808, es va començar a generar un volum de despesa que l'Estat no pagaria mai, encara que entre molts comerciants hi havia l'esperança que algun dia se'ls retornaria el que ells havien deixat o avançat en concepte de préstec. El guixolenc Joan Vilaret i Patxot i altres botiguers, encara l'estiu de 1836, seguien reclamant els deutes per "proveïment durant la Guerra del Francès a tropes franceses i espanyoles".⁹

Tots aquests fets de la vida de cada dia, en aquelles circumstàncies tan difícils, prosaics i despullats de qualsevol tret de grandesa,

6 CANALES, E. "Resistència armada, costos de la guerra i comportaments socials", dins *Guerra napoleònica a Catalunya (1808-1814) Estudis i documents*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 1996. Pàg. 27.

7 AMSFG. Sec. X, núm. 14. Girona, 7.10.1808.

8 AMSFG. Sec. X, núm. 41. Ref. 30/31.

9 AMSFG. Sec. I. Acta del 28.07.1836, f. 23 v.

Los corsarios de San Felú de Guixols en la Guerra de la Independencia

Con su repatriar, certamente marcial, de las grandes batallas de la Guerra de la Independencia como Bailén, eclosiona como las de San Felú de Guixols, creándose una tradición y un conjunto de valores que hoy en día son el orgullo de la ciudad.

La Junta Sublevada de Olot, una vez que hubo superado los difíciles días de organización, tras los que alcanzó la gloriosa victoria del 21 de Junio de 1808, saludó los hechos que dirigía el general Duboussé, así seguida de la importante que tenía el Frente guixolés del que con fealdad podía mediante una valiente colaboración obtener victorias y ayuda. Así y con el fin de establecer la colaboración y el modo en que habían de ser atendidas por su bando, se dispuso porcións una ordenanza para integrar el valor del buque, y de su comportamiento, quedando la restante letra por a favor de la Junta Económica de la capital para su aplicación en las cuestiones que se suscitaban de la defensa de la plaza, el día y la noche, de modo en que se exceptuaban las partidas de guerra como cadáveres, armas, pólvora, balas, plomo, etc. que quedaba íntegramente a disposición de la Junta Militar para los indicados necesidades de la defensa.

El escuadrero, legítimamente auxiliando, se hacía a la mar en busca del enemigo. Enaguarda de vista, se apresuró el suficiente hasta quedar a tiro de cañón, en caso necesario, levantaba la bande-

ra y generalmente un par de tiros eran suficientes para la resolución en caso contrario se llegaba al abordaje lanzando el barco; el combate se hacía cargo de su documentación y la embarcación; cuando el suceso, quedaba bajo la custodia de los mismos marinos corsarios inmediatamente el capitán apresador denunciaba éste a la Junta local auxiliar y se iniciaba el expediente con todo el procedimiento que disponía en la defensa del barco y que el capitán y la tripulación aprisionados fueron recibidos con la seguridad correspondiente a prisioneros de guerra; (b), que se recibía declaración al capitán; (c), que se formaba expediente de la desconexión del buque y de las mercancías, y finalmente que se procedía a desahogar el género y mercancía y a su almacenamiento. Comprometida una primera parte, se enviaba el expediente a la Junta Superior de la capital para la declaración de buena presa, si procedía; en cuyo caso se concluía el expediente mediante la subasta de las mercancías y del barco, representado el producto de conformidad con lo legalizado.

Los corsarios de San Felú de Guixols con su apoyo y apoyo aportan una valiosa y entera colaboración que documenta entre los demás. Preside la Junta auxiliar D. Narciso de Domènec, y entre otros figuraban en la misma los vocales: D. Benito Durán, Casimiro de Font, y Arcadio de Marina; D. Francisco Pastor y Manríquez; D. Pedro Dalma; Obrero; D. Jofre Martí; D. Elias Archer; D. Benito Barreiros; D. Narciso Mallo; D. Manuel Cabada; secretario, D. José Albert; y Notario, D. Salvador Vidal, Propietario municipal y de la Junta, encargado de las subastas, Jof. D. Benito Pél.

De las repulaciones corsarias nos consta únicamente el nombre de los capitanes-jueces y de la matrícula de San Felú de

Guixols: los padre a hijo Barroton, Joseph; Esteban Barroton y su hermano Juan; y el hijo padre de José, Pedro; Plaja Jordano; Obrero; Juan Obrero; Nicolás Correas; Rafael; Sureda y Antonio Vidal.

La actividad corsaria es extraordinariamente eficaz en el mes de Junio de 1808, regular en noviembre y de nuevo febrero de 1809. De otros meses no tenemos datos. Consultando el Archivo Municipal de San Felú de Guixols comprobamos la creencia abanzada de documentación de la Guerra de la Independencia. Los administrados por el Ayuntamiento de Olot.

La inaguardia del escuadrero irrevocable para el aprovisionamiento del enemigo en Barcelona, cabe atribuir las lesiones de empleo de la flota marítima que fueron causa de la actividad corsaria. Este fue muy desahogada y vívidamente apreciada por la Junta Superior de Olot, que en un acuerdo de 1808 proclama sus saldos al cargo de comportamiento de la villa de San Felú que así dispuso la población que ha hecho muchos y más importantes servicios, tanto por mar como por tierra, debiendo ser mirados sus estatutos «en sólo como los vasallos en grado eminente, sino también como los primeros hermanos de las jurisdicciones».

Cuando en Julio de 1809 Palamós y San Felú de Guixols se piden para la causa nacional, al ensayar el ataque a Palamós se la victoria, lo que prueba la gran estimación que debe a dichos puertos y a la actividad marítima que se ha iniciado desde ese momento, pero el carácter del curso guixolense no había sido casual y su beneficio positivo, subvenciones, barcos, municiones y dinero que contribuyeron al avance de la causa defensiva. En definitiva, sus páginas gloriosas de la historia de San Felú de Guixols — Luis Batlle y Prats

apunten, doncs, a l'heroicitat d'uns homes i d'unes dones que, per damunt de tot, volien sobreviure i defensar tot allò que ho feia possible: les seves cases i els seus béns, el seu poble, que era, de fet, la seva pàtria.

2. ELS DINERS I LA LLUITA PEL PODER LOCAL, CAUSES DE DISCÒRDIA

Un dels motius de tanta picabaralla i dels malentesos era, per una banda, els diners immediats que es necessitaven per pagar la guerra. I una altra de les raons venia ja de molt lluny: la crisi del vell sistema -l'Antic Règim-, del qual era símbol el monestir benedictí, i la consegüent lluita pel poder local que aquell canvi de mentalitat comportava.

3.- L'historiador Lluís Batlle i Prats, a la revista *Àncora* (Festa Major de 1959), assegurava, erròniament, que a l'arxiu municipal de Sant Felú no hi havia cap document de la "Guerra de la Independència".

Règim-, del qual era símbol el monestir benedictí, i la consegüent lluita pel poder local que aquell canvi de mentalitat comportava.

2.1 ELS DINERS

En la base de la Guerra del Francès, com en totes les altres, hi havia una qüestió de finançament per a mantenir-la. Calia defensar la vila i preparar homes, i mantenir els hospitals de sang emplaçats a la vila; s'havia d'ajudar la ciutat de Girona amb homes i queviures, i s'hi havien d'enviar columnes armades del sometent i voluntaris i mariners que menjaven i cobraven. Hi havia l'obligació de proporcionar allotjament a les tropes i cavalleries, d'alimentar els francesos detinguts, mantenir i curar els malalts de l'hospital militar, etc.

El sistema de defensa no consistia a enquadrar els homes voluntaris de Sant Felú a l'exèrcit regular i a la Reial Armada perquè la hisenda -inexistent- de l'Estat n'assumís la despesa, sinó que es va

recórrer a una manera més popular de guerrilla, lligada a l'entorn més immediat i menys distorcionador socialment parlant, pel que fa a les feines habituals de la gent. Durant els primers mesos de guerra, de resistència inicial contra els francesos i en la defensa de Girona i del seu port (Sant Feliu), la intervenció del sometent va ser estratègicament valuosa. Es tractava d'una força que solament es mobilitzava esporàdicament, en moments de gran perill. Però que la vila els havia de pagar puntualment i proveir-los de municions i d'armament. Per la qual cosa, no caldrà exagerar els efectes militars d'aquells homes si tenim en compte algunes informacions que en aquest mateix treball apuntem. Com és el cas de la convocatòria general al sometent del 18 de juliol de 1808, en què un piquet de quatre homes passava casa per casa exigint, sota amenaça, l'allistament d'homes de 16 a 60 anys, sense preparació ni armament adequat. La ineficàcia d'aquestes patrulles va ser manifesta. Més endavant, quan parlem del monestir, tornarem a referir-nos a aquesta desafortunada crida general al sometent.

L'enrolament del sometent que teòricament era voluntari es feia sota la promesa de rebre un pagament. Per això tot sovint, quan s'acabaven els diners, es desfeien les partides guerrilleres que retornaven a casa seva.

Tota aquesta quantitat de recursos només podia sortir dels impostos i d'uns impostos que mai no van ser voluntaris, sinó imposats a la força. En els repartiments es fixaven unes quotes entre tots els habitants, segons el criteri dels comissionats per la Junta. I lògicament, com que l'Ajuntament i la Junta estava controlada per la gent més rica, els impostos es repartien de manera que a ells els toqués pagar el menys possible. Eren càrregues directes que afectaven els més pobres i que, d'altra banda, tingueren l'efecte d'apujar els preus.

I tot això en uns moments en què l'economia local encara no s'havia recuperat de la primera guerra dels francesos (1795-1798). La construcció naval s'havia aturat, i també l'exportació tradicional del tap, de xarxes i de peix salat en els mercats francesos, mentre que el flux comercial i migratori cap a Amèrica s'havia estancat.

El més greu, però, va ser la paralització d'una producció -la del suro treballat i de pannes per treballar - que s'exportava sobretot

a Europa. Feia relativament poc, el 1803¹⁰, que s'havia constituït el gremi de tapers per donar un impuls comercial a la manufactura del suro. Quan sobrevingué la guerra contra els francesos, les notícies sobre l'activitat industrial van cessar de cop, i els papers només parlen de fets i de despeses militars. Amb la guerra era molt difícil treballar o comerciar en els tradicionals mercats francesos. La mobilització dels més joves, el refugi de la gent a fora de la vila, en masies o a la muntanya, l'escassetat de la primera matèria, la intervenció de les autoritats militars en l'economia... entorpien qualsevol activitat econòmica¹¹.

Gerard Calzada, un comerciant de Sant Feliu de Guíxols, va intentar l'agost de 1808 d'exportar una partida a París. Les saques de taps varen ser detingudes a Torroella de Montgrí, camí de la Jonquera. La mercaderia va ser retornada a Calzada, però el president de la Junta Governativa de la plaça de Girona, Julián de Bolívar, va fer saber a l'alcalde de Sant Feliu, en un ofici del dia 28, que calia impedir que sortís de la vila cap partida de taps que passés a poder de l'enemic.

També aparegueren altres formes de recaptació o imposicions com les multes imposades, confiscació de mercaderies i repartiments de guerra. Formes, totes elles, que fomentaven el malestar de la gent i accentuaven la seva pobresa.

En resum, la invasió de les tropes napoleòniques va incidir sobre una situació de fallida econòmica: la supervivència de l'Antic Règim, els problemes d'hisenda i el col·lapse del mercat colonial, situació general que, a l'Empordà, empitjorava molt per les conseqüències del sosteniment de la Guerra Gran.

2.2 LA LLUITA PEL PODER LOCAL

D'altra banda, ja feia temps que a la vila de Sant Feliu havia començat la batalla contra el monestir benedictí, com a representant d'un Antic Règim en crisi, a fi d'iniciar una etapa més liberal i oberta. Les idees de la Revolució "alliberadora en els seus principis, i opressiva en versió napoleònica" havien entrat amb força a Sant Feliu, i la seva acceptació i difusió entre una bona part de la burgesia havia generat algun conflicte seriós a algun prohoms de la vila, que havia estat denunciat al tribunal de la Inquisició, com ja n'he

¹⁰ AMSFG. Sec. XXIX, núm. 1. També MEDIR, R. *Historia del Gremio corchero*. Ed. Alhambra S.A., Madrid, 1953. Pàg. 507.

¹¹ MEDIR, R. o.c. Pàg. 35-36.

deixat constància¹². Aquesta qüestió, al mateix temps, va dividir la població en dos bàndols.

En aquest context de crisi general, ideològica i de lluita pel poder local, s'ha d'emmarcar la batalla que prengué l'abat Bonaventura Sans, a partir de l'any 1801, per a foragitar del poder municipal la burgesia que era contrària als interessos del monestir. Va engegar una campanya a favor de la insaculació dels càrrecs municipals com a solució per remoure els regidors que hi havia contraris als privilegis monacals, com per exemple Sebastià Vidal "irreligiós" i irreverent, Francesc Patxot, Jeroni Vilanova...etc. En realitat, el problema que denunciava el monestir no era que sempre governessin els "comerciants", que era veritat, sinó que governessin els sectors del poble que no els eren afectes, als monjos. La insaculació de l'any 1803 representà un triomf transitori del monestir i dels comerciants que els donaven suport, conservadors, que s'oposaven al dinamisme econòmic d'altres sectors de la burgesia.

Però tots aquests intents de lluita pel poder municipal foren pràcticament inútils per aconseguir els objectius immobiliars dels benedictins i de qui els donaven suport, perquè la fallida de l'Antic Règim no tenia aturador¹³.

Així és que, com a resum, ni l'odi generalitzat ni la Guerra del Francès -enemic comú del monestir, del poble i del seus representants a la Junta de la vila- van aconseguir que els dos bàndols arribessin a un consens i es donessin un temps de treva, ans tot el contrari. L'abat benedictí d'aquells dies ho expressa perfectament: "No debo omitir aquí alguna breve reflexion sobre estos acontecimientos y sucesos referidos. Una epoca tan fatal, en que todos indistintamente nos veiamos amenazados en nuestros bienes y personas, parece que ofrecia la ocasion mas oportuna para sofocar enteramente, ó a lo menos suspender la memoria de todas las antiguas desavenencias entre Villa y Monasterio para dirigir todas nuestras operaciones con mayor union y acierto contra un enemigo que debia ser el obgeto único de todas nuestras miras. En efecto se observó entre muchos Pueblos mutuamente vecinos, que suelen vivir en una camorra abierta; "riñendo y apaleandose unos á otros y mirandose siempre como enemigos declarados, en esta ocasion

12 JIMÉNEZ, A. "La Inquisició a Sant Feliu, el s. XVIII", a *Informatiu de l'arxiu i museu*, núm. 9. Sant Feliu de Guixols, octubre 1991.

13 BORRELL, Miquel. "Les lluites pel poder municipal entre el Monestir i la vila de Sant Feliu de Guixols: La insaculació de l'any 1803", a *EBE*, núm.15. Sant Feliu de Guixols, 1996.

68.

la poblacion , que en menos de veinte y quatro horas se reduxo à cenizas ; y lo que es mas : ellos mismos tocaban à fuego , y acudiendo incautamente la gente à apagarlo , eran recibidos à cañonazos. En tan lastimosa situacion se dirigieron algunas personas del pueblo à suplicar al General Moncey , que á la sazón estaba mirando el fuego desde Cabanillas , que se dignase favorecerlos en tal conflicto ; mas sus ruegos no fueron atendidos. Entretanto creció el incendio , y el fuego se comunicò hasta las eras , quemando las mieses , y dexando hecho un pàramo el lugar , y à sus habitantes reducidos á la mas dolorosa mendicidad.

PARTE DEL BRIGADIER CONDE DE CALDAGUES, *General de la expedicion contra el sitio de Gerona.*

El Excelentísimo Señor Capitan General de este ejército , acaba de recibir el parte que sigue , del Brigadier Conde de Caldagues General de la expedicion contra el sitio de Gerona. = Excelentísimo Señor. = Desde el mismo campo de batalla noticio á V. E. por no perder instante , que Gerona queda libre del principal conflicto. Arden ya las baterías enemigas , y en nuestra posesion queda toda la artillería con que batian en brecha á Monjuí.

Mucho valor , mucho acierto han sido las causas de que estos viles incendiarios huyan à los esfuerzos é intrepidez del valiente Catalan. Conténtese por ahora V. E. con esto , reservandome no perder un instante de comunicarle el detall de la accion , gloriosa por todos titulos. = Dios guarde á V. E. muchos años. Campo de batalla al frente de Gerona 16 de Agosto de 1808 , á la una y media de la tarde. = Excelentísimo Señor. = El Conde de Caldagues. = Excelentísimo Señor Marques del Palacio.

Y de órden de S. E. se dà esta noticia al público,

se hicieron amigos y se unieron con la mayor armonia para cooperar unanimes á las operaciones de la comun defensa. Pero en este Pueblo sucedio todo lo contrario. Aquí se observa una Junta, que mas parece formada para convertir [sic]¹⁴ al Monasterio que al enemigo”.¹⁵

“[...] Todas estas reflexiones y otras varias que se podrian ofrecer demuestran con evidencia el caracter de estos naturales, y la gran cautela con deben los S.S. Abades y Monges proceder con ellos en todas ocasiones, sin fiarse facilmente en las demostraciones de amistad y afecto, que aparentan muchos de ellos en particular”.¹⁶

3. BREU RELACIÓ CRONOLÒGICA I DESCRIPTIVA DELS FETS MÉS IMPORTANTS, DE JUNY A DESEMBRE DE 1808

El cronista i frare franciscà Fr. Manuel Cúndaro, al principi de la seva obra del 1818, afirma que “[...] hasta que llegaron de San Feliu de Guíxols cerca de 130 hombre marineros, más de 90 de ellos diestros en el manejo y servicio de la artilleria, los que envió en nueve de junio aquella villa; la cual no cederá a otra alguna en lealtad y patrimonio, pues habiendo continuado constantemente del 2 al 6 de dicho mes los rumores y movimientos de levantarse contra los franceses reunió en el último todo el pueblo, formó su Junta, envió en el mismo comisionado a Gerona para ir de acuerdo con su actual Gobierno, ofreció gente armada y otros auxilios para defender la plaza; a más de la expresada partida destinó el mismo 9 otra con dos cañones violentos a Hostalrich, y continuó haciendo a favor de Gerona, y de la justa causa los distinguidos servicios que irán notándose en sus respectivos lugares”.¹⁷

Tanmateix, l'objectiu d'aquest treball, com ja he dit, no és reivindicar l'heroïcitat dels guixolencs en la guerra contra els francesos ni avaluar-ne el grau de contribució, sinó aproximar-nos a una proesa

14 “Combatir”, probablement.

15 Arxiu Abadia de Montserrat (AAM). Fons del Monestir de Sant Feliu de Guíxols. Capsa o bossa 4. Manuscrit de l'abat Gaietà Riera: “Revolucion en España por la invasion de los franceses”; f. 40: “Reflexiones sobre dichos sucesos”. Còpia posterior del pare Isidor Gil i Dalmau. Existeix una transcripció de l'original feta i publicada per ZARAGOZA, E. *Ancora* (1991).

16 Íd. f. 42-43.

17 CÚNDARO, Fr. Manuel. *Historia político-critico militar de la plaza de Gerona en los Sitios de 1808 y 1809*. Monografías del Instituto de Estudios Gerundenses. Gerona MCML. Fasc. I. Pàg. 33.

més vulgar, però no menys necessària: al coneixement del cost de la guerra, a la despesa i a les conseqüències o efectes col·laterals que el seu finançament va plantejar al poble. Per això, abans de res ens cal enumerar i veure d'una manera molt breu -i segurament molt parcial- els fets més remarcables, relacionats amb la guerra, que s'esdevingueren a la vila del mes de juny al mes de desembre de 1808, a partir bàsicament de les actes de la Junta -que adjuntem al treball, com a apèndix- i dels dos manuscrits coetanis: el dels notaris Sala i el de l'abat Gaietà Riera, que citem a la bibliografia.

3.1 JUNY

Dia 2: La vila envia uns representats, comissionats, a Girona. Es constitueix la Junta¹⁸.

Dia 6: Es nomenen 19 comissionats que han estat convocats per la Junta i l'Ajuntament.

Dia 7: Primer auxili enviat a Girona: 93 artillers amb 33 homes armats. El capità i cap dels guixolencs armats és Narcís Barraquer i de Llauder¹⁹ que cobrarà 4 pessetes per dia, i els altres, 1 pesseta i el pa. S'entreguen 251 lliures i 14 sous al comandament d'aquesta força per a la seva manutenció²⁰.

Dia 9: Al matí, s'envien 150 homes més a Girona i, a la tarda, 57 amb dos canons, a Hostalric.

Dia 10: Es disposa l'armament d'embarcacions com a cors. Aquest mateix dia es capturen sis vaixells francesos amb blat, plom i fruits colonials.

Dia 12: Els corsaris capturen un xabec francès.

Dia 13: La vila posa i paga un vaixell perquè vinguin les tropes que s'esperen de Maó. Aquestes arribaran el dia 20 amb l'enginyer guixolenc Josep Anton Pellicer, aleshores tinent coronel. Portava, a més, dos-cents mil cartutxos per a Girona.

Dia 14: S'organitzen tres companyies de 100 homes cadascuna. Es prohibeix la sortida de qualsevol guixolenc de 16 a 40 anys, útils

18 La despesa dels dos comissionats que anaren a Girona importà 18 lliures i 6 sous, que foren tretes de l'arca de propis i arbitris del comú, com a reintegrament (AMSGF: Sec. XIX, núm. 2).

19 Vegeu ZARAGOZA, E. "Els Barraquer de Sant Feliu, una família de militars" dins *Recull de documents i articles d'història guixolencs*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 2007. Pàg. 349 i s.

20 AMSFG. Sec. XIX, núm. 2.

al servei. En tot cas, sempre caldrà pagar-ne una fiança. Tampoc no poden sortir vaixells ni s'estendran passaports.

Dia 15: Malgrat tot, no s'ha pogut impedir la sortida de Sant Feliu d'algun vaixell i d'algunes persones, també mariners. Els vocals de la Junta -Joan de Montestruque i Benet Barraquer- són comissionats per anar a Girona. Davant la notícia del pas dels francesos de Barcelona a Girona, s'envien els corsaris perquè des de la costa hostilitzin les tropes enemigues en el seu pas pel Maresme²¹. També s'envien 61 homes armats a Montgat. Es nomena Josep Antoni Barraquer i Llauder de la Torre -o el seu germà Narcís- capitans de la companyia que s'està formant.

Es determina tancar els francesos dels vaixells detinguts en un magatzem de la vila, i seran custodiats per 2 homes de dia i 4 de nit. S'assenyala el magatzem de Benet Pagès o algun altre de semblant.

Dia 16: A la Junta es llegeixen dues cartes, una del capità Pere Plaja i l'altra del senyor Narcís Barraquer.

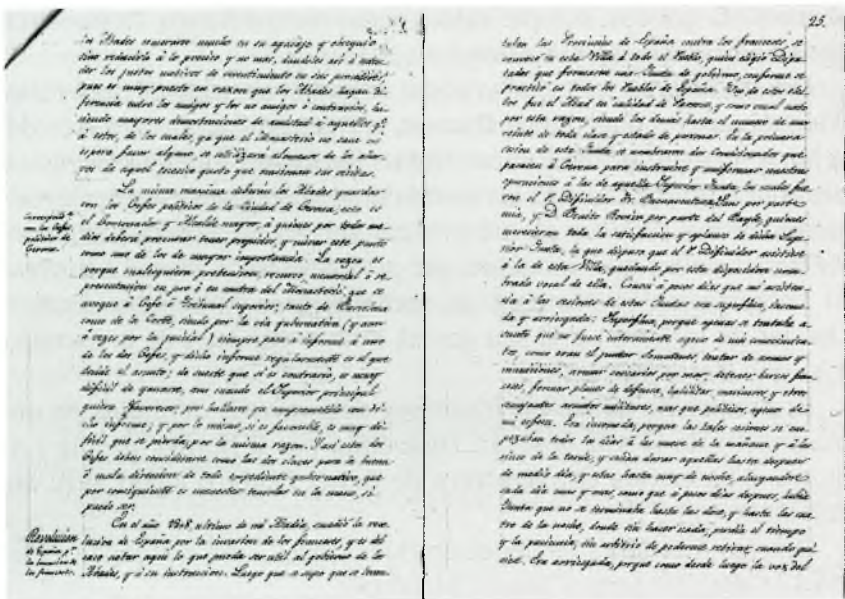
Dia 17: Arriben bones notícies de Torredembarra. Es comissionen els vocals Valentí Mañà i Pedro P. Gherro perquè portin amb homes armats la tripulació francesa detinguda -35 mariners, tots italians!- a la Bisbal. La despesa que en comporti el trasllat anirà a càrrec dels vaixells detinguts. Els oficials, de moment, es queden a la vila de Sant Feliu.

A la Junta es tracta també de la necessitat de recuperar el plom dels vaixells apressats. Fr. Domingo Crest surt amb el sometent.

La Junta envia a Mataró el capità mossèn Miquel Pla amb gent armada, i se sol·licita del fons de propis la quantitat de 150 lliures, com a reintegrament per al manteniment d'aquests paisans.

Dia 18: Davant el perill de la vida dels oficials presos detinguts, la Junta determina que el pare Fr. Anselm de Dalmasas, amb gent armada, els condueixin a Girona. (Determinació que no es complirà per la negativa de Girona). També està preparant la formació de 500 homes armats per anar a auxiliar Girona.

²¹ Com molt bé comenta PONS I GURI, J. M., el camí ral de la costa "feia molt perillós el trànsit per a una columna militar, perquè el camí ral seguia ran de mar al peu dels espadats de la costa; altrament des de mar era fàcilment batuda una columna de tropes, i més si aquesta era nombrosa, car no podia refugiar-se amb facilitat a l'interior ni enfilar-se pel pendent amb la impedimenta i material de guerra", a *Diari d'un anys de guerra (1808-1814)*. Edicions L'Aixernador. Argentonà, 1993. Pàg.16.

5.- Manuscrit de l'abat Gaietà Riera que es conserva a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat: "Revolució de España por la invasión de los franceses", foli 24 i s.

“El día 18, noticiosa esta villa que el enemigo había pasado ya la costa de poniente con dirección a Gerona con un ejército de 6.000 hombres y 500 caballos al mando de los generales Duhesme y Lechi, mandó la Junta salir el 19 un somatén de 500 hombres armados para auxiliar Gerona”.²²

La Junta de Sant Feliu rep de seguida un comunicat del president de la Junta de la Bisbal on dona compte que ha rebut els 35 mariners de la tripulació del xabec corsari francès detingut per la vila de Sant Feliu²³.

Dia 19: La Junta disposa que els oficials francesos - quatre i un criat- es traslladin al monestir, tot i l'oposició de l'abat i dels monjos. Els francesos es dirigeixen, per Calella i pel Suro de la Palla, cap a Girona. Una altra partida del sometent - amb el pare Fr. Bonifaci Bertrana al davant i amb el capità Manuel Cabañas com a comandant- es dirigeix als afores de Girona. Domingo Bohigas, Rafel Nadal i Josep Paradís són els altres capitans. Benet Rufi n'era el tresorer a

22 SAlA, o.c. Pàg. 72.

23 AMSFG. Sec. X, núm. 41 (16.8.1808). Ref. núm. 17.

qui es lliuren 1.300 lliures, l'únic que quedava dels cabals del comú -"de la Arca de las tres llaves-". A partir de llavors, els diners s'hauran de treure de les rendes de l'administració del ram de la sal²⁴.

Dia 20: Davant el perill imminent de Girona, la Junta Auxiliari prepara la defensa de la vila amb 7 bateries, cinc corsaris armats a la badia, i es proporcionen armes a tots els veïns. Molts busquen refugi a les muntanyes

Es dirigeix cap a Sant Feliu el corsari francès *Capitán Barbastro* amb una esquadrilla de cinc embarcacions armades per a donar suport logístic a les tropes que assetjaven Girona. Es temia que, un cop vençuda la ciutat de Girona, els francesos entrarien a Sant Feliu i hi calarien foc. Quan l'estol francès era a aigües de Tossa, des de l'ermita de Sant Elm es va tocar *arrebato*. L'abat del monestir i el pare definidor, Bonaventura Sans, fugen de la vila i es dirigeixen cap a Begur per mar. També desaparegué el notari Francesc Vayreda.

Dia 21: S'envia una altra partida de 50 homes del sometent a Vidreres. La Junta de Sant Feliu, atesos els seus mèrits, nomena Josep Llinàs i Geli, capità de la companyia²⁵.

Valentí Mañà, comandant de la bateria de Salenys, demana que l'hi enviïn dos canons de bronze del 16 que eren a la bateria de Sant Feliu. En aquell paratge -Salenys- pretenia aturar, o en tot cas retardar, el pas de l'enemic cap a Sant Feliu.

Es fa constar l'absència del pare abat i del pare Sans, així com del notari Francesc Vayreda, que ja no hi retornarà.

Dia 22: Els atacs dels francesos contra diversos baluards de Girona, del 20 i 21, varen ser de tempteig. La divisió del general Lechi, en comprovar la possible resistència dels defensors de la plaça, es replega en direcció a Barcelona per assegurar-se'n el control. En realitat, no es pot parlar d'un primer setge de la ciutat.

En retirar-se els francesos de Girona, a la tarda, l'abat Gaietà Riera torna a Sant Feliu.

Tots els historiadors esmenten la proesa del pilot de la Reial Armada, Benet Rovira:

"Il giorno 22 D. Benito Rovira, che era stato inviato per aiuti presso il Capitano Generale a Maiorca rientrò Traendo seco 200.000

24 Junta del 19 de juny, signada pe Narcís de Domènech, president de la Junta; l'abat Gaietà Riera, etc, AMSFG: Sec. XIX, núm. 2.

25 AMSFG. Sec. XXIV, núm. 19.

cartuccie ed ottendo che si trasferisse a Gerona il Ten. Col. del genio D. José Torres e Pellicer, uomo di grande competenza tecnica”.²⁶

Dia 23: El pare majordom diu a la Junta que pel poble corre el rumor que hi ha uns subjectes disposats a assassinar els oficials francesos tancats al monestir, animats per un vocal de la mateixa Junta, Narcís Mallol. S’obre una agra polèmica a l’entorn de la veracitat o falsedat d’aquesta denúncia.

Es posen sentinelles al convent per tal d’assegurar les vides dels oficials francesos. Al mateix temps es passa un ofici a la Junta Superior de Girona a fi que els vinguin a buscar i se’n facin càrrec, atesa la poca seguretat que tenen aquells oficials.

A la Junta es parla també de les despeses generals per a totes les activitats de guerra que es porten a terme, i que ni el fons del comú ni el de la sal no són suficients per a cobrir-les. Es demanen 1.000 lliures a l’abat -que hi és present- com a representant del monestir, a compte d’un repartiment general que es farà més tard.

Dia 24: Sessió de la Junta molt agitada. S’escolten les declaracions de mossèn Narcís Marcillach²⁷, Josep Abrich, Joan Tomàs i Eudald Arxer sobre la fugida del pare abat, del pare Sans i de Vayreda.

L’abat benedictí es presenta davant la Junta on se li recrimina durament la seva fugida amb el pare definidor, i se’ls acusa de traïdors. Com a contrapartida, se li demana que aporti diners -1.000 lliures- a la caixa del comú, ja que la Junta s’ha quedat sense cabals. L’abat justifica la seva fugida i es nega a pagar el que se li exigeix²⁸.

Sant Feliu rep una circular de la Junta Governativa de Girona en què informa l’Ajuntament que després de 4 dies i 4 nits de defensa de la ciutat, s’ha disposat el relleu de defensors i que Sant Feliu ha de contribuir-hi amb 13 homes²⁹.

Deu artillers de Sant Feliu es dirigeixen cap al castell d’Hostalric. La Junta de Sant Feliu presenta a la Superior de Girona les seves queixes pel comportament del monestir. Els monjos també, tot i que oferien 20 mil rals billó, a terminis.

26 MARSENGO, capitano Maurizio. *Gerona (1808-1809). Estratto dalla Rivista di Cavalleria*. Pinerolo, 1914. Pàg. 5.

27 Narcís Marcillach i Rigau (Sant Feliu de Guíxols 1766-1854). Vegeu JIMÉNEZ, A. “La plaça de Narcís Marcillach”, a *L’Arjau*, 48, febrer 2004.

28 L’abat Gaietà Riera es justifica en les seves memòries i explica amb detall la seva anada a Begur.

29 AMSFG. Sec. X, núm. 41.

Dia 25: Els tretze guixolencs que demanava Girona per a la seva defensa eren: Martí Esteve, Joan Esteve, Francesc Pascual, Josep Martí, Jaume Calzada, Cosme Cosp, Rafael Sala, Josep Calzada, Josep Bosch, Josep Pagès, Nicolàs Rossell, Josep Juera i Joan Senti³⁰.

Dia 26: S'envia un altre grup de 50 homes del sometent cap al "cordó de Ponent". La Junta envia també dos vaixells a Maó, de part de Girona, per accelerar la vinguda de tropes.

Dia 27: S'estipula el sou de l'agutzil de marina i el del criat de l'Ajuntament.

Dia 28: Proclama de Girona: "No olvidéis a nuestros hermanos de San Feliu de Guixols y demás artilleros que con tanto valor y acierto dirigieron el fuego de nuestras baterías".

La Junta determina que el veí d'Arenys, Felicià Fornaguera, pagui immediatament la meitat del cost d'un tret de canó -que són dos duros- i, a més a més, 2 pessetes per a l'artiller, per haver passat per davant de la badia sense respectar ni obeir els senyals de la bateria de les Forques ni les botzines, i a qui se li ha hagut de disparar una canonada per fer-lo venir a terra.

Arrest domiciliari de Joan Serra per haver anat a Barcelona sense llicència ni passaport.

Dia 29: La Junta de Sant Feliu constata que les despeses excessives que s'han produït -i es continuen produint sense parar- per la manutenció dels sometents, dels artillers que són a les bateries de Girona i de la vila, dels mariners que són als vaixells corsaris, els obliga a utilitzar els fons de rendes de l'administració de la sal -així s'havia acordat el dia 19 de juny-, el de l'administració de correus, el de l'administració de "Bulas, y en fin de todos los demas ramos y Administraciones de esta villa, librandose a sus respective Administradores las correspondientes libranzas para entregarlas al tesorero de esta Junta con intervencion del Contador de la misma"³¹.

Dia 30: Narcís Mallol és nomenat comissionat per a controlar el plom i els cartutxos que hi ha a la vila. Jaume Civils avala el comerç de blat de Josep Puig i Soler.

Durant tot el mes de juny i part del juliol, Sant Feliu ajudà Girona enviant els cartutxos -que feien els vilatans-, armes, pólvora, plom i queviures. La majoria de les municions i de les substències pro-

30 AMSFG. Sec. X, núm. 41.

31 AMSFG. Sec. XIX, núm. 2.

*Lista de los Britioneros del falo
que aprehendia Rafael Suris—
Luigi Alessari—
Giuseppe Signale.
Luca Cayal—
Luigi Carlini—
Giuseppe Mendola—
Giovani Cappana—
Giuseppe Bartolo—
Matia Stindici—
Tommaso Verruta—
Gionari Sanbartian—
Sarafino Domenicheli—
Giuseppe Astorin—
Giuseppe Normanicki—
Tadeo Popolici—
Antonio Gondolilli—
Augustino Spivola—
Ant. Stantichi—
Giuseppe Natale—
Giovani Cardini—
Lorenzo Zerini—
Matia Standici—
Nicola Fernando—
Giovani Gay—
Lorenzo Baccaroni—
Gaetano Lenzi—
Pietro Giromini—
Francesco Baralin—
Dia 5 de Julio de 1808—
Capo Fernay
Leopoldo Jordan
André Paulis
Domenico Fratio
Estienne Forge*

6.- Llista dels italians detinguts pel cors en vaixells francesos (AMSGF).

cedien, com explicarem més endavant, dels tretze vaixells capturats pel corsari guixolenc. Aquí caldria destacar, amb els artillers, mariners i sometents, la tasca que feien els traginers -per camins, aleshores, tan difícils de transitar- que havien d'entrar aquelles mercaderies a la ciutat de Girona.

Com molt bé ens ha fet observar l'historiador Elvis Mallorquí, si les tropes franceses tendien a ocupar la plana propera a l'Onyar, les forces autòctones controlaven les Gavarres i el camí carreter que unia Girona amb Sant Feliu, passant per Cassà de la Selva, Penedes i la vall d'Aro. Per aquest camí "hi transitaven llargs combois de queviures, de material bèl·lic i pólvora". Realment, "sense les Gavarres la ciutat de Girona no hauria resistit en els anys 1808 i 1809 tants mesos de setge de les tropes franceses de Napoleó"³².

32 MALLORQUÍ, ELVIS. "A l'assalt de Girona", a *Gavarres*, tardor-hivern, 2005. Pàg. 102-103.

3.2 JULIOL

Dia 1: Es confisca la cansalada que guardava Rafael Surís “a favor de las urgencias de la Patria”. Tres vocals de la Junta són comissionats per assistir a les declaracions de mariners i patrons dels vaixells agafats.

Atesa la desaparició de Francesc Vayreda, es nomena oficialment secretari de la Junta, Josep Abrich.

Fondeja a la platja d'Arenys de Mar un corsari guixolenc que és proveït de vitualles i municions.

Dia 2: Es deleguen Ramon Barraquer i mossèn Miquel Cabañas per anar a Girona per planificar amb la Junta Superior la defensa del territori.

Dia 4: Uns vocals de la Junta controlen els comptes de la descàrrega del gènere dels vaixells capturats.

Dia 5: Els vocals de la Junta elegeixen Jeroni Basart com a comandant de l'esquadrilla de la vila, i Bartomeu Bosch, menor [fill], com a capità del falutx *Santa Clara*, per anar en cors contra els enemics de la *Pàtria*, els francesos.

Es prohibeix als pescadors sortir a feinejar, si la Junta no els habilita prèviament. Es forma una companyia de 50 homes per exercitar-los i ensenyar-los. Aquests homes hauran d'estar sota les ordres de la Junta, promptes al servei. Cada un rebrà un pa i una pesseta diària. A més, se'ls confeccionarà un “gec” amb volta i *collarín* vermell per a la seva distinció.

El guixolenc Josep A. Pellicer³³, tinent coronel d'enginyers, comissionat per la Junta de Girona, és enviat -amb paletes,manobres, mariners i vaixells del cors- a tallar el camí ral de Barcelona a Girona³⁴.

Dia 6: Es dóna la patent de cors també als patrons Rafael Surís i Josep Bernich per anar contra l'enemic, els francesos.

Dia 7: Comencen les obres de tallar el camí de la costa així com les hostilitats des dels vaixells corsaris, per la banda de Caldetes, fins al dia 13. Tota aquesta operació, la paga la vila a base de donatius -sobretot de pa- i repartiments crescuts entre els veïns.

La Junta determina que es compleixi el decret de la Junta Superior de Girona, a causa del recurs fet pels *apresadores*, perquè se'ls lliuri la quarta part del gènere capturat que els correspon.

33 Segons SALA en el seu manuscrit: “Sr. Dn. José Antonio Pelliser nuestro paisano comisionado por la Juntade Gerona...” Pàg. 73.

34 CÚNDARO, a o. c., pàg. 61-62 del primer fascicle, ho explica amb més detall.

La Junta proposarà a la Superior de Girona la conveniència de suspendre de feina l'ajudant militar de marina i capità del port, el vocal Josep de la Muela, per la seva ineptitud i, entre valoracions negatives, per ser inútil per al servei de la Pàtria.

Dia 9: Surten de la vila 34 homes de sometent amb destí al "cordó de Ponent".

Dia 13: Es disposa que Joan de Montestruque pagui una pesseta diària als miquelets que s'allistin, i que Narcís Mallol els doni el pa.

Dia 14: Surt un altre comboi d'homes -26- cap al mateix lloc. Els miquelets de Sant Feliu i de Lloret es concentren a Arenys amb els guerrillers d'en Milans del Bosch.

Dia 15: Torna a Sant Feliu la tripulació presonera que era a la Bisbal³⁵.

Dia 16: Els corsaris agafen un llagut francès amb 4 oficials, 12 mariners i diversa correspondència. Els quatre oficials van a Calonge i hi són tancats al castell, mentre que els francesos-italians retornats de la Bisbal tornen a ser tancats al monestir i comença un nou avalot popular per les protestes de l'abat.

Dia 18: S'organitza un sometent general a la vila, i es disposa que tots els veïns de 16 a 60 anys, sense distinció, es presentin. Un comitè de quatre persones passava per les cases i obligava sota amenaces -segons el manuscrit de l'abat- a enrolar-s'hi, sense tenir en compte la seva utilitat. També ho feren amb els clergues i amb els monjos. S'hi apuntaren el pare predicador Dalmases, el pare Bonifaci Bertrana, el pare Jeroni Moré, el pare Veremon Casanovas i el llec Oleguer Sala; i, amb ells, tots els criats del monestir. A les cinc de la matinada del dia 19 sortiren per mar via a Blanes.

"Es de advertir que uno de los cuatro hombres que con tanta insolencia obligaban á ir al Somaten se quedó sin ir allá, y era hijo del Patron Gruart, y los demas demostraron allá mucha cobardía. Dicho Somatén sirvió de poco ó ningún provecho, y si algun merito pudo contraer fue solo por lo que hicieron los Monges y criados del Monasterio, como se dijo despues á publica voz toda la Villa. Se puede decir que á dicho Somaten asistió todo el Monasterio porque, á excepcion de dos curas que quedaron para el servicio de

³⁵ A la Bisbal tampoc no els volien. Vegeu FRIGOLA, Jordi: "Presoners de guerra", dins *Gavarres*, núm. 14. Tardor-hivern, 2008. Pàg. 102-103.

la Parroquia y dos Juniores, todos los demás eran viejos, enfermos ó inútiles".³⁶

Dies 18-19: Surt el sometent general de 682 homes armats cap a la costa de ponent per tallar el pas als francesos. Joan Vilaret i Patxot demana de comprar farina als "apresadores". Les tropes de sometent, la tripulació de vaixells i les tropes que s'esperen de Maó necessiten pa. La Junta disposa que es distribueixi farina entre els forners.

Dia 20: Les tropes franceses es troben davant de Girona, pel costat de Palau.

Atesa la necessitat d'elaborar molt de pa per a la manutenció del sometent, de la tripulació dels vaixells corsaris i de la tropa que s'espera que arribi de Maó, la Junta determina que es distribueixi entre els forners de la vila la farina que necessitin.

Dia 21: 7 homes de Sant Feliu es dirigeixen cap a Tossa, i 32, cap a Calella. Els canons de la bateria es carreguen en els falutxos per a més seguretat, per si l'enemic entrés a Sant Feliu.

Dia 22: 63 homes de Sant Feliu es concentren als voltants de Girona.

Dies 22-23: Desembarca a Sant Feliu el 2n batalló de Barcelona procedent de Maó, que l'endemà entrarà a Girona. Són ben rebuts, acollits i mantinguts pels veïns. Els mateixos vaixells -10, en total- amb què ha vingut la tropa portaran a Maó tots els detinguts francesos.

Dia 27: Es fixa el preu de la farina que es va deixar als forners, i la Junta en paga la quarta part als capturadors, a qui pertanyia la farina distribuïda. En resten sis sacs que seran subhastats.

Dia 29: Es convoquen tots els caps de família de Sant Feliu per parlar del finançament de la guerra. S'acordà de fer un repartiment entre els *pudientes*, perquè en el fons del comú, públic, no hi queda res; ni del fons de la gavella de la sal, de correus, etc. Només hi ha deutes.

Dia 30: La Junta es reorganitza en set seccions diferents a fi de tractar millor els múltiples temes acumulats. Al veí de Sant Feliu Josep Civils, se li reclamen 25 lliures, que es destinaran a l'atenció dels ferits i malats que hi ha a l'hospital.

36 AAM. Manuscrit del pare G. Riera, f. 43.44.

En los puntos de reunion, que van señalados, tendrá esta superior Junta las correspondientes municiones, para surtir á los Sometenes, que carecieren de ellas; encargandose, muy estrechamente y baxo de responsabilidad, á los respectivos Cabos, qué tengan la mayor vigilancia en que no se desperdicien, ni consuman inutilmente, conforme lo han hecho hasta ahora, con gran disgusto de esta Junta, á cuyo fin, y para evitar estos desórdenes, cuidará de repartir los cartuchos á sus individuos, con la debida prudente economia, cuenta y razon.

Como se trata unicamente de rechazar un fuerte golpe de mano en los ataques que ha proyectado el enemigo contra de esta Plaza y la de Rosas, y probablemente los Sometenes no deberán estar muchos dias fuera de sus casas, procurarán las Juntas respectivas socorref á su gente con los viveres necesarios, que remitirán á los puntos de reunion con la debida prontitud, validándose, para costearlos, de los arbitrios que tengan en su mano, y excitando el celo y generosidad de los vecinos hacendados y pudientes, á fin de que llevados de su amor á la Religion, al Rey, y á la Pátria, y del interés grande que les resultará del buen éxito de la causa justa y gloriosa que defendemos, hagan todos los posibles sacrificios, en dinero y frutos, gratuitamente y sin mas recompensa que el honor de distinguirse en el servicio de la Pátria; y quando por estos medios no pueda subvenirse á la manutencion de nuestros esforzados hermanos, que arrostran todos los peligros por el bien comun, se hará un reparto forzoso, equitativo y prudente entre los mismos hacendados y pudientes, siempre con la indispensable formalidad de cuenta y razon.

Las Justicias y Juntas auxiliares son responsables, con sus personas y bienes, de la puntual y pronta execucion de esta Circular, de cuyo recibo pondrán á continuacion el acostumbrado, sellado con el Sello de su Comun; en la inteligencia que será declarado por traidor á la Pátria, todo aquel que mirase con indiferencia los grandes peligros que la rodean, y no acudiese á defenderla, en los términos y con los esfuerzos que están prescritos.

Gerona 7 de Octubre de 1808.

Julian de Bolibar.

De acuerdo de la M. I. Junta
Miguel Germán, Fiscal Secretario.

8.- Ban de Julian de Bolibar del 7 d'octubre de 1808, on demana als veïns que facin esforços econòmics (AMSG).

3.3 AGOST

Dia 3: Surten de Sant Feliu 55 homes del sometent en direcció a Girona. Pere Oliver, veí de Torredembarra, porta notícies de la situació de les tropes al sud de Barcelona.

Dia 4: En surt un altre, de 45, que es dirigeix a l'alçada de Castellar, prop de Girona³⁷. Es rep un escrit de Benet Feliu de Cassà de la Selva on dona compte que havia rebut una carta del capità Presas³⁸ perquè notifiqués a la Junta de Sant Feliu, que a les 9 del matí havia arribat a Quart, i que allà havia topat amb els francesos, i que ara es trobava amb el sometent a la casa Llinàs del Castellar amb el senyor Francesc Milans.

El Comissionat de Cassà de la Selva diu que ha rebut de la Junta de Sant Feliu 1.500 cartutxos, 10 fusells i baionetes, que se sumen a les 17 caixes de cartutxos que es varen utilitzar en l'atac a Girona del 20 de juny.

Dia 6: Eudald Blanch i Josep Cruz, mariners que feien guàrdia al falutx de Josep Bernich, testimonien sobre un incident que s'hi va produir, amb trets i insults mutus de ser espies i afrancesats³⁹.

Dia 9: S'envien a Cassà de la Selva 600 racions de pa per a la tropa i miquelets del general Caldagués⁴⁰. També se n'envien a Tossa i Llagostera.

Dia 11: Els francesos entren a Cassà de la Selva. Des de Tossa, es continua demanant racions de pa.

Dia 15: A l'atac general contra els francesos, hi van com a voluntaris el pare Predicador Dalmases, el pare Bertrana i el pare Moré. Tots tres monjos anaven armats i amb els sants olis⁴¹.

37 CÚNDARO, o. c. pàg. 68: " [La vila de San Feliu de Guíxols], además de proveer Gerona de víveres, como su verdadero puerto marítimo, envió dos somatenes a sus inmediaciones, y otro tercero a las alturas de Castellar para incomodar al sitiador y mantener despejado el referido paso".

38 Probablement es tracta del capità Francesc Presas, guixolenc, que serví a les ordres de Francesc Milans. Vegeu "Miquel Geli i Francesc Presas, dos militars liberals guixolencs", de ZARAGOZA, E. A *Recull de documents...* Pàg. 307-308.

39 AMSFG. Sec. XXIV, núm. 18.

40 Brigadier Conde de Caldagués. Ell, com a general de l'expedició contra el setge de Girona, el dia 16 d'agost donava al capità general la següent notícia: "que Gerona queda libre del principal conflicto. Arden ya las baterias enemigas, y en nuestra posesión queda toda la artilleria con que batian en brecha a Monjuí", a *Coleccion de proclamas, bandos...* 1808, XIMENEZ CARREÑO.

41 AAM. Manuscrit citat, f. 44-45.

La fragata de la seva Majestat britànica *Ciaul*, capitanejada per Tomàs Stains, és al port de Sant Feliu, on s'intercanvia material divers de guerra (fusells, baionetes i pistoles). El vocal Josep de la Muela⁴² en guarda els rebuts.

Dia 16: Els francesos, davant les dificultats creixents de la resistència, aixequen el setge de Girona, i una part de les tropes surt en direcció a Girona i una altra, de Figueres⁴³.

El forner Narcís Arxer és contractat per la Junta per a fer més pa a càrrec del comú. Cobrarà 2 pessetes diàries, ajudat de dos fadrins.

Dia 17: Continuen els subministraments a Girona de queviures, plom i municions. La Junta envia els cinc corsaris a la costa de Calella per a hostilitzar la fugida de l'enemic. "La intrepidez de sus comandantes y marineros hizo que llegasen a tiempo que los franceses querían pasar, con cuyo acertado fuego lograron que el enemigo abandonase allí toda la artillería, municiones, carros, equipajes, hasta el coche del general, cometiendo la barbaridad inaudita de pegar fuego a los carros en que conducían sus heridos. Todo se condujo después a Gerona".⁴⁴

S'envia el patró Benet Salomon a Montgat perquè avisi de l'aixecament del setge de Girona per part de les tropes franceses, "acometidas de nuestras tropas". Es proveeix el seu llagut de 3 arroves de bescuit, 1 d'arròs i de 6 lliures de cansalada.

Dia 20: Es discuteix a la reunió de la Junta el repartiment provisional que s'haurà de pagar. No hi ha acord. En general, es diu que els pobres són els més perjudicats. I, en canvi, els hisendats, en són els més beneficiats.

Dia 24: Es rep un ofici de Joan Jordà i del capità Presas dient que se'ls acabaven els diners del sometent. Han de tornar? Esperen rebre ordres.

Dia 27: S'exigeix als membres de la Junta un jurament de fidelitat a la religió, al rei Ferran VII i a la pàtria, a més de guardar el secret de les disposicions de la junta. Alguns vocals ho fan amb

42 Sembla, doncs, que no havia dimitit encara tal com havia demanat la Junta a Girona.

43 Els francesos, davant de tantes dificultats, van decidir aixecar el setge i retirar-se, Duhesme, a Barcelona pel camí de la costa, i Reille, a Figueres.

44 SALA, "Memorias históricas ... de Sant Feliu de Guixols. *IBE*. Núm. 4 1985. Pàg. 74-75.

condicions. No hi estarien d'acord –pel que fa a l'obligació de guardar secret- en el cas que alguna de les seves deliberacions anés en perjudici del poble.

3.4 SETEMBRE

Dia 3: La Junta constata, una vegada més, la manca de cabals per cobrir les despeses del moment, els endarreriments i deutes contrets en defensa de la pàtria. Els confiters Pere Roig i Josep Fortó revisen l'arròs capturat i que es guarda encara al falutx. Avisen que, per manca de ventilació, es podria fer malbé tot. La Junta envia a Girona dos vocals -Joan Montestruque i Francesc Patxot i Marcilllach- a parlar amb la Superior Junta dels comptes dels miquelets.

Dia 5: La Junta de Girona envia a Sant Feliu el soldat de la “Compañía de Úsares de Mallorca”, pres, a qui s'haurà de socórrer amb una pesseta diària, sense pa.

*Dia 6⁴⁵: Es decideix desembarcar del falutx l'arròs emmagatzemat.

“A ultimos de setiembre empezaron a correr voces de que venian refuerzos grandes a los Enemigos, tanto por la parte de Navarra como de Figueras. En virtud de esto resolvio la Junta de Gerona sacar de la ciudad los hospitales militares, y colocarlos en otros parages, uno de los cuales fue este Monasterio”.⁴⁶

Es desocupa el convent i els monjos s'allotgen, per grups, en tres cases de la vila, llevat de l'abat que de moment es queda, aïllat, a la seva cel·la del monestir. Es nomena el pare Pouplana director de l'hospital; el pare Xurriac, comissari d'entrades, i el germà Oleguer Sala, infermer.

Dia 15: Josep Bernich, capità del falutx *Ferran VII*, armat en cors, certifica que el capità Jeroni Basart li havia entregat 4 barrils de pólvora davant de Sant Pol, per haver acabat ell tots els que tenia en l'expedició de l'esquadrilla que va fer foc als francesos quan anaven a Girona.

Dia 27: El capità Bernich rep 10 barrils més de pólvora per al seu falutx.

45 Els quatre dies encapçalats per l'asterisc [*], en l'original, estan despariats.

46 AAM. Manuscrit de l'abat G. Riera, f. 45.

7
 Casa de Sanio, denominada fulla de Sanio
 de las sinch a las 111 de la nacionada de
 22 Juliol 1808 a la oronida de la oronida
 nem a la mis ab 15 homes cabals de la oronida
 peaque los demes se acantonaren, i habien a la oronida
 oronida ena a la oronida que han a la oronida se
 mehan acullit a la oronida Miguel Puig
 rent, Manuel Puig y de la, Joan Albo, Ge
 nari Cloner, los demes se acantonaren
 a campsite en Maçanet i al Suro de la Palla
 y los que passaren per dalt de la oronida de
 l'oronida per la oronida de la oronida en Ostal
 de Sant Feliu per la oronida Ostal de Sant Feliu de Guixols
 no a la oronida a la oronida y mis que cabant
 de la oronida parti per la oronida en Guixols res
 patada pero a tot ca la oronida de la oronida
 l'oronida per la oronida per la oronida de la oronida

9.- Correspondència del sometent amb la Junta de Sant Feliu, del dia 22 de juliol de 1808, on es comuniquen que els francesos es troben acampats a Maçanet i al Suro de la Palla.

tants seran tractats pel Ple de la Junta.

Dia 9: Josep de la Muela és substituït com a vocal de la Junta en els seus càrrecs com a capità del port de la vila, i hi serà substituït per Benet Rovira, tinent graduat de “Navio de la Real Armada”.

Dia 11: “A pocos días supimos que una gruesa columna des estos [francesos] se dirigia acia acá por la Bisbal. Commoviose esta Villa: se pregonó un Somaten general el dia once para unirse con Dn. Juan Clarós⁴⁷, que esperaba con su gente en Palamós, pero solo se juntaron quince hombres. Repitieronse los pregones; pero nadie se movia....”⁴⁸.

47 Joan Clarós i Preses, capità i brigadier de miquelets. Vegeu CÚNDARO, o. c. Fasc. I, pág. 82-83, 84, 88 i 89.

48 AAM. Manuscrit de l'abat Riera, f.46. El subratllat és de l'original.

3.5 OCTUBRE

*Dia 11: Es dóna compte d'algunes crítiques contra la Junta que corren entre el poble.

*Dia 12: L'agutzil Benet Pla avisa els veïns de l'obligació que tenen de pagar el repartiment de 2.000 lliures que s'ha fet, sota la pena de pagar 25 lliures de multa.

*Dia 14: A la Junta no hi ha quòrum de vocals per a contestar un requeriment fet pels procuradors dels capturadors (corsaris).

3.6 NOVEMBRE

Dia 3: Dos vocals de la Junta despatxaran cada dia els temes menys importants. Els més impor-

Dia 16: El vocal Joan Montestruque, ocupat en la descàrrega de la sal, no pot assistir a la reunió de Junta.

Dies 13-17: A Cassà de la Selva, s'hi concentren tropes del sometent per anar a Roses. Molts d'aquests homes mobilitzats expressen el seu descontentament perquè se'ls deuen pagues.

Dia 20: La Junta decideix posar un soldat que vigili la casa de cada veí que no ha pagat la seva part corresponent del préstec de 2.000 lliures, fins que la pagui. A més, haurà de pagar una pesseta i mitja, cada dia, al soldat. I per cada dia que passés es doblaria el que s'havia de pagar al soldat. Els diners recaptats es lliuraran al pare director de l'hospital militar. Per sortir de Sant Feliu cal tenir encara llicència i deixar una fiança o algú que faci de fiador.

Dia 21: Josep Bernich rep tres barrils de pólvora, un caixó amb 1.360 cartutxos de fusell i tres *votafuegos*.

Dia 23: Es disposa que els patrons Ponç Lloveras i Pere Noallas portin amb les seves embarcacions queviures a Roses⁴⁹, i que allà recullin els malalts i els duguin a l'hospital de Sant Feliu.

Dia 24: Es multarà amb 10 lliures més aquells que no paguin la contribució de guerra i que tenen un soldat a casa. (El dia 26 es revocà aquesta deliberació).

Dia 26: El reemplaçament del sometent es farà per sorteig: 20 homes i 1 caporal.

Es comunica que els comissionats que havien fet el repartiment, eren també els responsables de procedir al seu cobrament. Hi ha vocals, com Manuel Cabañas, que es neguen a firmar aquest acord.

3.7 DESEMBRE

Dia 1: Els comissionats per al repartiment i cobrament de l'impost per a manteniment del sometent, que era urgent de substituir, no han complert. No han lliurat a la Junta les 660 lliures que eren de menester, i es determina multar-los. El desacord dels comissionats és total.

⁴⁹ Quan entrà a Catalunya, per la frontera de la Jonquera, l'exèrcit comandat pel mariscal Saint-Cyr, aquest començà per atacar el castell i la plaça de Roses, el 15 de novembre. La resistència de Roses es perllongà. Però, finalment, es van rendir, i les tropes napoleòniques s'apoderaren del fort de la Trinitat i de la vila el 6 de desembre de 1808, a PLA CARGOL. J. *Els setges de Girona el 1808 i 1809*. Editor. R. Dalmau. Barcelona, 1962, pàg. 14-15.

Dia 3: Els comissionats del repartiment al·leguen que ells han complert amb la voluntat del poble, que era la de fer el repartiment, no de cobrar-lo

Dia 4: Alguns comissionats diuen que procediran al cobrament del repartiment als seus barris sempre que comptin amb el suport explícit del batlle, regidors i vocals de la Junta. Tot i així, no descarten fer-ne recurs a la superioritat.

Dia 5: La Junta de Girona demana urgentment queviures: cansalada, oli, galetes, vinagre, llenya i aigua, etc. per a la plaça de Roses⁵⁰. Aquests productes procedien de les captures dels corsaris Josep Bernich i Jeroni Basart, i del comerciant retingut Francesc Isern, de Vilassar. D'aquest darrer, se'n subhasten cinc porcs.

Dia 7: La Junta insisteix que els patrons encarregats d'anar a Roses amb els proveïments hi vagin! Es lliuren 80 quarteres de blat al benedictí pare Pouplana, director de l'hospital, procedents de les captures fetes per Josep Bernich.

Dia 10: El comú de la Vall d'Aro rep de Sant Feliu 8 caixons amb 200 fusells i un barril amb 1.160 cartutxos "d'unça", així com 226 pedres per a fusells,

Dia 20: Es procedeix a la venda dels vaixells francesos agafats pel corsari Josep Bernich. Els diners obtinguts de l'operació es distribuïran en les parts ja establertes. Els patrons se'n quedaran dues terceres parts. Es dubta si se'ls haurien de restar les despeses de manutenció i salaris dels mariners que havia anat a càrrec de la vila. Es consulta la Superior de Girona. Es nomenen el president de la Junta i els vocals Narcís Mallol i Julià Martí perquè en firmin la venda. Els compren Joan Comas i Domingo Bohigas.

Dia 22: La ciutat de Girona demana més queviures.

Dia 23: Es procedeix a entrar al magatzem i fer inventari de les provisions existents per a enviar a Girona. Es taxa el preu de l'oli del comerciant de Vilassar agafat: 15,25 pessetes el maial.

Dia 24: Es ven un altre vaixell capturat, i es decideix que es donin les dues terceres parts del seu valor al capità Josep Bernich.

Dia 31: La Junta rep i llegeix quatre oficis rebuts de Girona. A partir de llavors, els membres de la Junta queden reduïts a 10 vocals,

⁵⁰ L'endemà, el dia 6 al migdia, la guarnició de la ciutadella de Roses –més de 2.000 homes- es va rendir i, segons Pla i Cargol, aquella restà presa i va ser conduïda a França. Entre els presos hi havia el tinent coronel d'enginyers Josep Torras Pellicer.

inclòs el president, que coincidirà en la persona que sigui batlle. Els deu vocals seran: mossèn Miquel Cabañas, Benet Barraquer i de Camps, Benet Rovira, Joan de Montestruque, Pedro Pablo Gherro, Josep Abrich, secretari, Francesc Patxot i Marcillach, Narcís Mallol, Joan Martí i el president i batlle Narcís de Domènech.

Es disposa que es retornin els dos canons de bronze del 16 que hi havia a la bateria de Salenys, al capità de la mitja galera de la vila.

Es convoquen per al dia 1 tots els solters terrestres -no mariners- de 16 a 40 anys a la sala capitular de l'Ajuntament. El consistori es veu obligat a acomiadar algun dels seus treballadors per falta de recursos. La caixa del comú es troba totalment "*exhausta*", esgotada.

4. TRES FONTS D'INGRESSOS PER PAGAR ELS DEUTES DE LA JUNTA DE SANT FELIU DURANT ELS PRIMERS MESOS DE RESISTÈNCIA

Així doncs, els primers mesos de guerra es caracteritzaren per la constant petició d'ajuda a la vila de Sant Feliu per a acudir amb homes i vitualles als diferents llocs de lluita. El juny de 1808 es demanava gent -artillers, miquelets, mariners i sometents- per a la defensa de Girona i del cordó de Montgat. Els mesos de juliol i agost, durant el setge de Girona, va continuar la mateixa demanda de subministraments i, a més, se sol·licitava des de Girona l'acció corsària de totes les embarcacions disponibles per a controlar tots els racons de la costa. El mes de novembre, es disposà que tots els vaixells a l'abast s'enviessin a l'Escala per a l'evacuació de ferits de Roses. Una vegada més, la vila de Sant Feliu esdevenia hospital militar. I, a finals de 1808, des d'Hostalric s'exigia a la Junta guixolencs el lliurament de provisions.

Aquesta relació succinta de les activitats que tingueren lloc del mes de juny al mes de desembre de 1808 té com a objectiu destacar el volum de despeses que s'anaven generant i la manera com la Junta havia de fer-hi front.

1803.	Caspari a Maria Comeciane llegà als vons Terçant: irrogat en pte de l'interi vale de esta à favor del Hospital. 58-150
J.	de han pagar per medi d'un fill d'ell just ab lo intere de 58-150
J.	Manica. Riba, que ha mort en aquell temps ha llegat a son filla. 30-300
	de han cobrar ja per mes de ven Maria de Coma. 20-50
1804.	de casar el Quim de Guimer ha donat a un fill d'ella. 20-50
1807.	Bartomeu Bosch de casar de una pessa a un fill d'ella. 15-
J.	de mateix Bosch en altre casari ha donat. 66-200
1808.	de casar el fill d'ell y casar per aquell de donats d'un donat. 107-17-10
J.	de casar el fill d'ella de la filla ha donat una pessa a un fill. 16-17-10
1810.	de casar el fill d'ella y casar a un fill d'ella. 75-
1811.	de casar el fill d'ella y casar a un fill d'ella. 50-
J.	de casar el fill d'ella y casar a un fill d'ella. 75-
J.	de casar el fill d'ella y casar a un fill d'ella. 30-
1813.	de casar el fill d'ella y casar a un fill d'ella. 72-
1820.	de mateix Bosch ha donat a un fill d'ella. 15-
1821.	de mateix Bosch ha donat a un fill d'ella. 15-
J.	de casar el fill d'ella y casar a un fill d'ella. 25-
J.	de casar el fill d'ella y casar a un fill d'ella. 25-
	de casar el fill d'ella y casar a un fill d'ella. 25-
1830.	de casar el fill d'ella y casar a un fill d'ella. 25-
1831.	de casar el fill d'ella y casar a un fill d'ella. 25-

10.- En les donacions fetes a l'hospital, n'hi havia dels patrons corsaris Bartomeu Bosch i de Jeroni Basart (AMSFG).

captar els mitjans necessaris varen ser: el monestir benedictí, els veïns de la població i el comerç corsari.

4.1 EL MONESTIR

4.1.1 Relacions tibants entre la Junta i el monestir

Quan va esclatar la guerra contra els francesos, l'abat del monestir era el pare Gaietà Riera⁵², nascut a Igualada i autor d'unes memòries sobre les quals documentem bàsicament aquest apartat. No cal dir que la memòria és sempre selectiva i que l'abat, en el seu

Perquè aquí, cal insistir que el poble de Sant Feliu de Guíxols, com tots els altres⁵¹, no podia comptar amb recursos estatals ni provincials, al contrari, la vila es va veure amb l'obligació de buscar les mil maneres per ajudar Girona. És clar, que ajudar la capital era, alhora, ajudar la població de Sant Feliu que també estava en perill, ja que continuava sent "carrer i port" de Girona.

Un cop esgotats tots els recursos propis del comú, les tres fonts d'ingressos econòmics d'on la Junta Auxiliadora de Sant Feliu va intentar de

51 A Lloret, per exemple. Vegeu "Aproximació a un estudi més profund sobre l'actuació de la marina mercant de cabotatge de Lloret durant el període de la Guerra del Francès", d'Agustí M. Vilà, dins DD.AA. *Guerra napoleònica a Catalunya (1807-1814). Estudis i documents*. Publicacions Abadia de Montserrat, Barcelona, 1996. Pàg. 73 i s.

52 ZARAGOZA, E. *Abaciologia del monestir de Sant Feliu de Guíxols*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 1998. Pàg. 69. També a ESTEVA, Ll. "Llibre de grades de monjos. Monestir de Sant Feliu de Guíxols (1768-1818)", dins *IBE*, núm. 13. 1994. Pàg. 205 i s.

escrit, intenta justificar-se d'algunes acusacions, cosa que haurem de tenir en compte per a fer una interpretació més objectiva del seu manuscrit.

L'abat Riera, pel sol fet de ser abat, era alhora rector de la parròquia i com a tal, li corresponia automàticament ser vocal de la Junta Auxiliar constituïda a la seva població. La comunitat de monjos, que ell presidia, comptava aleshores amb vint-i-sis religiosos que, com hem vist una mica, participaren tant en les activitats militars com en les sanitàries de la guerra contra els francesos. Quan l'edifici del monestir esdevingué seu de l'hospital militar, com ja havia passat durant la Guerra Gran, el pare Ferran Pouplana va ser-ne el director; el pare Xuriac, comissari d'entrades, i el germà llec Oleguer Sala, infermer. Els altres monjos hagueren d'abandonar el convent i refugiar-se en tres cases de la vila⁵³.

Als inicis de la resistència contra l'enemic invasor, els religiosos participaven en totes les activitats populars que tenien lloc a la vila. Però, molt aviat, l'abat es va adonar que la seva assistència a la Junta era -segons ell mateix- supèrflua, incòmoda i arriscada. Supèrflua, perquè a la Junta pràcticament només es parlava d'aplegar voluntaris per al sometent, d'armes i municions, d'armar embarcacions corsàries, de plans de defensa i d'altres temes molt allunyats dels interessos de l'abat. Incòmoda, perquè les sessions de la Junta eren al matí, a partir de les 9, i a la tarda, a partir de les 5, sense saber-ne mai la durada. L'abat tenia la sensació de perdre el temps i la paciència, i no disposava de la suficient llibertat per marxar-ne quan volgués. I finalment arriscada, ja que llavors es considerava la veu del poble com a sobirana, i no era pas fàcil de fer content a tothom, atesa la diversitat d'interessos que movia cada veí. Es veu que ja, de bon principi, hi havia malestar i murmuració de la població contra els vocals de la Junta. Més tard, seguiren les amenaces i el perill que aquelles degeneressin en desordres, la qual cosa podia perjudicar de retop el monestir per ser-ne ell, l'abat, un vocal més.

L'escàs interès de l'abat benedictí per assistir a reunions de la Junta era evident i n'hi havia una altre, de motiu. Dins de la Junta hi havia vocals que eren enemics declarats del monestir, i que aprofitaven qualsevol ocasió per atacar-lo. I en efecte, així va ser. Ho

53 ZARAGOZA, o.c. pàg. 69.

constatà de seguida el pare Gaietà Riera, i en les actes de la Junta també hi queda reflectida aquesta oposició.

Tanmateix, tant l'abat com els altres monjos -per aconseguir el poble i no desvetllar-hi desconfiances- participaven en tot allò que veien que era important per a la defensa de la vila i del monestir. Participaren, l'abat també, en les patrulles de vigilància que es feien a la vila, per torns i a la nit. Com hem dit abans, el pare Domènec Crest acompanyà voluntàriament la columna de sometent que es dirigia a Girona, el dia 17 de juny. Dos dies més tard, el 19, en tenir notícia que de Calella del Maresme en direcció al Suro de la Palla (fondalada de Maçanet de la Selva) passaven els francesos -que es podien desviar cap a Sant Feliu!- es va organitzar una altra columna del sometent més nombrosa – de 500 homes, segons el notari Sala-comandada, com a capità, pel pare majordom Bonifaci Bertrana i, com a comandant general, el senyor Manuel Cabañas. I diu l'abat que: “pero este [Manuel Cabañas] á pocas leguas se intimidó de tal suerte, que no tuvo valor para proseguir, y así retrocedió hasta acá, encargando su comandancia general al monge, como el mas inteligente y apto para este encargo, según confesó el mismo á los S.S de esta Junta al llegar acá. Continuó su viage el P. Bertrana, y se mantuvo en su campamento todo el tiempo que duró el primer ataque de Gerona, desempeñando su encargo con preferencia y distinción de los demás Somatenes y á satisfacción de los Señores de Gerona y de este Pueblo”.⁵⁴

No era l'únic cas d'abandó de les responsabilitats que denuncià l'abat Riera. També ho va fer Joan Casas, comissionat per anar a Girona a buscar municions, que a mig camí s'espantà i se'n tornà a Sant Feliu. El seu company en la missió, Elies Arxer, va haver de continuar-la.

És clar que l'abat addueix aquests exemples com a justificació de la mateixa por i fugida de Sant Feliu i la diferència del tracte que varen rebre els comissionats esmentats i el superior benedictí, com explicarem ben aviat.

Com ja hem apuntat abans en la breu relació de fets, quatre monjos i els homes del servei del monestir també participaren -sembla que a la força, com altres guixolencs- en el sometent general que es

⁵⁴ AAM. RIERA G. “Revolucion en España por la invasion de los franceses”, f. 26 i 27.

va reunir a la vila el dia 18 de juliol per anar, per Blanes, a tallar el camí ral per on els francesos es dirigien a Girona.

Un altre tema que enfrontà la Junta Auxiliar de Sant Feliu i el monestir, en el context d'unes relacions sempre tibants, va ser el dels francesos –de fet, tots eren italians⁵⁵- detinguts. Ningú no se'n volia fer càrrec, ni els mateixos corsaris *apresadores*, ni la Junta de Sant Feliu, ni la de Girona, ni la de la Bisbal. Representaven una càrrega més, ja que se'ls havia de proporcionar alimentació, i un perill per l'odi popular que desvetllava la seva presència.

“Hospedage forzoso de prisioneros franceses en el Monasterio”. I un xic més avall del mateix foli “Murmuracion publica contra el Monasterio por este hospedage”. Així ho titulava al marge de les seves memòries l'abat Riera⁵⁶. Resulta que els francesos retinguts a casa d'un dels patrons que els havien agafat no s'hi podien estar més, segons el responsable. Aquest va avisar la Junta que a casa seva els francesos no tenien la vida segura, en palpar l'odi popular i que la gent els insultava. La Junta va resoldre per unanimitat que aquests presoners passessin al monestir, i així es va fer a pesar de l'oposició dels religiosos, “por mas que yo lo resistí, y hize constar mi resistencia en el Libro de Deliberaciones”, escriu l'abat.

Llavors, la indignació i la ira del poble –i de més enllà dels seus termes- es va dirigir contra el monestir. Aleshores els benedictins varen començar a témer que el “populacho resuelto ya y armado para venir à cometer una tropelia” portés a terme les seves amenaces contra els detinguts francesos i que, de retop, els toqués també a ells el rebre.

Els monjos hauran de recórrer a la Junta Superior de Girona, i Julian de Bolívar els atindrà pel que fa a aquest tema. Es disposà que els portessin a la Bisbal. Però la Junta d'aquella vila els retornarà a Sant Feliu pels mateixos motius de despesa i de perill que tenien a la vila que els havia capturat⁵⁷.

55 MORALES, Francesc Xavier. “El sofriment dels invasors. Els cossos agressors en els setges de Girona”, a *Revista de Girona*, núm. 252. Diputació de Girona. Gener-febrer, 2009.

56 Íd. f. 27

57 FRIGOLA, Jordi. “Presoners de guerra”, a la revista *Gavarres*, ja citada.

11.- Fotografia de racó de llevant amb unes embarcacions semblants a les que feien servir els mariners corsaris.

4.1.2 La fugida de l'abat, com a detonant

En aquest marc de relacions tenses entre els vocals de la Junta i el monestir, es va produir un fet que va servir per acabar de trencar la convivència.

El dia 20 de juny, quan l'esquadrilla corsària dels francesos era en aigües de Tossa per donar suport logístic a les tropes agressores que eren davant de les muralles de Girona, des de l'ermita de Sant Elm es va donar el senyal de perill. Davant el risc que els francesos envaïssin la població guixolencina, segons el pare abat, tothom va fugir de la vila per amagar-se a les muntanyes: "Amedrentados todos los vecinos, recogen todo lo que pueden de sus casas; las desamparan, y buscan su refugio hacia la montaña, que en pocas horas se vió poblada de toda clase de gentes, ancianos, juvenes, mugeres y niños que cubrian todos los caminos"⁵⁸.

Mentrestant, aquell mateix dia i per la mateixa inseguretats, l'abat es va dirigir a la granja de les Aroles (el Remei), a la vall d'Aro, per passar-hi la nit i on va coincidir amb el pare definidor, Bonaventura

58 AAM. Manuscrit citat, f. 29 i 30.

Sans, que tornava de la missió de recerca de voluntaris per a fornir les patrulles del sometent. L'endemà al matí, tots dos embarcaren en un llagut que els esperava a cala Pedrosa, i que els va portar a la vila més segura de Begur. També abandonà Sant Feliu el notari i secretari municipal Francesc Vayreda. L'objecte d'aquell abandó de la vila i de la parròquia -l'abat era el rector- era "liberarnos de la procsima amenazada invasion, y salvar alguna cosa interesante".⁵⁹

L'endemà, dia 22, sabedors que els francesos se'n tornaven a Barcelona, l'abat i el pare definidor van deixar Begur. El pare definidor per a continuar la seva tasca d'aplegar voluntaris per al sometent i el pare Gaietà Riera va arribar a Sant Feliu a les cinc de la tarda, quan tothom ja havia retornat a casa seva.

El dia 23 l'abat va comparèixer a la Junta i, allí va constatar "á cara descubierta la maliciosa tirria contra el Monasterio. Ya me habian informado que nuestra ausencia se habia tomado por los S.S. de la Junta como una accion la mas criminal y execrable, y que este mismo concepto se habia infundido al Pueblo; sin embargo no dejé de estrañar el modo con que se portó la Junta en esta ocasión".

En aquella reunió prengué la paraula el vocal Joan Thomas, que el va advertir de la gravetat de la seva fugida, ja que se'ls considerava traïdors per haver fugit sense dir res en un moment de gran perill, i perquè se suposava que ho havien fet així per estar secretament més informats que la resta dels veïns. I tenint en compte les moltes despeses del sometent i altres que s'havien presentat i es presentaven; i atenent que s'havien esgotat els cabals del comú i del ram de les sal, se li demanà que com a penalització pel que havien fet pagués 1.000 lliures. Immediatament, l'abat s'hi va negar en rodó i va argumentar que ells -la casa, el convent- no tenien ni un octau i que més aviat tenien també deutes.

4.1.3. Les mil lliures que havia de pagar el monestir

Tot i la primera negativa, el pare majordom va anar a casa d'alguns veïns *puddientes* -alguns d'ells vocals de la Junta, considerats propers al monestir -, per veure si era possible reunir les el líquid de mil lliures que se'ls havia imposat, diguem-ne, de multa. Però tots s'hi varen negar.

⁵⁹ Íd. f. 30.

D'acord amb el que se li demanà -a l'abat-, de paraula, a la Junta, es va passar un ofici amb la petició escrita de 1.000 lliures al monestir.

La resposta del monestir tornà a ser negativa, però s'expli-caven totes les gestions que havien dut a terme per aconseguir dels veïns el préstec de mil lliures. Al mateix temps, el monestir oferia a la Junta un pla, signat per tota la comunitat de monjos, pel qual es comprometrien a cedir totes les seves rendes i llur administració a la Junta, amb la sola condició o contrapartida, que cada monjo resident al convent benedictí rebés un tant fix i diari per al seu manteniment.

No es va fer esperar la resposta de la Junta, que va ser negativa i expressada en termes despectius i insultants.

En aquell impàs, el monestir va recórrer a la Junta Superior de Girona, i hi envià un monjo per a informar-la personalment de la situació en què es trobava el monestir. Al principi, els religiosos no van trobar la Junta de Girona gaire ben disposada, perquè la ciutat restava encara molt agraïda als serveis d'ajuda que continu-ament rebia de Sant Feliu. En l'ofici que Julián de Bolívar envià a la Junta, arran d'aquests fets, ho deixà ben clar: “[...] para poder hacer [esta Villa] unos servicios tan singulares, que se gloria esta Junta de decir que era otra del Corregimiento no la supera y tal vez no la iguala”⁶⁰.

La Junta gironina tan sols va accedir a dispensar l'abat de l'obligació d'haver d'assistir a les sessions de la Junta; i, a més, disposà que els presoners francesos tancats al monestir fossin traslladats a la Bisbal. Quant a la tercera petició feta pel monestir -la de ser dispensats d'haver de pagar les mil lliures-, la institució de Girona, mitjançant un ofici, tranquil·litzà els vocals guixolencs “la aquietó [la Junta de Sant Feliu] sobre la exaccion de las mil libras”⁶¹ I els assegurava que “escribirà al Venerable Abad, para que se manifieste generoso con la Villa, toda vez que todo se lo merece por los distin-guidos servicios que hace á la Patria”⁶².

Mentre, un vocal influent de la Junta guixolenc, amic del monestir, particularment aconsellà l'abat que pagués el que se li de-manava, ja que hi havia molts veïns molestos amb els monjos, fins

60 AMSFG. Sec X, núm. 14. Ref. 150. (Girona, 11 de juliol de 1808).

61 AAM. Manuscrit citat, f. 34.

62 AMSFG. Sec. X, núm. 14. Ref. 150 (Girona, 11 de juliol de 1808).

i tot els sometents voluntaris i mariners del corsari que encara no havien rebut la seva paga.

Després d'algun rebombori més -les batusses entre la Junta i el monestir eren continues- arran dels francesos presoners retornats de la Bisbal, que de nou es varen tancar al monestir contra la voluntat dels monjos, i d'uns atacs personals al pare definidor Bonaventura Sans -qui, per un altre costat, va rebre un reconeixement per part de la Junta de Girona-, els vocals de la Junta es queixaren novament a la de Girona perquè el monestir encara no havia fet cap oferta econòmica en aquelles circumstàncies de tanta necessitat. D'acord amb aquesta reclamació, Girona es va veure obligada a enviar un ofici a l'abat animant-lo a fer, en aquest sentit, algun gest substanciós. L'abat Riera va contestar a la Junta Superior que el monestir ja havia fet una proposta als representants de Sant Feliu, i que, en principi, els vocals l'havien menystinguda. L'abat, doncs, els tornava a oferir els béns -i l'administració- del cenobi, amb l'única condició que passessin un tant -concretament, una pesseta i mitja-, cada dia i per a cada un dels monjos i criats de la casa per a llur manteniment. Un cop assegurada la manutenció dels monjos, amb la resta de béns caldria pagar els creditors del monestir, atendre les almoines i la contribució a l'Estat. Havent liquidat tot això, l'abat conclouïa que quedaria un romanent líquid nèt, d'uns vint mil rals billó anuals per a la Junta.

La Junta Superior de Girona va donar el seu vistiplau a la proposta del monestir i, així, ho va fer saber a les dues parts interessades en el plet.

Al cap d'un mes, la Junta de Sant Feliu va respondre que els era suficient l'oferta dels 20 mil rals de billó anuals, i res més; i que el monestir els lliurés en els terminis que convinguessin.

"Esta determinacion no les acomodó mucho á estos Señores, que habian consentido en recoger del Monasterio muchísimas millaradas, sin reflexionar donde llegan ó pueden llegar sus alcances; y como también á ellos, segun despues supe, se les habia pedido informe sobre eso, y lo habian dado á su moda, suponiendo que la oferta una friolera para las riquezas de un Monasterio como este, no esperaban una decision como la que vino; pero con todo callaron y disimularon, tanto por ser resolucion superior, como tambien

porque vieron que todo el Pueblo en general aplaudia y graduaba como generosa la oferta del Monasterio, cuando veia publicamente realizado el plan de su manutencion reducio á peseta y media ya desde el dia 17 de Julio, y que por consiguiente no eran excusas rateras las ofertas, como decian los S.S. de esta Junta, sino realidades y donativos verdaderamente generosos”⁶³.

4.2 LES DIFICULTATS DE FER I COBRAR UN REPARTIMENT O CONTRIBUCIÓ ESPECIAL

Julián de Bolívar ja tenia previst que si fallava la generositat gratuita i els sacrificis desinteressats que exigien l'amor a la religió, al rei i a la pàtria, cosa totalment previsible, s'hauria de recórrer a un repartiment forçós entre la població:

“Y cuando estos médios [gratuitamente y sin mas recompensa que el honor] no puedan subvenirse á la manutención de nuestros esforzados hermanos, que arrostran todos los peligros por el bien comun, se hará un reparto forzoso, equitativo y prudente entre los mismos hacendados y pudientes, siempre con la indispensable formalidad de cuenta y razon.”⁶⁴

Així és que havent-se esgotat tots els cabals públics, i atès que el monestir no pagava tot allò que se li demanava, la Junta Local el 29 de juliol va decidir de fer un repartiment entre els *pudientes*, i s'elegiren uns comissionats com a responsables del poble.

Es tractava de reunir 2.000 lliures, com un avançament o préstec d'un futur impost general que s'hauria de fer més endavant. Amb aquesta recaptació de diners es volia pagar, bàsicament, la manutenció del sometent. I això era urgent si volien mantenir en peu de guerra homes enrolats a la guerrilla. Si no, tornaven a casa tot seguit.

Com ja era de preveure, els veïns rics, dits *pudientes*, es negaren públicament a pagar allò que els pogués tocar en el repartiment de les 2.000 lliures del préstec⁶⁵, de tal manera que el repartiment s'hauria d'estendre a tothom, per esdevenir-ne general.

El dia 20 d'agost es reunien els regidors de l'Ajuntament i els vocals de la Junta amb l'objectiu de valorar el repartiment provi-

63 AAM. Manuscrit..., f. 38.

64 AMSFG. Sec. X, núm. 14.

65 AMSFG. Sec. X, núm. 41 (18.10.1808).

sional que havien fet els comissionats que havien estat elegits per a fer-lo.

L'opinió dels convocats i assistents a l'assemblea es va dividir completament. Uns es negaren en rodó a aprovar-lo, i adduïen que, en general, aquell repartiment era injust per les diferències que hi havia entre el que havien de pagar els guixolencs més pobres i el que els tocava de pagar, proporcionalment, als més rics, cosa que ens revela que l'impost havia recaigut sobre tots els veïns, i no només sobre els més poderosos. El regidor Josep Castelló va arribar a afirmar que hi havia gent en aquell repartiment -i, per tant, que havien de pagar- que pidolava pels carrers.

En aquest mateix sentit, el vocal de la Junta, Joan Durban, denuncià que hagessin de pagar persones que no tenien feina i, doncs, que no tenien possibilitats de mantenir la seva família.

Els regidors i vocals favorables a l'aprovació d'aquell repartiment van donar més importància a la confiança que els mereixien els autors que havien calculat aquell repartiment, i, sobretot, a la urgència o necessitat del moment. En tot cas, eren partidaris que s'aprovés l'impost forçós en aquella sessió i que, en tot cas, després es retoquessin aquells punts d'injustícia fragant.

Atès que entre els qui estaven en contra, i els qui estaven a favor, hi havia empat, el batlle i president de la Junta Narcís de Domènech va haver d'emetre el seu vot decisiu, que va ser el d'aprovar el repartiment, però també de nomenar mossèn Miquel Cabañas, el regidor Joan Thomas i Narcís Sicars, perquè l'ajustessin segons el que allà s'havia denunciat.

El 12 d'octubre la Junta va determinar que el porter reial Benet Pla passés per totes les cases per avisar tots aquells veïns que encara no havien fet efectiva la seva part del repartiment i per a fer-los avinent que si no pagaven tot seguit, l'endemà s'haurien de presentar a la Junta Superior de Girona, i sota la pena d'haver de pagar 25 lliures més sobre les ja imposades.

El dia 20 de novembre, les amenaces dels impacients membres de la Junta anaren en augment. S'acordà de posar un soldat a casa de tots els "subjectes" que encara no n'havien pagat la taxa que els corresponia. Els diners de més que així s'apleguessin per la multa s'haurien de lliurar al director de l'hospital militar. El soldat no es mouria de la casa fins que el veí interessat no pagués el que devia,

amb l'obligació afegida d'haver de pagar una pesseta i mitja més, una multa que es doblaria successivament, cada dia, fins que saldés el deute a la hisenda local.

El dia 24, els senyors de la Junta, llevat dels vocals Francesc Patxot i Julià Martí, tots els altres vocals de la Junta es ratificaren en la decisió presa de fer pagar una multa per tenir un soldat vigilant la casa dels deutors. Dos dies després, però, la Junta va anul·lar la determinació anterior, encara que se'ls lliuraria un rebut condicional que la paguessin en el cas que la Superioritat ho demanés.

Tot fa suposar que les dificultats de fer efectiva la imposició o repartiment van ser realment importants. Les actes de la Junta, que adjuntem al treball com a apèndix final, ho mostren ben clar. De tal manera que els representants del poble tornaren a convocar els comissionats que havien tingut la desgràcia -diguem-ho així- que els havia tocat de fer aquell repartiment tan complicat. S'intentava una vegada més de facilitar l'efectivitat d'aquell impost de guerra.

En aquella reunió es va tornar a fer memòria que el motiu principal d'aquell arbitri econòmic no era altre que la urgència d'haver de mantenir, dia a dia, el sometent. I allà es va assegurar que si el poble -de fet, va ser la Junta que se'n sentia la representant!- havia elegit unes persones perquè fessin el repartiment, també se les havia elegit perquè el cobressin. Davant la perplexitat dels comissionats que dubtaven de la legalitat d'aquella segona delegació -fer efectiu el repartiment-, la Junta, per si no havia quedat clar, va tornar a confirmar els dos nomenaments: els autors del subsidi n'eren alhora els cobradors. I a més a més, se'ls exigí que n'avancesin 660 lliures que es necessitaven amb tota urgència. El senyor Manuel Cabañas, comerciant i que, entre altres molts càrrecs, havia estat batlle⁶⁶ -ignorem si també va ser ell el Manuel Cabañas nomenat comandant de les primeres quatre companyies enviades a Girona⁶⁷-, no va estar d'acord amb aquelles deliberacions, fins al punt que es negà a firmar el repartiment i, fins i tot, a assistir a les reunions de l'Ajuntament i la Junta a què era citat.

El primer dia del mes de desembre de 1808, la Junta encara no havia rebut aquelles 660 lliures que els comissionats els havien de

66 ESTEVA, Ll. "Autoritats municipals i... des del 1800n fins avui", a *EBE*, núm. 3. Sant Feliu de Guixols, 1984. Pàg. 146.

67 AMSFG:Sec. XIX, núm. 2.

lliurar per a evitar que es desfessin les columnes de sometents. La Junta ho lamentà i imposà als anomenats comissionats la multa de 10 lliures a cada un, i per cada dia d'endarreriment. No cal dir que aquests manifestaren el desacord contra la pressió que rebien, perquè mai no havien entès que el fet de calcular ells el repartiment de la població incloïa alhora la desagradable tasca d'haver-lo de cobrar. Deien que no tenien cap autoritat ni força -ni física ni moral- per constrenyir els veïns al pagament.

Uns i altres, els vocals de la Junta i els comissionats de l'impost, al·legaven que recorrerien a la Junta Superior de Girona.

Finalment, amb el suport i presència de regidors de l'Ajuntament i vocals de la Junta, alguns comissionats s'avingueren a dur a terme la difícil recaptació del repartiment.

Després de sis mesos de tensions, a finals de desembre, encara no s'havia cobrat el repartiment forçós. Els pobres autors que s'havien vist en l'obligació de calcular el que havia de pagar cadascú varen patir tant per part de la pressió de la Junta que els obligava, amb penes de multa, a procedir al seu cobrament, com per part dels seus veïns de barri que s'hi resistien tant com podien. Els noms d'alguns d'aquells guixolencs dissortats van ser Domingo Boigas, Josep Maimon, Salvador Vidal, Martí Vilaret, Benet Salamó, Vicens Gruart i Josep Andreu del Raval, entre altres.

Així doncs, havent fallat els diners exigits al monestir, tampoc no funcionà recórrer a l'avançament d'un impost que afectava tota la població.

Quedava un tercer recurs, segurament el més efectiu, el corsari guixolenc.

4.3 EL CORSARI: UNA FONT D'INGRESSOS MÉS PRODUCTIVA

4.3.1 Precedents i context

En aquest apartat ens referim a les accions navals realitzades per patrons particulars de Sant Feliu contra els vaixells enemics, amb l'autorització -patent- de les autoritats locals. No es tractava, doncs, d'accions de pirateria, ni tampoc eren cap novetat. Ja al llarg de tot el segle XVIII, sobretot en temps de guerra, part de la marina mercant de la vila era reconvertida en cors. En les expedicions bèl·liques hispanofranceses contra els anglesos de Menorca o Gibraltar

(1778-1782) destacaren les accions dels corsaris de Sant Feliu de Guíxols, i d'una manera particular Jeroni Basart, pare, que rebé com a distinció una medalla d'or lliurada pel mateix monarca Carles III l'any 1780⁶⁸. En efecte, Jeroni Basart i Morató, àlies *Rufo*, (Sant Feliu de Guíxols 1742 – 1811) va ser el corsari guixolenc més famós -i el més estudiat- que sobresortí en l'acció contra els corsaris maonesos que gosaven acostar-se a les costes del nostre litoral i capturar-hi naus mercants a les platges i cales més deshabitades. D'aquestes proeses del corsari ganxó enfront de les embarcacions de l'illa de Menorca, emparades per Anglaterra, en parla amb tot detall el bon historiador guixolenc Joan Torrent i Fàbregas, a “Bastiments enemics en el litoral guixolenc (1754-1808)”⁶⁹ i Joan Llabrés, a “Algunos apresamientos de corsarios mahoneses con bandera inglesa (1779-1881)”⁷⁰, fa referència a les accions i captures fetes pel patró palamosí Martí Badia.

A partir de 1881, en desaparèixer el cau de pirates que infectaven la costa, l'activitat de la bateria del turó dels Guíxols esdevingué pràcticament nul·la i també disminuïren les accions corsàries dels patrons guixolencs. S'havia signat una treva amb Algèria, i l'illa de Menorca va passar novament al domini hispà en el regnat de Carles III (1782).

Mentrestant a França es covava la Revolució que qüestionaria totes les monarquies europees, sobretot les veïnes. L'any 1793 es declarà la Guerra Gran entre el regne d'Espanya i la república francesa acabada de néixer. Un ofici governatiu de Girona, de 21 de febrer d'aquell mateix any, comunicava al batlle de Sant Feliu que les hostilitats dels francesos contra vaixells de la marina espanyola havien començat⁷¹.

El 14 de març de 1793, un altre edicte autoritzava de nou qualsevol patró particular d'armar-se en cors per detenir les embarcacions franceses⁷², al qual s'acolliren els nostres mariners -Jeroni Basart, una vegada més-, i com a tals lluitaren durant tota la guerra (1793-

68 SALA, Francisco y María José. “Memorias históricas de la villa de San Feliu de Guíxols desde su fundación hasta el siglo XIX de la era cristiana”, dins *Estudis sobre temes del Baix Empordà*, núm 4. Sant Feliu de Guíxols, 1985. Pàg. 65-66.

69 *Àncora*, 5.II.1976.

70 *Àncora*, 23.II.1972.

71 TORRENT, J. O.C.

72 AMSFG. Sec. X, núm. 31.

1795)⁷³. Un certificat municipal que destaca les accions del cèlebre patró ganxó diu textualment: “En la guerra de mil setecientos noventa y tres con Francia, se ofreció a S. M. Dn. Carlos IV servirle con su persona, sin excusarse de cumplir las mas arduas comisiones en la guerra del mar y S. M. admitiéndole la generosa fiel oferta, les destinó en su Real Armada dirigida contra Francia en esta parte del Mediterráneo á las inmediatas órdenes de su General el Eximo. Sor, Dn. Juan de Lángara y Huarte”⁷⁴.

No podem oblidar que sortir a cors era un vell recurs de fer una altra mena de comerç en temps de crisi, un comerç *parasitari* segons l'historiador francès Fernand Braudel. Era un comerç de guerra que podia comportar, com veurem, uns guanys substanciosos als mariners corsaris i, alhora, a les autoritats⁷⁵. De retop, també se'n beneficiava tota la població que veia com la pressió impositiva individual disminuïa un xic, ja que una part dels beneficis del botí aconseguit pels corsaris anava a parar a l'hospital⁷⁶, que, durant la guerra, esdevingué militar de les tropes que lluitaven a l'Empordà. I, d'altra banda, era possible pagar el sometent armat que, des del març de 1794, la vila organitzava i enviava per donar suport a l'exèrcit reial.

Així és que de seguida es varen desencadenar les escaramusses entre els vaixells francesos i els locals. El 24 de febrer de 1793, l'embarcació del capità Silvestre Anglada, que venia de Gènova carregada de sègol i cansalada, es va veure atacada per un corsari francès. I el mes de juny, dues fragates franceses apressaren un xabec eivissenc a la punta d'en Pau a la platja de Sant Pol, que duia 2.500 quarteres de blat per al rei, que anava de Barcelona a Roses. A principis de l'any 1795, l'exèrcit francès assetjava la plaça de Roses, i una forta esquadra republicana navegava per aquestes aigües per tal d'impedir qualsevol subministrament a l'esmentada vila pel mar. I, en aquest context, es va fer cèlebre el combat del *Montañés* que tingué com a escenari el port de Sant Feliu. Era el 31 de març de 1795, quan l'esquadra francesa acorralà la nau reial que, desesperada, va buscar refugi a la badia guixolenc. Les bateries del Fortí

73 SALA, o. c., pàg. 67-68.

74 AMSFG. Juny, 1819.

75 LÓPEZ NADAL, G. “El corsaris mallorquins: pirates o comerciants?”, a *L'Avenç*, núm. 70. Abril, 1984.

76 JULIA, B. “Comentaris sobre el Sant Feliu de Guixols del segle XVIII”, dins *Publicacions del Museu Municipal de Sant Feliu de Guixols*, núm. 2, 1980. Pàg. 169-197.

14.- Can Garjola, edifici antic de la Plaça prop de l'Ajuntament on es reunia la Junta.

i les de Sant Elm pogueren evitar-ne una captura segura. Tots els historiadors locals n'han parlat, d'aquest esdeveniment: Mn. Narcís Marcillach (1833), Ferran Patxot en la seva novel·la *Las ruinas de mi convento*⁷⁷, Joaquim Sala i Martí (1861), Emili Grahit (1874), Josep Pella i Forgas (1883) i Lluís Esteva⁷⁸.

La constitució dels "Terços de Catalunya" tingué un paper decisiu a les victòries de Pontós i de Torroella de Fluvià i permeteren de recuperar la Cerdanya. I així el 22 de juliol de 1795 es firmava el Tractat de Basilea, pel qual totes les annexions eren restituïdes, i França

i Espanya esdevenien aliades, aliança que significava, d'altra banda, entrar en guerra amb Anglaterra. Aquest país bloquejava el comerç amb Amèrica i agreujava el caos econòmic.

Tanmateix, l'esforç dels pobles empordanesos, tant en homes com en diners, va ser considerable⁷⁹.

Per la documentació⁸⁰ que enregistra els serveis de la bateria dels Fortí deduïm que en les nostres aigües regnà una relativa tranquil·litat fins a l'any 1801, en què l'activitat de la bateria aug-

77 Edició de 1856, pàg. 41-43.

78 ESTEVA, Ll. "El combat del *Montañés*" (31.III. 1795) i els capitans Josep Jordà i Mal-tés (1752-1835) i Josep Jordà i Feliu (1785-1855)" a *Àncora*, núm. 1.669 -1.672, 1980.

79 FABREGAS, Josep. *La Guerra Gran, 1793-1795. El protagonisme de Girona i la mobilització dels Miquelets*. Pagès Editors, 2000. Pàg. 167.

80 AMSFG. Sec. XXIV, núm. 1 (1754-1808).

mentà molt per la presència d'embarcacions "sospitoses", corsaris, "enemics" i anglesos.

No és estrany, doncs, que aquest mateix any -1801- el rei Carles IV signés unes "Ordinacions" que consignaven les regles a les quals els corsaris haurien d'ajustar les seves activitats. En el prefaci es deia que els enemics d'Espanya atacaven contínuament el nostre litoral i, per tant, ell, el rei, com a resposta, promovia i fomentava el cors particular⁸¹. Així, doncs, fer el cors restava legalitzat a les nostres viles marineres, com ho estava en gairebé totes les nacions del món.

Caldrà tenir molt present, per a entendre bé la següent etapa de guerra que es farà contra les hosts napoleòniques, que aquesta -la Guerra del Francès- serà una guerra essencialment terrestre. Tres anys abans, concretament el dia 21 d'octubre de 1805, en una d'aquelles complicades conjuntures en què Espanya i França -com ja hem dit- s'havien aliat contra Anglaterra, tingué lloc el gran combat naval a Trafalgar: l'Armada espanyola hi rebé un cop mortal, però el poder naval de França va ser aniquilat, sense cap possibilitat de poder intervenir en les successives guerres de Napoleó. Una demostració de forces com la que l'esquadra francesa havia fet deu anys abans, davant de Sant Feliu contra el *Montañés* que comandava José Jordán, no es repetiria en tota la Guerra del Francès. En canvi, les petites embarcacions catalanes trobaran suport en l'Armada Reial anglesa.

En aquest context, s'entendrà encara millor la importància de les embarcacions de les viles del litoral en el moment en què Napoleó havia decidit el bloqueig continental als productes anglesos, amb la idea de debilitar i arruïnar Anglaterra. Per portar a terme aquest bloqueig, Napoleó es llençà a la conquesta d'Europa. I així, com a resultat del Tractat de Fontainebleau (finals d'octubre de 1807), l'exèrcit francès entrà a la península amb l'objectiu d'envair Portugal, aliat dels anglesos. El primer cos de les tropes franceses, comandat pel general Philippe G. Duhesme, entrà a Catalunya el 9 de febrer de 1808 i l'endemà ja s'havia instal·lat a Figueres. L'his-

81 PAPERLL, A. *Pirates i corsaris a l'Empordà*. Edicions: Biblioteca Palau Peralada, 1962. Pàg. 65 i s.

toridor Josep M. Bernils explica l'ocupació de les tropes franceses del castell de Sant Ferran i com se'ls va fer fora⁸².

El dia 20 de juliol el general francès Duhesme es va plantar a Girona amb una força de 10.000 homes i van començar els atacs i el setge. Posteriorment, el 6 de desembre del mateix 1808, les tropes franceses també assetjaren el castell de la Trinitat de Roses i ocuparan la vila.

Des dels primers moments, les poblacions empordaneses hagueren d'assumir de nou les càrregues dels allotjaments i bagatges de l'exèrcit francès, de manera que molt aviat es produïren les primeres manifestacions de descontent i els primer fets contra les tropes invasores⁸³.

4.3.2 Els primers mesos de guerra (1808)

Segons Antoni Papell, "Durant la Guerra de la Independència, els corsaris catalans treballaren ardidament. L'honor dels empordanesos, ferit en el més pregon de la seva ànima, féu que es multiplicuessin els actes per terra i mar. La màxima aspiració de tot hom està en cooperar en obra de fer impossible la vida de l'invasor. A Sant Feliu de Guíxols, particularment, l'estol de corsaris és molt crescut, distingint-se en especial els caps de barca Bartomeu Bosch, Geroni Basart i Josep Bernich"⁸⁴.

Evidentment, pel que fa al tràfic marítim i l'activitat corsària, els francesos havien passat a ser considerats enemics, i els fins aleshores enemics anglesos passaven a ser aliats i protectors. Aquesta tutela de l'Armada anglesa va alliberar les illes Balears de ser ocupades per les tropes franceses i, així, esdevingué un punt estratègic molt important durant la guerra, com veurem més endavant.

Una atenta lectura de tota la correspondència de l'època i de les actes de la Junta Auxiliar de Sant Feliu, documentació que es conserva a l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols, revela la importància logística o tàctica -sense oblidar-ne l'econòmica- de l'activitat corsària.

82 BERNILS, J.M. "Figueres en la Guerra del Francès", a *Diari de Girona*, 10 d'agost de 2008.

83 GIFRE, P. / BARNOSELL, G. "Les guerres amb França (1793-1795, 1808-1814). Els efectes", a *Història de l'Alt Empordà*. Diputació de Girona, 2000. Pàg. 476.

84 PAPELL, o.c. PÀG. 66-67.

Certament. Durant la Guerra del Francès, tant la Junta Governativa de Girona com l'Auxiliar de la vila eren ben conscients del valor estratègic del nostre litoral i de l'ajuda material que es podia aconseguir de la navegació corsària per a operacions de bloqueig i d'intercepció de vaixells-correu i per abastar les tropes franceses.

Per tot això mateix, la Junta de Girona va estimular el cors a tot el litoral gironí, i concedí patent a embarcacions de Palamós, Tossa, Lloret, Malgrat, ..., i Sant Feliu de Guíxols⁸⁵. Després del primer intent d'atac francès del mes de juny de 1808, Girona reglamentà la manera en què es repartirien els guanys per l'activitat corsària. Es disposà, doncs, que els corsaris rebessin íntegres dues terceres parts del valor de l'embarcació apressada i del seu carregament. L'altra tercera part seria per a la Junta Econòmica de Girona amb la qual es cobririen les despeses que comportava l'obligació de defensar la "Religió, el Rey y la Patria". Igualment, tots els estris de guerra capturats -canons, armes, pólvora, plom...- serien igualment per a la Junta Militar, que es feia càrrec de les necessitats de defensa.

Així doncs, una vegada més els corsaris guixolencs, amb la corresponent autorització legal, es feren a la mar per encalçar vaixells enemics francesos, o embarcacions del país sospitoses d'estar al seu servei, o bé d'anar ben carregades de queviures cobejats. Un cop n'albiraven una, s'acostaven fins a la distància d'un tret de canó. Aleshores, hissant la bandera, disparaven una canonada d'atenció exigint la rendició de l'embarcació enemiga. Confiscaven la nau i la conduïen al port, on el capità del vaixell cors es feia responsable de la nau i de la seva documentació. En arribar a la vila, el capità corsari denunciava el fet a la Junta Auxiliar i s'iniciava un expedient pel qual el president de la Junta disposava oficialment la detenció del vaixell enemic i l'empresonament de tota la seva tripulació, que seria tractada com a presoners de guerra. Després es rebia la declaració del capità i es feia un inventari de la documentació i de les mercaderies que serien, més tard, descarregades i emmagatzemades. Un cop fet tot això, s'enviava l'expedient iniciat a la Junta Superior de Girona perquè aquesta determinés si calia prosseguir el procés. En cas afirmatiu, s'acabava l'expedient amb una pública

85 AMGi. Registre de passaports marítims. Any 1808.

subhasta de les mercaderies i dels vaixell capturat, i es repartia el seu valor segons havia estat reglamentat⁸⁶.

4.3.3 Patrons corsaris, embarcacions i tripulants de l'Esquadrilla Armada del Puerto de San Feliu de Guíxols

Segons les memòries del notari Maria Josep Sala i Puig que continuava les que havia iniciat el seu pare Francesc, va ser el dia 10 de juny de 1808 quan es va iniciar l'armament dels corsaris de la vila, amb tanta sort que el mateix dia varen agafar sis vaixells francesos carregats de blat per a la guarnició francesa instal·lada a Barcelona, i altres, amb plom i fruits colonials destinats a França⁸⁷. Més endavant precisarem aquestes detencions, les seves càrregues i les seves valoracions econòmiques⁸⁸.

Al conjunt d'embarcacions que formaren l'estol corsari guixolenc, se'ls donà el nom d'esquadrilla. Així ho trobem en un document del 27 de juny de 1808, en què es concedia la patent al més famós dels nostres corsaris, al comandant Jeroni Basart. "La Junta de Gobierno de la Real villa de San Feliu de Guíxols corregimiento de Gerona en el Principado de Cataluña, que tiene por el Rey nuestro Señor Don Fernando VII. Concede patente de la esquadrilla armada en el puerto de dicha villa a D. Gerónimo Basart, capitán de la faluga Santa Clara con una medalla de oro por el Rey D. Carlos 3º [...], tanto para defensa de esta como para hostilizar a los franceses nuestros enemigos, y para que sea reconocido como tal se le libra esta patente de acuerdo de la sobre expresada Junta Governativa de San Feliu de Guíxols a los 27 Junio de 1808"⁸⁹.

El mateix document esmenta, a més de la falua *Santa Clara* de Jeroni Basart, altres capitans-patrons matriculats a Sant Feliu de Guíxols, amb les seves corresponents naus "armadas por el comercio de la villa de Sant Feliu de Guíxols", que comandaven: el capità Bartomeu Bosch amb el xabec *San Feliu*; el capità Rafael Surís amb el xabec *Nuestra Señora del Carmen*; el capità Pere Plajas [sic] amb

86 BATLLE, Ll. "Los corsarios de San Feliu de Guíxols en la Guerra de la Independencia", a *Àncora*, FM, 1959.

87 SALA, *Memorias históricas ... de Sant Feliu de Guíxols*. Pàg. 71.

88 Tenim constància que abans del dia 10, ja hi havia activitat corsària al litoral guixolenc.

89 AMSFG. Sec. X, núm. 41.

el galiot o mitja galera del "Comercio de San Feliu", i el capità Josep Bernich amb la xàvega *El Rosario*.

Un document un xic posterior assenyala que: "En la última guerra de la gloriosa insurrección de Nuestra inmortal España, en mil ochocientos ocho, revivando él, y su hijo D. Gerónimo su espíritu guerrero, se le encargó, por parte de la Villa, el Mando de la Media Galera El Comercio de San Feliu, ocupando el hijo su tenencia, siendo con dicho buque armado en guerra, Comandante de la Esquadrilla de la Villa, haciendo el Corso, y la defensa del país en dicho año, y en el siguiente, apurando en mar, y en tierra con fatiga, vigilancia, y riesgo de sus vidas, á los enemigos; en sus idas, y retiradas de los sitios de Gerona, y constriñiendo á Barcelona por el bloqueo de mar, causándoles notable notorios daños; con pérdida de artillería, y prisioneros, y presas de buques y efectos en glorias, é interés de la nación, y Monarca Dn. Fernando VII"⁹⁰.

Amb Jeroni Basart, fill, hem trobat altres noms de patrons que, d'alguna manera, també es dedicaren a activitats corsàries: Bartomeu Bosch, fill; els germans Bernich -Esteva i Joan- fills del cèlebre Josep Bernich; Josep Casas; Joan Bascós; Nicolau Carreras, Antoni Vidal; Josep Torrent i Pellicer; Sebastià Cabrisas; N. Tomeu, etc⁹¹. Altres patrons de Sant Feliu, menys coneguts que els anteriors, també reberen de Girona la patent de cors: Ignasi Calvet amb el pinc de 22 tones *Virgen del Carme*, Jaume Muxó, etc.

D'altra banda, el dia 5 de juliol els membres la Junta Auxiliar de Sant Feliu ratificaren un acord ja pres anteriorment, en escollir com a comandant de l'estolet corsari Jeroni Basart, i Bartomeu Bosch "menor", fill, com a capità de la falua *Santa Clara* "para ir en corso contra los enemigos de la Patria, los Franceses"⁹².

Totes les embarcacions esmentades havien de proveir-se de queviures i de municions. Sabem per un document firmat pel capità Jeroni Basart que el 5 de setembre de 1808 en la seva mitja galera tenia: "á mi bordo de municiones de polvora, quinze quintales, quatrocientas balas de á doze, dos quintales de metxa y ochocientas de astupina..."⁹³. A més, tota la tripulació havia de cobrar un salari.

90 Document signat el mes de juny de 1819. AMSFG. Sec. X, núm. 40 i 42.

91 AMSFG. Sec. X, núm. 40. Sec. XXIV, 18. Batlle, Papell, Hurtebise...

92 Apèndix, 5 de juliol de 1808. (Sec. XXIV, 18: U I 5992).

93 Bussot, G. *El capità Narcís Massanas (1786-1811)*. Ajuntament de Sant Feliu de Guixols. Col·l. Estudis Guixolencs, núm. 5, 1989. Pàg.35.

Tot plegat -proveïments, municions i sous- implicava una despesa significativa. Només la mitja galera de Basart i el falutx de Bernich portaven una tripulació de 110 homes que -així es feia constar- havien de cobrar 770 rals de billó diaris⁹⁴.

Pel que fa a les tripulacions, sabem que no tots els mariners enrolats eren de Sant Feliu, sinó que alguns eren de poblacions marineres, sobretot del Maresme. Aquests mariners cobrarien set rals de billó diaris⁹⁵, o al mateix vaixell o bé al seu retorn. Mossèn Marià Sicars tenia la llista dels qui havien de cobrar quan retornessin a Sant Feliu. Però no cal dir que hi hagueren molts malentesos a l'hora de cobrar. Alguns mariners d'altres viles, enquadrats a l'estol, pensaven que els pagaria Jeroni Basart o la Junta de Sant Feliu, mentre que Jeroni Basart, com a comandant de l'esquadrilla, creia que els responsables del pagament d'aquells mariners no guixolencs havien de ser els seus respectius municipis o juntes locals. Aquests conflictes passaren a la Junta de Girona, ja que els interessats no arribaven a cap acord, a fi que ella dictaminés.

No sabem si era per aquesta raó, però el fet cert és que de vegades tenien lloc baralles entre membres de la mateixa tripulació, amb acusacions mútues d'*afrancesats*⁹⁶.

Pel que fa al nombre de mariners que sumaven les diferents tripulacions, és difícil de precisar-ho. Sabem, però, que l'agost de 1808 Jeroni Basart tenia 62 homes o tripulants a la seva mitja galera; Josep Bernich, 38 homes al seu falutx *Fernando VII*; Bartomeu Bosch, pare, 30 homes, i el fill, 28⁹⁷. Les tripulacions oscil·laven entre vint-i-cinc i setanta homes.

La xàvega *Nostra Senyora del Roser*,⁹⁸ que comandava el patró Bartomeu Bosch, segons una de les llistes, comptava amb vint-i-cinc mariners⁹⁹: Narcís Andreu, Jeroni Bagué, Eudald Blanch, Joan Cabarrocas, Jaume Cateura, Jeroni Comas, Josep Estrada, Josep Ferrer, Rafel Gispert, Benet Guillo, Josep Jordà, Josep Llorens, Feliu Malaret, Narcís Buixó...

94 AMSFG. Sec. X, núm. 14.

95 AMSFG. Sec. X, núm. 14.

96 AMSFG. Sec. X, núm. 18 i 40.

97 AMSFG. Sec. X, núm. 40.

98 De vegades trobem aquesta embarcació patronejada per Josep Bernich.

99 (Llista sense data precisa). AMSFG. Sec. XXIV, núm. 18.

El mateix dia, la tripulació de la falua del fill del patró Bartomeu Bosch, per a l'expedició de Josep Pellicer, constava de vint mariners: Bartomeu Bosch, fill, (capità); Joan Font; Antoni Font; Joan Rufí; Francesc Torrent; Rafael Font (desertor); Nicolau Bascós (segon capità); Josep Arxer; Feliu Bascós; Francesc Bernich; Josep Costa; Nicolau Esteva; Antoni Feliu (per Baptista); Antoni Arxer; *Areu Giacop*; *Quel de les Noya*;, Sebastià Puig (patró); Salvi Rabell; Baltasar Ruiz (patró); Ramon Ribot, i *Sisterna*¹⁰⁰.

Per a la mateixa expedició de Josep Pellicer del dia 5 de juliol de 1808, el xabec del patró Bartomeu Bosch hi feia constar una tripulació de trenta-dos mariners: Bartomeu Bosch (capità), Francesc Vivas, Joan Bernat (contramestre), Joan Reixach (*condestable*, sergent), Jeroni Bosch (escrivà), Benet Anglada, Francesc Anglada (desertor), Josep Anglada, Anton i Arxer, Joan Barrera, Gaietà Buissels, Leandre Cateura, Narcís Domingo, Antoni Felici, Nicolau Gorgoll, Joan Homs, Lluís Masias, Benet Morell (desertor), Joan Prats, Josep Rabassa, Cristòfol Remus, Agustí Rigau, Roc Roure (desertor), Francesc Serbià, Antoni Serra, Narcís Serra (desertor), Sops Noy, Bartomeu Vidal, Narcís Vidal i Josep Vivas. Com poden veure, quatre d'ells són qualificats de *desertors*¹⁰¹.

4.3.4 Vaixells i mercaderies capturades el 1808, i les seves valoracions

L'activitat corsària guixolencs va ser molt important i eficaç durant tot el mes de juny de 1808, molt abans que els patrons esmentats rebessin oficialment la patent de cors. Així es constata amb una simple enumeració dels vaixells i les mercaderies capturades durant el mes de juny.

En efecte, segons el notari Francesc Josep Sala, quan encara no se sabia ben bé quines eren les autèntiques intencions de les tropes franceses, la vila ja s'havia decantat per la bona causa i havia confiat la vigilància de la seva costa al corsari Bartomeu Bosch. Aquest, el 6 de juny, ja havia agafat dues embarcacions, que només restaren com a retingudes fins que no se sabés "el espíritu de nuestro supremo gobierno, reflexión que le sugirió un patricio". Aquest prudent

100 Íd. Sec. XXIV, núm. 18.

101 Íd.

patrici no era altre que l'“Excmo. Francisco José Sala, autor de esta Redacción¹⁰², que formó hasta aquí en 1819”.

Les naus capturades varen ser la tartana *La gran Madre de Dios*, de la qual era patró Pascual de Palma de Gaeta, francès. Segons Hurtebise¹⁰³, es tractava d'un llagut carregat amb 430 quarteres de blat amb destí a Barcelona, valorades, junt amb el vaixell, l'11 de juny, en 2.505 lliures.

El notari Sala diu que el mateix dia 6 es va capturar el *bateo* (?) -un llagut segons Hurtebise- de nom *Nuestra Señora de la Concepción*, del patró francès José Maria Chiri de Reco, amb 640 quarteres d'arròs destinades a Barcelona. El 17 de juny va ser valorat, segons Hurtebise, en 6.637 lliures.

I el mateix autor assegura que amb menys d'un mes, fins al 4 de juliol, “fueron once los buques apresados por los cuatro cosarios de esta villa”.

Segons Sala, fill, que continuà les memòries del seu pare, el dia 10 de juny s'iniciaren a la vila els armaments de les embarcacions corsàries i, com hem dit abans, aquell mateix dia es varen agafar diversos vaixells francesos¹⁰⁴. Doncs bé, l'historiador Hurtebise, a partir de la documentació que es troba a l'Arxiu Municipal¹⁰⁵, en concreta el nom de les embarcacions, les càrregues i les valoracions fetes en lliures. El document en qüestió està encapçalat per “Estado que demuestra las Presa echa por la Media Galera....a saver”:

11 de juny de 1808¹⁰⁶

. Llagut *Madre de Dios* del patró Pasqual de Palma amb 430 quarteres de blat amb destinació a Barcelona, que va ser valorat amb el vaixell en 2.505 lliures.

. Xabec *Santa Cruz* patronejat pel mallorquí Antoni Hostalrich, amb una càrrega de 317 quarteres de blat i 100 sacs amb 299 quintars de farina, procedents de Seta i en direcció a Barcelona, valorat en 3.333 lliures.

102 Autor de les *Memorias históricas...de Sant Feliu de Guixols*, ja citades. SALA, o. c. Pàg. 69-70.

103 HURTEBISE, E. G. *Bosquejo histórico de la villa de San Feliu de Guixols*. 1905. Edició d'Ànocrà, 1970. Pàg. 144-145. AMSFG. Sec. XXIV, núm. 18.

104 SALA, *Memorias...*Pàg. 71.

105 AMSFG. Sec. XXIV, núm. 18.

106 Seguim les dades de la documentació original que presenta lleus diferències amb la transcripció que va fer Hurtebise.

. Llagut *San Pedro* del patró francès Honorat Bonafos amb 311 quarteres de blat, onze sacs amb 34 quintars de farina, en direcció a Barcelona, valorat en 2.255 lliures, 10 sous i 8 diners.

. Llagut *La Feliz Familia* del patró francès Antoni Prat amb 369 quarteres de blat que anava a Barcelona, valorat en 2.491 lliures, 11 sous i 10 diners.

. Falua de la marina imperial francesa, *La Tourtoleta*, comandada pel capità Josep Deluret, amb 3 oficials i 22 mariners, armada amb un canó del 12, i 4 canons pedrers, fusells, sables i pistoles. Un cop venut el vaixell, sense l'armament, el seu valor era de 1.420 lliures¹⁰⁷.

17 de juny

. Llagut *San Francisco Xavier* patronejada pel tortosí Agustí Garcia, amb 283 quarteres de blat, 224 quintars de farina i 4 caixes de vidres, procedent de França amb destinació a Barcelona; valorat en 2.912 lliures, 1 sou i 9 diners.

. Llagut *Buen Suceso* del patró francès Francesc Morrut, procedent de Barcelona i en direcció a França, amb 225 barres de plom que pesava 232,3 quintars, 501,3 quarteres de fusta de campetx i amb 20 caixes de sucre; valorat en 8.391 lliures, 2 sous i 4 diners.

. Llagut *Maria Antonia* de Seta del patró francès Pere Feliu procedent de Barcelona i en direcció a França amb 531 quintars de fusta campetx, valorat en 5.578 lliures, 13 sous i 10 diners.

. Llagut *La Concepcion* del patró francès Josep Maria Chiri de Reco, que anava a Barcelona carregat amb 640 quintars d'arròs, valorat en 6.637 lliures, 16 sous i 11 diners.

16 de juliol

. Llagut correu francès, despatxat pel govern de Barcelona, amb correu de gabinet per a l'emperador. Hi havia quatre oficials, un director de postes i 12 mariners. Tots els plec, papers i una maleta es varen enviar a Girona, junt amb un cofre ple d'estris de la francmaçoneria que havien tirat al mar i que un mariner, tirant-se a l'aigua, havia rescatat¹⁰⁸.

10 de setembre

. Falutx *El Hércules* de la marina reial, despatxat com a correu del govern de Barcelona amb plec adreçats a França. El capità era

¹⁰⁷ Segons SALA aquest apressament va tenir lloc el dia 12 de juny, i els oficials detinguts eren 2; mentre que els mariners francesos eren 43. o.c. Pàg. 71.

¹⁰⁸ SALA o.c, pàg. 73.

15. -Cala Pedrosa. On s'embarcaren els dos monjos, direcció a Begur, fugint del perill dels francesos

Lluís Verner i la tripulació era de 32 homes¹⁰⁹. El vaixell va ser armat per la vila com a guardacostes, i després, un cop ocupades la vila i la ciutat de Girona, el vaixell amb tot el seu armament va ser lliurat al Govern espanyol de Tarragona.

6 de desembre

. Tartana *Maria Antonia* de Toló patronejada pel francès Joan Josep Bormes, que anava a Barcelona amb blat, cansalada, formatge i galetes. Aquesta càrrega, al pas del general Macdonald, va ser robada per tropes i paisans del magatzem de l'embarcació, i s'havia valorat en 1.840 lliures.

. Llagut *San Pedro* del patró francès Francesc Trinquien, amb 391 quintars i 2 quarteres de blat per a Barcelona; valorat en 1.312 lliures i 8 sous.

En resum, el total de les valoracions fetes pujava a 38.477 lliures, 5 sous i 9 diners. D'aquest total, se'n lliurà una tercera part en líquid a la Junta de Girona en virtut de la sentència de "Buena presa para el socorro y mantenimiento de la Guarnision de aquella plaza y armas".

109 SALA en la seva citada obra també comenta aquesta important captura. Pàg. 72.

Vuitanta quarteres de blat es varen entregar al director de l'hospital militar de la vila, al P. Ferran Pouplana.

Així doncs, la ciutat de Girona, a més de rebre una quantitat considerable en espècie: blat, farina, arròs, plom i fusta campetx, ..., va percebre també una quantia important de diner en efectiu i tot, gràcies al comerç de guerra que practicaven els patrons corsaris guixolencs¹¹⁰.

4.3.5 Els aspectes negatius del comerç de guerra

L'activitat corsària dels mariners ganxons també va presentar unes seqüeles negatives. El mes de juliol de 1808, Girona havia de reclamar la part que li pertocava del gènere capturat, que no l'hi arribava¹¹¹. En la documentació es reflecteix l'avidesa, en el repartiment de les captures, per les parts que se n'havia de fer, sobretot pel que fa al bocí que tocava als corsaris més importants: Bartomeu Bosch, Josep Bernich i Jeroni Basart¹¹². Aquest darrer, un any després, desobeïa les disposicions de la Junta de Sant Feliu que li prohibia de fer-se al mar en cors¹¹³.

També ha quedat constància, com s'ha dit abans, dels problemes dels mariners de la tripulació corsària a l'hora de cobrar. L'abat del monestir Gaietà Riera se'n va fer ressò, d'aquest malestar dels mariners que no cobraven la seva paga, un disgust que, segons l'abat, algú de mala fe l'havia derivat contra el monestir: "algunos á quienes no se había podido pagar el precio de su servicio, y habían salido á una expedición de algunos días con los corsarios, habían amenazado al Monasterio, si á su vuelta no se les aprontaba la paga¹¹⁴".

I és que l'enuig contra els religiosos benedictins, per part d'aquells mariners, estava relacionat amb el litigi que hi havia entre el cenobi i la Junta Local per la qüestió de diners que se'ls exigia, als monjos, com a contribució especial a la guerra.

Un altre problema o aspecte negatiu de les accions corsàries va ser la qüestió dels presoners de guerra. Per fer-ho curt. Als francesos

110 CÚNDARO, Fr. Manuel. *Historia político-crítico militar de la Plaza de Gerona en los Sitios de 1808 y 1809*. Instituto de Estudios Gerundenses nº 2, 1950. Fasc. I. Pàg. 62.

111 AMSFG. Sec. XXIV, núm. 18.

112 AMSFG. Sec. X, núm. 14.

113 AMSFG. Sec. XXIV, núm. 19.

114 RIERA, G. f. 35. "Revolución de España por la invasión de los franceses". 46 folis dins "Correspondencia política..." Arxiu de l'Abadia de Montserrat. Capsa o bossa 4: Manuscrit de l'abat Gaietà Riera.

empresonats, ningú no els volia, per les despeses que implicaven, i pel risc que aquest fet podia comportar. De fet, com ja hem dit, els presos que havia fet el capità Rafael Suris eren tots italians¹¹⁵ Luigi Signale, Luca Vayal, Luigi Carlini, Giuseppe Mendola, Giovanni Capana, Giusepe Bartolo, Matia Rindici, Tomaso Versura, Giovanni Sanbastian, Sarafino Domenicheli, Giusepe Boloni, Giosepe Romanichi, Tadeo Bopalici, Antonio Gordolici, Giusepe Natale, Giovanni Cardini, Lorenzo Zerini, Matia Randicci, Nicola Fernando, Giovanni Gay, Lorenzo Baccdoni, Gaetano Lenci, Pietro Giromini, Francesco Barali

Dia 5 de julio de 1808

Capn^o Fernay Segd^o Arden Andre Paulis Dominico Bation Etienne Jorge¹¹⁶.

Els francesos detinguts pel cors en els seus abordatges eren, primerament, tancats als magatzems assenyalats per la Junta Auxiliar¹¹⁷, o pel mateix patró que els havia fet presoners. I eren custodiats per dos homes de dia, i per quatre, a la nit¹¹⁸.

Almenys 35 mariners dels primers detinguts varen ser conduïts a la Bisbal el 17 de juny. Les despeses anaren, en aquest cas, a càrrec dels patrons corsaris que ho pagaren amb els beneficis aconseguits en els repartiments. El fet de retenir-los era un perill i era una despesa.

A la Bisbal van ser tancats a la caserna i al convent de Sant Sebastià, on hi havia també frares refugiats de Figueres. Però a la Bisbal tampoc no els volien i, després de moltes protestes, els retornaren a Sant Feliu el 15 de juliol. El fet de tancar-los una altra vegada al monestir benedictí va comportar les protestes de l'abat Gaietà Riera. I es va plantejar un nou conflicte entre la Junta de la vila i el convent. Finalment, després de tanta controvèrsia i d'estira-i-arrotonsa, els 38 presoners francesos que encara hi havia a Sant Feliu, a finals del mes de juliol varen ser portats a Maó¹¹⁹.

Quant al periple que van fer els quatre oficials i un domèstic, que procedien també dels vaixells abordats pels corsaris guixolencs, aquest encara va ser més rocambolesc. El patró que els tenia al seu

115 AMSFG. Sec. XXIV, núm. 18.

116 Hem respectat la grafia del document, alguna difícil d'interpretar.

117 El 15 de juny la Junta assenyalà el magatzem de Benet Pagès. AMSFG. Sec. XXIV, 18: Actes.

118 AMSFG. Sec. XXIV, núm. 18; Sec. X, núm. 41 (Núm. de Registre 353, abans de la seva reordenació).

119 AMSFG. Sec. XXIV, núm. 19. SALA, o.c. Pàg. 74.

magatzem es va queixar als vocals de la Junta perquè a casa seva la vida dels oficials no era gens segura per l'animositat del poble, que també l'insultaven a ell per tenir-los a casa seva. Aleshores la Junta va disposar que aquests oficials francesos fossin tancats al monestir, sense escoltar les protestes dels religiosos, que tampoc no els volien al seu recinte¹²⁰. Després els portaren successivament al castell de Calonge, la Bisbal, Begur i Mallorca¹²¹.

4.3.6 L'activitat bèl·lica dels corsaris guixolencs

Tanmateix, l'activitat estratègicament més urgent en aquella guerra –i així se'ls exigí als corsaris– era la d'interceptar els vaixells-correu francesos i tota mena de comunicació i subministrament de França amb el seu exèrcit establert a Barcelona.

Julián de Bolívar, pel novembre de 1808, insistia en la urgència d'un bloqueig rigorós de Barcelona per mar, i requeria la col·laboració del cors guixolenc amb l'Armada anglesa per tal d'assolir aquell objectiu militar¹²². En començar la tardor de 1808, la situació de l'exèrcit francès a Barcelona s'agreuja per moments. Amb l'ajut militar i financer dels anglesos Catalunya anava organitzant la seva resistència.

Per aquesta raó, la Junta de Girona encomanà especialment al capità guixolenc Josep Bernich la tasca de vigilància de la costa de Barcelona. Aquest es va fer a la mar amb el seu falutx *Fernando VII* i una tripulació de 30 homes el dia 28 de setembre, expedició que acabà el 7 de novembre de 1808 perquè li calia repassar l'embarcació. Es conserva el dia de navegació del capità Josep Bernich, i per ell podem conèixer els més petits detalls d'aquells dies i les dificultats d'encaçar les embarcacions que portaven correspondència francesa, malgrat les denúncies i avisos de la gent –sovint frares– que vigilaven la costa¹²³.

Però la missió bèl·lica del corsari no era gens fàcil de portar a terme, ja que els vaixells que portaven correu francès es camuflaven molt bé. Es tractava normalment de petites embarcacions, llaguts,

¹²⁰ RIERA, G. Manuscrit citat, f. 27.

¹²¹ FRIGOLA, Jordi. *o.c.*

¹²² AMSFG. Sec. X, núm. 31

¹²³ BATLLE, Lluís "Diario de navegación del capitán José Bernich, de San Feliu de Guíxols. 28 de setiembre – 7 de noviembre de 1808", dins "En el 150º aniversario de la Guerra de la Independencia. Miscelánea Histórica". *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses*. Vol. XIII. Gerona, MCMLIX. Pàg. 128 – 135; AMSFG. Sec. X, núm. 14.

que acostumaven a navegar solament de nit, i de dia es feien passar per pescadors amb documentació espanyola, i utilitzaven gairebé sempre patrons dels països. Un patró de la Barceloneta transportava la correspondència de l'enemic amb una teranyina, i portava la correspondència dins un recipient que podia amagar dins de l'aigua en cas de perill, o bé podien embolcallar-la dins les veles¹²⁴. El 24 d'octubre, des de Roses, Sant Feliu rebia l'avís que els prevenia de la presència de petites embarcacions que sortien des del port de Banyuls i de Sant Llorenç de la Salanca, que portaven correspondència al general francès que era a Barcelona. Només navegaven de nit i, de dia, es posaven a redós de les cales, fent veure que pescaven. Es dóna l'ordre de detenir-les. Una d'elles, pintada de vermell, portava la correspondència embolicada a les veles, amb 10 homes de tripulació i el nom del seu patró era Japota¹²⁵.

En aquest marc, no és d'estranyar que totes les naus, per petites que fossin en patissin les conseqüències en esdevenir objecte de persecució i d'escorcoll per part de l'esquadreta corsària. Fins i tot als vaixells que navegaven per davant de la badia guixolenc, si no obeïen els senyals que rebien des de la bateria de les Forques, se'ls disparava una canonada d'avís i se'ls obligava a apropar-se a terra. A més, se li feia pagar la meitat del cost d'un tret de canó -dos duros- i dues pessetes a l'artiller¹²⁶.

L'altre inconvenient a l'hora de complir les ordres de Bolívar era, una vegada més, el diner. Ell havia disposat que per a la manutenció de la marineria és carregués un impost al comerç de vi i de l'aiguardent: "y los demás gastos del corso, quiere la Junta que se imponga, por vía de interinidad [...], media peseta en cada carga de vino y ocho sueldos en arroba de aguardiente que llegue a este puerto...".

Però els patrons de la mitja galera i del falutx, per la seva banda, creien –i així ho van fer saber a la Junta de Girona- que l'impost de l'aiguardent seria excessiu perquè s'hauria de pagar, per pipa, 16 lliures. I així i tot, calcularen que l'esmentat impost sobre el vi i els licors no cobriria ni la quarta part del cost real de l'habilitament en cors de la mitja galera. En aquest sentit, ells pensaven que seria més correcte i pràctic que cada poble del litoral contribuís amb

124 AMSFG. Sec. X, núm. 41; Sec. X, núm. 14.

125 AMSFG. Sec. X, núm. 41 (Ref. núm. 35).

126 AMSFG. XXIV, núm. 18.

gent de mar i que la paga anés a càrrec de cada municipi, quan es calculaven 7 rals de billó diaris, per home¹²⁷.

5. LA JUNTA LOCAL, AUXILIAR DE LA DE GIRONA

5.1 CONSTITUCIÓ I ACTIVITATS

Seguint, com a fil conductor, les deliberacions de la Junta Auxiliar constituïda a Sant Feliu -juny / desembre de 1808- intentarem d'esbossar-ne les més importants o significatives.

Segons el manuscrit de l'abat Gaieta Riera, tan bon punt els guixolencs es varen assabentar de l'aixecament popular contra els francesos, a la vila es convocà el poble a fi d'elegir els diputats que havien de formar una Junta de Govern, com aleshores es feia arreu. La constituïren una vintena de ganxons de tota "classe i estat", de procedència social i econòmica ben diversa. Un dels electes va ser el mateix abat benedictí, per la seva qualitat de rector de la parròquia i, doncs, vocal nat.

A la primera sessió, el primer que es va decidir va ser d'enviar dos comissionats -fra Bonaventura Sans i Benet Rovira- a Girona, per tal de presentar-se a la Junta Superior de Girona i tenir un primer contacte per coordinar totes les activitats més urgents a fer des de Sant Feliu.

És ben coneguda l'estreta -tradicional- vinculació entre la ciutat de Girona i la vila de Sant Feliu, carrer i port de la capital. I en temps de guerres i revoltes Sant Feliu esdevenia el braç dret de la defensa dels seus murs. El port i el camí carreter que passava per la vall d'Aro era el cordó umbilical que unia ambdues poblacions i per on passava el subministrament de queviures, municions i homes.

Per tot això, no cal dir que les autoritats gironines varen acollir amb molta satisfacció l'oferiment dels ganxons. És clar, que ajudar el gironins significava -de retop- ajudar-se a si mateixos. "La por guarda la vinya, diuen". I aquell gest no era, doncs, de simple cortesia, sinó que es tractava de col·laborar i compartir les forces. Així és que, tot seguit, el dia 7 de juny, 90 mariners artillers amb 33 homes armats varen ser les primícies dels auxilis que la vila del litoral enviava a Girona. I és de sobres coneguda pels historiadors l'actuació

127 AMSFG. Sec. X, núm. 14.

dels artillers guixolencs en la defensa de la ciutat assetjada. Per això mateix no hi insistim.

Dos dies després, la Junta Auxiliar va enviar 202 homes en direcció a Hostalric per hostilitzar, estratègicament, les tropes de l'enemic en el seu pas per aquella zona.

L'endemà, 10 de juny, el corsari ja armat al port guixolenc va intensificar les seves accions i va capturar sis vaixells francesos carregats de blat, plom i de fruites colonials que es dirigien a Barcelona per proveir el seu exèrcit.

El dia 12 el corsari va capturar un xabec de la Reial Armada francesa, *La Tortorel·la* amb dos oficials i 43 mariners.

D'altra banda, el port de Sant Feliu va servir de punt d'enllaç amb Maó, des d'un podien arribar tropes i armament. L'enginyer guixolenc Josep Antoni Pellicer, tinent coronel, se n'encarregà.

Els lectors poden trobar la relació completa de totes les activitats que va endegar la Junta Local en l'apèndix que adjuntem al final d'aquest treball. Aquí tan sols n'he apuntat la direcció.

5.2 COMPOSICIÓ DE LA JUNTA

La Junta Auxiliar, la presidia el que aleshores era batlle, per reial acord del 13 de novembre de 1807, Narcís de Domènech i Miró. Amb ell, en formava part Benet Barraquer i de Camps. Ambdós estaven emparentats i pertanyien a la noblesa catalana.

Al començament, com hem dit, també hi havia com a vocal nat, per la seva condició de rector de la parròquia, l'abat benedictí Gaietà Riera (1805 - 1814) o un representant seu. Però l'assistència dels monjos a la Junta no va durar gaire per les raons ja comentades. En canvi, el que sempre, durant tot l'any 1808, hi formà part i hi assistí va ser mossèn Miquel Cabañas i Aloy (1760 - 1812), beneficiat. Alguna vegada, esporàdica i testimonial, hi va fer acte de presència el prevere liberal Narcís Marcillach i Rigau (1766-1854).

D'altra banda, en formaven part: Benet Rovira¹²⁸, tinent graduat de "Navilio de la Real Armada" ; Joan Montestruque, administrador

128 "D. Benito Rovira, piloto de la Real Armada, y vecino de San Feliu de Guixols, el cual voló sin perder tiempo a aquella isla [Mallorca]; y aunque su comisión no tuvo efecto con su Capitán General, en cuanto al envío de tropas y armas, regresó sin embargo a la Plaza el 22 de junio después del primer ataque, con 200.000 cartuchos de fusil, y el Teniente Coronel y Sargento mayor del Real Cuerpo de Ingenieros, D. José Torres y Pellicer, quien se presentó al siguiente día", a CUNARRO, fasc. I, pàg. 34.

de la Duana; Josep de la Muela, ajudant militar de marina i capità del port, i Pedro Pablo Gherro.

Els altres vocals eren Joan Thomas, "hombre de costumbres poco cristianas" segons els benedictins, havia estat regidor i serà batlle en les èpoques de govern liberals. Thomas, amb el secretari de la Junta, Josep Abrich i Sans, formaran l'ala més liberal de la Junta. La resta de vocals eren comerciants i patrons: Pere Llagustera, comerciant; Joan Durban, patró; Julià Martí, calderer; Miquel Nadal, comerciant; Francesc Patxot, pilot; Valentí Mañà, mariner i comandant de la bateria de Salenys; Feliu Mauri, Narcís Mallol i Badia, Narcís Sicars, i Rafael Arxer.

Així doncs, nobles, eclesiàstics, funcionaris i militars i representants de la burgesia liberal i conservadora es van posar al davant de la Junta Local, un poder alternatiu, que tenia com a objectiu, a més dels esmentats, controlar el poble. En unes memòries de la guerra escrites per l'abat benedictí, en què vol justificar algunes de les seves decisions durant aquells dies del conflicte, reconeixia que hi havia un perill real: la veu sobirana del poble. Convenia, per tant, contemporitzar amb la voluntat del poble. Al mateix temps, reconeixia que era molt difícil tenir content a tothom per la gran diversitat d'interessos que hi havia.

Tots els historiadors contemporanis subratllen avui aquella estranya barreja de motivacions que es donava en les capes més populars. Perquè hi havia un malestar generalitzat, i la gent es considerava una víctima de tots els poders, dels francesos i dels espanyols. El tradicional odi patriòtic contra els francesos es veié encara sobreexcitat per les exaccions d'aquests.

Aquesta mateixa diversitat es veu reflectida en la composició de la Junta. L'abat aviat va veure que entre els vocals hi havia alguns enemics del monestir. Més endavant, la Junta en pes es manifestà en contra dels interessos del cenobi benedictí, fins el punt que l'abat arribà a parlar del "*partido antimonasterio*".

A final de 1808, la Junta Superior de Girona canvià la composició de la de Sant Feliu, com poden llegir al final del document que, com a apèndix, segueix.

5.3 APÈNDIX

ACTES DE LA JUNTA LOCAL DE LA GUERRA DEL FRANCÈS¹²⁹

f. 1) Junta de la tarde del dia 14 Junio 1808

Al margen:

[Se ha hecho un pregon para que digan los que voluntariamente quieren tomar las armas para formar la compañía que ha de marxar luego y se han fijado Edictos].

En vista de lo prevenido por la Junta Superior de Gerona con su circular impresa de fecha ayer relativa à que se organicen y formen en esta villa 3 compañías de 100 hombres cada una, y que una de ellas debe ir, ó estar en actual servicio; à fin de poder cumplir con lo prevenido; Ha resuelto que no se permita salir à ningún hombre de los que concurren en el servicio que son de 16 a años à 40 hasta que esten formadas todas tres compañías, y en caso de que la necesidad exigiese el salir à algun particular, deberá presentar fianza idonea à la Junta de ponerse otro hombre habil y util al servicio en lugar del tal que tenga que salir bajo las penas que determine la Junta Superior.

Todo lo dicho se ha resuelto en que el capitán del Puerto no despache Barco alguno, ni se de ningún pasaporte sin aviso a la Junta. Lo demas de arriba no sirve.

f. 1v) La misma Junta y tarde de dicho dia 14 Junio

Se ha hecho Comision a Dn. Juan de Montestruque para ir a Gerona según las instrucciones que le dará el Sr. Francisco Patxot

Dia 15

Se ha tambien comisionado à dn. Benito [Barraquer para lo mismo, se les ha dado un oficio].

Junta dia 15, por la mañana

Con motivo de que la Junta Superior manda el alistamiento y formación de compañías de que trata el antecedente y se han marchado algunos Barcos esta mañana en que hay te- rrestres comprendidos en el alistamiento y tambien marineros: Ha resuelto la Junta que el Sr. Capitán de Puerto de un manifiesto de todos los que han salido despachados por el de esta parte de 8 dias en que ya se hizo el pregon de que se alistasen los vecinos de 16 à 40 años para tomar en su vista las providencias que convengan, y que no despache a ninguno que sea comprendido en dichas edades a cuyo fin deberan pintar el Bando, ó nota. Que se ponga una nota en el rol à que el Patron queda responsable si embarca à ninguno de dichas edades.

f. 2) La mañana del mismo dia 15 junio

Se ha determinado poner en almacen à los Franceses de los Barcos detenidos, con custodia de 2 hombres de dia y 4 dentre pagadero à cargo de los que los han detenido, ó de sus productos.

Lo que se ha instado a Sr. Bayle que lo practicase, y se le ha señalado el almacen de Benito Pages ú otro.

En la misma Junta

Se nombra por Capitan de la compañía gra. que se ha de fomar à Dn. Josef Antonio Barraquer y Llauder de la Torre, ó dn. Narciso su hermano¹³⁰.

Junta de la tarde del dia 16

Se leyeron dos cartas, la una del capitan Pedro Plaja y la otra de Sor. Narciso Barraquer.

Mañana del 17. Se enteró à la torre den Barra del Patriotismo de todos los Pueblos y el particular de esta villa; y el pliego que trahía Juan Geli y Josef Ant. Cañellas Sr. este de la torre den Barra y para los Y. (?) Se dice que ya esta Junta ha providenciado, y se lo devuelve.

f. 2 v) Dia 17. Junio

Junta de la mañana. Que han venido de Gerona los comisionados. Don Benito Barraquer y dn. Juan de Montestruque, y se ha leído lo que ellos representaron à la Junta Superior y la carta que han traído hecha por esta am^o 18? y pasando à cumplir sus ordenes.

Se han comisionado a Valentin Maña y Dn. Pedro Pablo Gherro para con gentes armadas conduzcan luego à la Bisbal los 35 hombres del jabeque corsario, absistiendo entretanto los oficiales del dicho Buque.

129 AMSFG. Sec. XXIV, núm. 18. UI: 5992.

130 ZARAGOZA, E. "Els Barraquer de Sant Feliu, una familia de militars", ja citat.

Se trasladaron á la Bisbal con oficio á la Junta 35 hombres.

[Noticia] de que en Bañuls dels Aspres se digué en lo dia 13 que en Perpiñá habia arribat un aposentador que tinguessen 25 mil racions per las tropas francesas.

Junta dela tarde del 17. Que de los mismos Barcos se paguen los gastos de la conducción de los Franceses a la Bisbal.

f. 3) **Dia 17**

Junta de la tarde

Ha nombrado para la entrega del plomo de que trata el oficio de hoy de la Junta Superior [nº 19] á Pedro Llagostera para que se entienda con los Apresadores y comisionados de esta Junta para el descargo de las presas que son los Sres. Manl. Cabañas y Elias Arxer.

Por contador gral. de quanto pertenece a esta Junta al Sr. Rafael Arxer menor y Depositario al Sr. Salvador Vidal.

Junta del dia 18

Atendido el peligro enminente en que por las actuales circunstancias se hallan de perder sus vidas los 4 oficiales Franceses y un criado de los Barcos apresados, determina que por el Pe. Fr. Anselmo de Dalmasas y gente armada se conduzcan a Gerona a disposición de aquella Junta.

f. 3v) **Junta de la tarde del dia 19**

Teniendo justos motivos de que los 4 oficiales franceses y un criado del Capitan. que son del corsario á quien detuvo el Armamto. de esta Villa sin ser autorizada por esta Junta se trasladan al Rl. Monasterio Benedictino de esta Villa desde la Casa del Apresador Pedro Plaja en que ahora se hallan. Ha resuelto que así se practique inmediatamente sin embargo de haberlo resistido todo lo posible el Re. Pe. Abad en su nombre y de todo el dicho Monasterio y de haber expresado que no lo consentia, y que solo para obedecer la Junta permitiria que esten en él dichos Franceses. De que doy fe.

f. 4) **Junta de la tarde del 21**

Enterada la Junta de la solicitud del Balentin Maña Comandante de la Bateria de Salenys, relativa á que se le envíen los dos cañones de bronce de á 16 que se hallan en esta Bateria, para formar una en cierto parage con la que promete contener y rechazar al Enemigo siempre que y rechazar al enemigo siempre que intente pasar á esta dicha Villa, por ser aquel un punto muy interesante para la defensa. Ha resuelto la dicha Junta que mañana por la mañana envíe las carretas necesarias para conducir al consabido parage ó punto uno de dichos cañones, ó los dos siempre que se juzgue necesario. Lo certifico

Josef Abrich y Sans Secreto.

[El P. Abad y P. Sans y Franco. Vayreda marcharon en 20 y el primero regresó en 23].

Junta de la mañana del 23

Al marge:

[Sres.: Domenech, P. Abad, Dn. Pedro Gherro, Montestruque, Sicars, Mauri, Arxer, Rovira, Rdo. Cabañas, Barraquer, Muela, Tomas, Balenti, Durban, Nadal, Mallol, Llagostera, Patxot y Marcillach y Martí.]

Han asistido los Individuos de esta notados a la margen y han resuelto lo siguiente.

Se han elegido a Franco. Patxot y Marcillach y á Benito Rufi menor para que pasen a las villas de Tossa, Lloret y Blanes á fin de especular los animos de aquellas Justicias para poder de conformidad saber quando vienen ó se marchan los Franceses sin necesidad de Expresos, mediante atalayas de una parte, ó villa a la otra; y dicho Patxot queda encargado de manifestar esta comision á Rufi.

f. 4v)

El Pe. Mayordomo dice que un Individuo de la junta ha aconsejado á varios sujetos de la villa para que fuesen á asesinar á los oficiales Franceses que hay en el Monasterio: Y la Junta dice [y manda al dicho padre Mayordo.] que declare qual es ese individuo de la Junta que ha soldado semejantes expresiones; y después de haberse resistido por mucho tiempo, dixo que lo haria á los quatro de la Junta que esta eligiese, y estos que después lo declaren a la Junta para la mayor formalidad. Y habiendo esta elegido á dn. Benito Barraquer, Doménech, Tomas y Patxot, resulta que el sugeto de la Junta calumniado es Narciso Mallol, y este pide que diga los sujetos que han referido lo que se supone haber aconsejado, y que inmediatamente se presenten aquí para justificar su inocencia, encargando su examen á los mismos quatro Individuos de arriba. Y enterada la Junta de todo lo expuesto, de la inocencia de Mallol y de la

falsedad con que se le ha calumniado, ha resuelto que nada se practique de quanto se pide, declarando como declara inocente al dicho Mallol é incapaz de semejantes expresiones; y á fin de que su honor no quede gravado, le firmaran un resguardo ó testimonio que convenga para su seguridad, siempre que lo exija ó sea necesario

Habiéndose tratado sobre la ma-
(Notes marginals del fol. 4v)

1 [La Junta ha resuelto que se devuelvan los fusiles que tienen los individuos del somaten del P. Bertrana].

2 [Lo Hereu Ponsjoan era un dels que lo Pe. Majordom citá y habentlo cridat Mallol y reconvingut sobre el particular debant del Sr. Rafael Arxer, digué que era fals que ell no habia dit tal cosa ni Mallol tampoch, com axis ho diu Arxer.]

f.5)

-[nu] tención de los gastos ocurridos y que ocurran, y que los fondos del comun y de la sal no son suficientes se ha propuesto al Pe. Abad el que adelante á cuenta de lo que toque la cantidad de 1000 ll. de Barq, y que al efecto se pase un oficio a dicho Pe. Abad en solicitud de lo expuesto.

Que se pongan dos hombres de santinela al Monasterio para la seguridad de los oficiales que se hallan en el, y que se pase luego un oficio á la Junta de Gerona parage. los envien a buscar atendida la poca seguridad de dichos oficiales, por lo expuesto que se hallan de ser asesinados.

Junta de la tarde del 23

Los individuos de la margen han resuelto que se envíe á Gerona el plan de defensa que ha presentado el Sr. Dn. Elías Arxer. [*Noms del marge*: Rt. Cabañas, Tomas, Barraquer, Montestruque, Arxer, Muela, Martí, Rovira, Mauri, Durban, Llagostera, Gherro, Nadal, Sicars, Mallol, Mañá].

Junta de la tarde del 24

Los individuos notados á la margen (**els de dalt*) han leído los oficios presentados por dn. Benito Rovira de la Junta Governativa de Gerona, D. Narciso Barraquer, Pe. Definidor y Pe. Abad con el plan presentado por este

f.5v)

del Rdo. Narciso Marcillach. **En 24 Junio.**

Declaracion sobre las expresiones que el Pe. Dalmases dixo relativas á la venida de los Franceses y fuga del Pe. Abad, Pe. Sans y Vayreda y

Dixo: El 21 por la noche hallándome en la sala capitular de esta Villa de guarda y asentado en un banco junto con el Pe. Dalamses y otros dixo este: que (~~sabia de cierto~~) que los Franceses habían de [apoderarse] entrar a Gerona a la seis de la tarde del dia 20, y que á las dos de la mañana del 21 habian de entrar [o apoderarse] de esta villa (~~la habian de quemar y acesinar á los individuos que encontrasen en ella~~): que en este estado le pregunto Josef Abrich y Sans Luego el Pe. Abad y Pe. Definidor (~~Francisco Vayreda~~) estaban enterados de lo que acababa de referir; y respondio rondandamte que si con la expresión: sí Sor. y que en una Junta de Gerona habian entrado nomas que tres vocales.

Declaracion de Jph Abrich

Me refiero á lo arriba dicho, añadiendo que dixo habian los de Sn. Feliu ser víctimas del furor de los Franceses y la villa habia de ser quemada.

De Juan Tomas

Que la misma noche hablando con dicho Pe. Dalmases quejándose porque el Pe. Abad Pe. Sans i el secreto. Francisco Vayreda habían deseparado la Villa, le respondió Sr. Juan no se canse Vm. que se sabia de cierto que á hacia las (?) seis de

f.6)

la tarde del 20 se habia de entregar Gerona y que á las dos ó tres de la madrugada del 21 habian de venir los Franceses y quemar esta villa.

Declaracion de Miguel Nadal

Mañana se enviara á buscar el Sr. Eudaldo Arxer para tomarle la declaraci3n a continuacion de las de arriba. Así lo resolvió la Junta que Certifico.

Abrich Secreto.

Declaracion de Eudaldo Arxer

Preguntado sobre la fuga ó marcha de pe. Abad.

Dixo: Que hallándose al medio dia del 20 en cala Padrosa llegó un laud de Bagur con la noticia de que llevaba un pliego para la Junta: Que habiendo marchado de este puerto se fue a la Caleta, quando á la noche ser llego el pe. Abad y pregunto si había un laud de Bagur, y el Declarante respondió que en Cala Padrosa había uno cuyo Sr. le dixo llevaba un pliego para la Junta: y entonces el Pe. Abad le dixo este busco; que acompañó a este a la dicha Cala y por el camino le pregunto si tenia temor, y le respondió que no, que solo se marchaba para adquirir noticias: Que volvió á preguntarle que le dixese si habia alguna cosa mala que el se recelaría; y entonces le dixo que solo tenia entendido de que los Franceses querian venir á esta a quemar la Villa; Que también le pregunto [a unas mujeres y al Sr. de Bagur] por el pe. Definidor [y el hermº del Primº] y Vayreda, y que le dixo no los habia visto.

f.6v)

Día o Junta de la tarde del 25

(*Al marge*: Domenech, Rdo. Cabañas, Barraquer, Montestruque, Muela, Sicars, Mallol, Patxot, Nadal, Mañá, Llagostera, Tomàs, Durban, Arxer, Mauri, Dn. Bto. Rovira. Falta Dn. Pedro Gherro por haber marchado de comisiòn).

Los Señores de la margen han deliberado que las polisas ó libranzas que se hagan, respeto de que, el Presidente solo no quiere firmarlas, que lo haga este Dn. Benito Barraquer y el Sr. Franco Patxot y en ausencia de uno de los dos susodichos Dn. Benito Rovira por haber resultado asi de los votos secretos que dichos Señores han dado á mi el Secretario, por no haber podido acordarlo de otra manera. Y lo firmaron dichos señores, todo lo que certifico.

Domenech Presidente de la Junta

Miiguel Cabañas, Pbro. Vocal

(*Segueixen totes les firmes*) Josef Abrich Secretº.

(Feliu Maury, Narciso Mallol y Badia, Narciso Sicars, Julià Martí, Joan Thomas; Sr. Juan Durban, Josef de la Muela, Simon Rovira, Rafael Arxer, Pedro Llagostera, Francº Patxot, Juan de Montestruque, Valanti Mañá, Benito Rovira, Miguel Nadal, Benito Barraquer y de Camps).

f.7) Junta de la tarde del día 27 de Junio

(Doménech, Rt. Cabañas, Barraquer, Montestruque, Sicars, Rovira, Arxer, Martí, Mañá, Tomas, Nadal, Mauri, Paxot, Gherro).

Los señores de la Junta notados á la margen han determinado y deliberado, que atendido el trabajo continuo que hacen sirviendo a la Junta, el Alguacil de Marina Gerardo Roura y el criado del Ayuntamiento Jph Rigau, se dé á el primero una peseta diaria y al segundo [nomas que] media también diaria, por tener sueldo de otra parte, como á sueldo ó gratificación. Lo certifico.

Abrich Secretº

Junta de la tarde de 28

Los de la margen de arriba y á mas Durban, han determinado que Feliciano Fornaguera de Arenys que ha pasado con un laud procedente de esta Villa, respeto de que no ha obedecido las señales de la Bateria de las Forcas ni las vocinas y ha tenido que tirarse un cañonazo para hacerle venir en tierra, que pague inmediatamente la mitad de dicho tiro que son dos duros y á mas dos pesetas por el Artillero. Lo certifico. Abrich Secretº.

f.7v) En la misma Junta

Se ha examinado á Juan Serra que hoy ha llegado de Barcelona, y habiéndosele encontrado embustero relativo á un recado le dio Mr. Batista Seynan de esta para su hija que se halla en dicho Barna. lo que ha negado siempre, pero habiéndose probado la verdad por dicho Seynan que en efecto le dio recado para su hija, ha determinado que dicho Serra tenga los arrestos por dos días consecutivos en su casa, por haberse ido sin licencia ni pasaporte. Lo certifico.

Abrich Secretº

Se han elegido al Sor. Rafael Arxer y Sor. Narciso Sicars y Juan Durban, para examinadores de las cuentas presentadas de los gastos de comestibles de los Corsarios. Lo certifico.

Abrich,

f.8)

Junta de la mañana del 30 junio

(Domenech, Mn. Cabañas, Barraquer, Montestruque, Rovira, Sicars, Patxot, Arxer, Llagostera, Marti, Nadal, Tomas, Mauri, Mallol, Muela)

Los Señores de essa notados á la margen, han deliberado que para sacar [retirar] y guar-

darnos las barras de plomo que puedan necesitarse como igualmente los caxones cartuchos que se hallan en esta, y deben remitirse á Gerona por disposición de aquella Superior Junta, han elegido y comisionado á Narciso Mallol para que pase a bordo de los Barcos [y almacén] para recoger 20 barras plomo y 6 caxones cartuchos [procedentes de Mallorca] que reconozca necesarios para las urgencias que puedan ocurrir.

Lo certifico

Abrich

Junta de la tarde de 30

(Los Señores. de arriba)

Habiendose conducido á esta Josef Puig y Soler con su laud cargado de trigo para Blanes, esta Junta le ha exigido una fianza para que oligandole á presentar una responsiva de dicho Blanes de haber descargado allá dicho trigo, quede esta Junta á cubierto de lo que tal vez pueda suceder; y enterado dicho Puig y Soler, ha presentado por Fianza á Jayme Cívils de esta. Lo certifico. Abrich

f. 8v)

Junta de la mañá del día 1º Julio

Los Señores de la margen*: en vista de exceso que se ha observado en la cuenta de Rafael Suris con relación al precio del tocino que compró á Benito Suris, ha mandado comparecer á este, quien ha dicho que la vendió á medio duro á dicho Suris, que es el precio que la vendió á Clara Carrer y Montaner y que esta le dixo que se la guardase toda la que tenia que se la compraria al mismo precio: habiendo comparecido dicha Clara resulta que solamente le compró la mitad de un corter de cansalada á nueve reales vellón la carnicera, y que le dixo que al mismo precio le guardase la otra que al ultimo del año se la compraria, declarando que como la compra para uso de su casa lo mas que le habria comprado habria sido igual trozo al primero. Y los señores de la Junta oídas las razones de una parte y otra, y resultando falsario en todo, el mencionado Benito Suris, ha venido en declarar decomiso, ó perdido, y á favor de las urgencias de la Patria el referido tocino, y que se le haga saber.

Lo certifico Abrich secº

*(Son los de la de atrás)

f. 9) Junta de la tarde del día 1º Julio

(Domenech, Rdo. Cabañas, Barraquer, Rovira, Montrestruque, Sicars, Patxot, Mauri, Mallol, Tomas, Arxer, Nadal, Llagostera, Martí, Mañá, Muela)

Los Señores de la margen, han deliberrado qe dan comisión al Rdo. Miguel Cabañas, Franco. Patxot y Marcillach y a Rafael Arxer para asistir a las Declaraciones de los Marineros y Patronos de los barcos apresados. Lo certifico.

Abrich

Sn. Feliu de Guixs. 1º Julio de 1808

Los mismos Señores y singularmente los comisionados: En atención á que Josef Abrich es nombrado secretº de esta junta en ausencias y enfermedades de Francisco Vayreda, y que este se ha ausentado de la Villa sin saber su paradero ni los motivos de su ausencia; han venido en elegir como y con el presente eligen para dicho secretario, en propiedad [y con voto a la Junta] a dicho Josef Abrich, y lo firmaron dichos Señores. Lo certifico.

(Firmes: Doménech, Presidente, Miguel Cabañas, Pbro. Vocal, Benito Barraquer y de Camps, Narciso Sicars, Julia Martí, Pera Llagustera, Josef de la Muela, Narciso Mallol y Badia vocal, Benito Rovira vocal, Juan de Montrestruque, Franco. vocal, Feliu Maury Joan,

f. 9v)

Thomas vocal, Don Quan Dorbal bocal [sic], Anton Rigau, Balanti Mañá, Rafael Arxer vocal, Miquel Nadal vocal, Josep Abrich vocal secretº.).

Junta de la mañana del 2 Julio

Los Señores de la margen: Atendida la proposición del Sr. D. Ramon Barraquer sobre los pocos preparativos que. hay en el corregimiento para la defensa común, y del peligro inminente, han elegido y comisionado á dicho Dn. Barraquer y al Rdo. Miguel Cabañas Pbro vocal para pasar á Gerona y exponer lo que tengan por conveniente acerca lo propuesto, y que á dicho fin se les haga y dé el correspondiente oficio de comisión para presentarse a la Junta Superior de aquella ciudad. Lo certifico

Abrich

f.10) **Tarde del 2 Julio**

Los Señores de la margen de detrás. Han elegido a Dn. Juan de Montestruque para que pague los gastos pequeños ó de por menor diarios, á los que los acrediten. Lo certifico

Abrich

Tarde del día 4

La Junta ha elegido á Juan Tomas, Miquel Nadal y Feliu Mauri, para examinar las cuentas [de los gastos] del descargo de los generos de los Barcos Apresados. Lo certifico.

Abrich

Junta de la mañana del 5

Los señores de la Junta: Han elegido á Gerónimo Basart por Comandante de la Esquadrilla de esta villa, y á Bartolome Bosch menor por Capn. de la Falua Sta. Clara para ir en corso contra los enemigos de la Patria los Franceses lo

10v)

que certifico

Abrich

Tambien han determinado que ningún Sr. Pescador pueda salir sin un papel o orden de la Junta, á quien deben presentarse para habilitar la gente, baxo pena del pescado perdido y demas que la Junta disponga, á cuyo fin queda elegido uno de dos Yndivis. cada dia alternativamente siguiendo el uno y después el otro empezando segun el orden de la lista, con el capn. del Puerto quien deberá asistir todos los días de las quatro á las cinco.

Otro si que se ha deliberado y determinado formar una compañía de 50 hombres si se encuentran, para exercitarlos y enseñarlos lo conveniente, que deberán estar bajo las ordenes de la Junta para el servicio que se ofrezca durante las actuales circunstancias á disposicion de la misma Junta; y baxo los pactos siguientes.

Que se les dará una peseta y el pan diario.

Que se les hará un chech con vuelta y collarin encarnado para su distincion.

Lo certifico

Abrich

f.11) **Junta de la tarde de 6 Julio**

(Mn. Cabañas, Bayle, Barraquer, Patxot, Muela, Sicars, Monteste., Arxer, Balenti, Llagostera, Nadal, Tomas, Mauri, Durban, Marti)

Han deliberado los señores de la margen, que se libre Patente de Corso á Rafael Suris Patron, Y á Josef Bernich Patron para ir en contra nuestros. enemigos los Franceses. Lo certifico. Abrich.

Junta de la mañana del 7 Julio

Los Señores de la margen: En vista del recurso de los Apresadores hecho á la superior de Gerona [en 5 del corriente] y su decreto á continuacion [en 6 del mismo] con el que se manda y da comision á la de esta para que se entregue la quarta parte de los generos aprendidos á los Exponentes: Ha resuelto y deliberado que se cumpla lo que dicho superior tribunal ha ordenado á cuyo fin y para su debido efecto han elegido y comisionado para que haga dicha entrega en la forma prevenida en dicho Decreto, á Juan Tomas, Miguel Nadal y Feliu Mauri vocales de esta Junta. Lo certifico

Abrich

f.11v)

En dicho día. Los mismos Señores de la Junta. En vista de la ineptitud, ser tocado de la bebida e inútil para el servicio de la Patria el Sr. Dn Josef de la Muela, y del genio altibo, arrogante y perturbador de su Parienta que lo gobierna y dirige sus pasos, siendo por otra parte un hombre imprudente y que habla siempre con mucha arrogancia á todos los súbditos: Ha deliberado se haga todo presente á la Superior de Gerona para que disponga que dicho Sor. de la Muela sea suspendido del empleo de Ayudte. Militar de Marina y Capitan de Puerto de esta Villa. Lo certifico.

Abrich

Junta de la tarde del día 8 Julio

(Domenech, Barraquer, Rovira, Muela, Gherro, Montestruque, Arxer, Patxot, Sicars, Nadal, Tomas, Mauri, Durban, Mallo, Mañá)

Los Señores de la margen: Atendido lo mucho que ha trabajado siempre que se le ha pedido Benito Feliu als [àlies] Ponj[x]oni de esta, ha venido en deliberar que se le den cinco

reales vellón diarios, con el bien entendido de que ha de estar siempre á disposición de la Junta para ir de Expreso ó hacer guardia, ó ronda, etc. con la obligación de presentarse cada día por la mañana y tarde. Lo certifico.

Abrich

f.12)

Junta de la mañana del 13

(Bayle, Barraquer, Montestruque, Gherro, Muela, Arxer, Rdo. Cabañas, Mallol, Durban, Martí, Mauri, Nadal, Patxot, Rovira)

Los Señores de la margen: Han comisionado á Dn. Juan de Montestruque para que se cude de pagar la peseta diaria de pre á los Miqueletes que se van alistando, y á Narciso Mallol para hacerles la entrega del Pan. Lo certifico. Abrich.

Junta de la mañana del 14

Los Señores de la margen de arriba: En vista del pase que ha presentado Dn. Josef Palé capn. de Migaletes y Comandante General de la Frontera expedido por la Iltre. Junta de Gerona á favor del susodicho para esta villa; y que en el á continuación hay una añadidura y nota de Franco. Josep Sala Erio. en la que se titula Secretario.; ha resuelto: Que se libre a dicho Palé un pase nuevo para Gerona y que el que ha presentado tocado de Sala junto con una declaracion autorizada por este, se retenga en esta para remitirlo después a la superior de Gerona, á los efectos se expresaran al oficio que se le dirigirá. Lo certifico.

Abrich Srio.

f.12v)

Junta de la tarde del dia 19

(Domenech, Rdo. Cabañas, Barraquer, Montestruque, Gherro, Muela, Mallol, Durban, Mauri, Tomas, Nadal, Llagostera, Arxer)

Los señores de la Junta de la margen: En vista de la solicitud de Juan Vilaret y Patxot, relativa á que se le entregue cinquenta quintales de la harina que se halla existente en esta villa de las Aprensiones hechas, á fin de poder dar el pronto abasto en las actuales circunstancias, prometiendo pagar el importe de ella al mismo precio que se venderá la demás, con tal que no sea el mayor ni menor sino el mediano; Ha resuelto la Junta que se entregue al susodicho la herina [sic] que pide con los pactos y condiciones que expresa, y al efecto se pasara el correspondiente aviso al Sr. Narciso Sicars quien tiene la llave, para que haga su entrega con intervencion de los Comisionados de los Apresadores, y después haga relacion de haberlo executado. Lo certifico.

Abrich

Junta de la mañana del 20

Los Señores de arriba: En consideracion á la necesidad de haberse de trabajar mucho pan para la manutención de los somatenes y tripulaciones de los Corsarios, é igualmente de la tropa de Mahon que ha de llegar; y que los Panaderos están

f.13)

faltados de arina [sic], ha determinado la dicha Junta: Que se entregue a dichos Panaderos la arina que necesiten para el efecto tomando cuenta y razón de su entrega, dando á este fin las ordenes convenientes. Lo certifico

Abrich Srio

Junta de la mañana del 21 Julio

(Domenech, Montestruque, Rdo. Cabañas, Rovira, Barraquer, Gherro, Arxer, Patxot, Mauri, Muela, Tomas, Mallol, Nadal, Durban)

Los Señores de la margen: En vista de lo propuesto por el vocal Narciso Mallol de que el Rdo. Narciso Marcillach exponga y declare los dineros que en virtud de Deposito tienen en su poder de la campana que mandó hacer el Regidor Josef Dausá; y que de ellos presente la nota.

f.13v)

La Junta de la margen de atrás. De resultas de las actuales circunstancias, ha resuelto: Que los cañones que se hallan á la Bateria se embarquen en los dos faluchos mas a propósito no solo con el fin de que en caso que entre el Enemigo no se útil[ic]e de ellos, sino y también para la defensa de la Villa, pues que de este modo podrá la misma ponerse á cubierto de los barcos armados y podrán los demás verificar sin temor alguno el embarco de gentes. Lo certifico. Abrich Srio.

f. 14) Junta de la tarde del 22 Julio

En vista del oficio del ministro de hacienda y Guerra de Mahon que trata de utensilios de los 10 barcos que transportan [...].

Junta de la tarde del 27 Julio

(Domenech, Barraquer, Montestruque, Muela, Arxer, Durban, Nadal, Mauri, Patxot Llagostera)

Los Señores de la margen: A fin de fixar el precio a la Harina se ha dexado á varios panaderos, y pagar la quarta parte de ella á los Apresadores á quienes pertenece, ha deliberado y mandado que seis sacos de ella que sobraron se vendan al publico subhasto, mediante un pregon para avisar á los que quieran comprar y del precio que resultase de cada arroba

f. 14v)

se fixe el mismo a la dexada. Lo certifico. Abrich Srio.

Junta de la tarde del 29 julio

Esta Junta de Gobierno: habiendo esta mañana acordado hacer un pregon como en efecto se ha hecho para que comparezcan [a las quatro de] esta tarde todas las cabezas de familias para tratar asuntos del Rl. Servicio y urgencias de la Patria; se ha visto que solamente han comparecido las siguientes, siendo ya las cinco y media:

Pn [Patrón]. Rafael Suris, Simon Rovira, Josef Marimon, Baudilio Cañellas, Juan Anglada, Franco Roca, Josef Castelló y Riera, Josef Molinas, Esteve Grau, Jph Mestres, Juan Pons, Pn. Josef Suñer, Pn. Juan Casas, Manuel Font y Puig, Josef Llach, Geronimo Vilanova, Miquel Patxot

f. 15)

Domingo Boigas, Jaume Rover, Vicente Gruart, Juan Duran, Gaspar Sala, Pedro Font, Juan Cubias, Isidro Quintana, Jayme Civils, Pn. Ant^o Cabañas, Dn. Narciso Salomó, Geronimo Senti, Pn. Ignacio Calvet, Pn. Dn. Pedro Pla y Caldero, Benito Blanch, Pn. Joaqn. Anglada, Pn. Benito Anglada, Juan Campasol, Antonio Romaguera, Pn. Pedro Plaja, Juan Vilarrubias, Salvador Vidal, Feliu Ponsjoan, Pn. Joan Reig, Pedro Martí, Ant^o Senti, Juan Llambí, pn. Eudaldo Arxer, Juan Vaguer

f. 15v)

Se ha propuesto la falta de caudales que hay, de modo que todos los del común, Rentas unidas, correos, bulas y demás fondos públicos se han ya agotado, y es muy crecido el gasto ocasionado, lo que se debe, y lo que en adelante se ocasionara, y por consiguiente se ha propuesto el metodo de un reparto en los Pudientes, lo que generalmente se ha adoptado por los notados, y se han elegido comisionados del pueblo fuera de la Junta, cuya elección han dexado a la disposicion de esta. Lo certifico.

Abrich

f. 16) Junta de la mañana del día 30 julio

(Presidente, Barraquer, Rovira, Gherro, Montestruque, Muela, Patxot, Arxer, Mallol, Durban, Llagostera, Nadal, Mauri).

Los Señores de la Junta notados a la margen: A fin de dar mayor curso y expedición a los diferentes ramos que se ofrecen á esta Junta de modo que unidos apenas se puede dar curso á los asuntos que diariamente ocurren, ha visto lo útil que es hacer una división de dichos ramos y asuntos y coniarlos separadamente á los mismos vocales, pues que de lo contrario sería siempre engorrosa toda gestión, y se verían continuamente en una confusión dificil de superar, y ponerla en aquel estado que exige la buena administracion de dichos ramos. Por lo que ha venido en deliberar y en hacer la división de ellos en la forma siguiente:

1° Sr. Presidente, Mn. Cabañas, Abrich Srio: Para despacho de todos lo correspondiente diario y disposiciones prontas.

2° Sr. Rovira, Sr. Barraquer, Sr. Muela: Deven cuydar de todos lo correspondte. á Marina.

3° Sr. Patxot, Sr. Arxer: Para llevar el Libro de cuenta y razón de todo lo que execute la Junta correspste. á cuentas de entradas y salidas, tomando por Ayudte. ó Escribiente al Sr. Elias Arxer.

4° Sr. Montestruque, Sr. Gherro, Sr. Martí: Para Formacion de somatenes y sus cuentas etc.

f. 16v)

5° Sr. Tomas, Sr. Mauri. Sr. Nadal, Sr. Sicars: Todos lo correspondiente á Presas.

6° Sr. Mallol, Sr. Durban, Sr. Llagostera: Para cuidar de Provisiones de bocas y guerra.

7° Sr. Balenti Mañá: Comandante de la Bateria de Salenys.

Nota

Los expresado señores vocales, quando no estén ocupados en sus respectivos encargos, deberan unirse con el Sr. Presidente para dar mas pronto despacho á las ocurrencias que se presenten y deberan unirse todos o [la mayor] parte para la determinación que se necesite tomar. Así lo resolvió la Junta; de que certifico

Abrich, Secretario

[*Signen tots els membres de la Junta*]:

Narciso de Domenech Presidente, Narciso Mallol y Badia vocal, Joan Thomas vocal, Pedro Pablo Gherro, Narciso Sicars, Juan de Montestruque, Pera Llagustera, Josef de la Muela, Miquel Cabañas Pbro., Julian Martí, Miguel Nadal, Rafael Arxer, Feliu Maury, Francisco Patxot vocal; Benito Rovira, Benito Barraquer de Camps. Por Juan Durban, Jph Rigau).

f. 17) 8 Agosto 1808

Habiendo esta Junta exigido de Josef Civils veinte y cinco libras por renitente é inoventiente al Sor. Bayle y Regidores que le mandaron ir á bagage. Ha deliberado la misma que dicha cantidad se ponga á la caixa publica de los gastos que van ocurriendo, y en atención á que en el Sto. Hospital hay un hombre herido [de esta] y dos ldm. de Forasteros, que se inviarta dicha cantidad para la curación de los susodichos, respeto que el referido Hospital está atrasadísimo y sin recursos para mantener semejante gasto. Así lo resolvió la Junta que certifico

Abrich Srio.

Junta de la tarde del 9 Agosto.

(Presidente falta por ocupado en otros asuntos.- Tomas vicePresid., Barraquer, Rovira, Patxot, Arxer, Muela, Mauri, Nadal, Martí, Mallol, Durban)

Los Señores de la margen: En vista del oficio de la Junta de Cassa de la Selva con referencia al de la lltre. Superior de Gerona, con el que manda á la de esta apronten en dicha Villa y á la orden de Jayme Bota 600 raciones de Pan para las tropas y Micaletes que han de transitar y quedarse en dicha Villa: Ha resuelto y deliberado que se cumpla lo prevenido en dicha orden dando comisión a Narciso Mallol, Miguel Nadal y Juan Durban para pasar en las casas

17v)

de los panaderos para que apronten las dichas raciones y se remitan mañana por la mañana a dicho Sor. Jayme Bota en la villa de Casa. Así lo resolvió la Junta; de que certifico

Abrich Srio

Junta de la noche del 11 Agosto

(Domenech, Montestruque, Gherro, Barraquer, Rovira, Arxer, Mauri, Nadal, Durban, Mallol, Patxot, Martí)

Los Señores de la margen: Habiendo recibido un oficio de Dn. Francisco Fonolleras desde Tossa en donde se ha retirado de resultas de la entrada de los Franceses en Cassá de la Selva: Que teniéndole que enviar pan á dicho señor como á Comisionado de la Superior de Gerona en dicha villa, se ignoraba á quien debia hacerse la entrega de dicho pan; ha determinado Comisionar al Sr. Narciso Sicars para que pasase en dicha villa de Cassá á hacer dicha entrega. Lo que certifico.

Abrich

f. 18) Junta de la mañana del 16 Agosto

Los Señores de la margen: Habiendo determinado para la mayor utilidad del real servicio, el que se amase pan de munición para la tropa á cuenta de la Junta: Se ha elegido á Narciso Arxer Panadero para que cuyde de todo lo concerniente á dicha fabricacion con dos pesetas diarias, y dos mancebos ó fadrins para fabricar dicho pan con el salario de dos pesetas y tres reales vellón diarios cada uno, los quales dos mancebos deberán estar sujetos á lo que les mande dicho Arxer. Así lo resolvió la Junta de que certifico.

Abrich Srio.

Junta de la tarde del día 20

(Regidores: Bareya, Font, Lloret, Castello, diputats i sindich personer.-

Doménech, Barraquer, Tomas, Mallol, Montestruque, Sicars, Nadal, Arxer, Durban. Balentí, Muela, Llagostera, Patxot, Martí)

Se han llamado á todos los señores de la Junta y Ayuntamiento, y sin embargo faltan el Regidor Baster ausente, y el Regidor Romaguera y sindico Pror., que también han sido avisados, á fin de leerse el reparto Provisional que se ha hecho a fin de acudir a las urgencias del dia. Y habiéndose practicado, Juan Durban y Balentín Mañá han dicho que

f.18v)

no querían pagar lo que se les ha tazado [tazado] como igualmente lo ha manifestado Pedro Llagostera y Miguel Nadal, por haber sido exorbitante en unos, y módica en los demás, y que quando fuese arreglada se aderirían al pago. Y habiéndose exigido de todos los vocales el dictamen y parecer sobre el particular, el Sr. Juan Tomas, que es el primero ha dicho lo siguiente.

Que no aprueba el reparto que se ha hecho, con motivo de haber tazado á muchos Pobres que no pueden pagar, y que unos deben rebajarse y otros aumentarse.

Gerardo Patxot y Font, Juan Bareya y Narciso Carreras [regidores] son del mismo parecer y dictamen de regidor Sr. Tomas. Y lo mismo dice Josef Castelló [añadiendo que muchos de los que se han tazado van mandigando].

Narciso Mallol [diputado] dice: Que una vez que ha confiado el reparto provisional á los Comisionados que se nombraron como también el Sr. Síndico Personero que lleva la voz del Pueblo, se conforma en lo que han obrado.

Dn Josef de la Muela dice: Que mediante el poco tiempo que se halla en esta Villa y el escaso conocimiento que tiene de las facultades de los vecinos de esta villa, no puede dar un dictamen decisivo sobre el

f.19)

particular, aunque confía en los Comisionados.

El Rdo. Dn. Miguel Cabañas dice: Que respeto que el reparto de que se trata es provisional y no lleva gravamen irreparable, si que únicamente se ha hecho con el fin tan importante de remediar de pronto las necesidades del dia [que no admiten dilaciones ni largas discusiones], y por otra parte los sujetos que le han hecho han merecido una entera confianza del Ayuntamiento y junta reunidos parece debe estarse a él, y esperar si alguna corrección se debe hacer, quando lo permitan las circunstancias del tiempo, y principalmente el reparto general.

Don Benito Barraquer dice: Que como no conoce la posibilidad de la mayor parte de los individuos de la villa votó a favor de los que fueron nombrados para este reparto provisional por recaer en sujetos que conoce están impuestos y son inteligentes para este efecto.

Dn Juan de Montestruque dice: Que siendo tan crecidos los gastos ocurridos á esta villa la Junta y Justicia comisionó para el reparto sujetos inteligentes y de veracidad, y que cree que estos lo habrán hecho con las consideraciones debidas.

Sor. Narciso Sicars dice: Que aprueba el reparto provisional.

Sr. Juan Durban dice: Que no aprueba el reparto, por haberse ta-

f.19v)

-zado á muchos Pobres que no hallando que trabajar ni quien les dexen dinero no pueden subvenir ni alimentar á su familia, y que unos deben aumentarse y los otros rebajarse; y que los Hacendados le parece no les han tazado como corresponde.

Sr. Julian Martí dice: Que en quanto al reparto si padece algún exceso ó merece corrección que la hagan los que la conozcan; Y que [entre tanto se conforma en lo que se ha hecho].

Sor. Balentín Maña dice: Que no aprueba el reparto.

Sor. Pedro Llagostera dice: Que en el reparto conoce sujetos que pueden pagar mas de lo que se les ha tazado, y otros que no pueden pagar lo tazado, y que siempre que quieran corregirlo en Ayuntamiento y Junta llena que se practique.

Sor. Miguel Nadal dice: Que no aprueba el reparto, por haber Pobres que son tazados á una cantidad que no deben, y que otros que pueden como los Hacendados que son poco tazados, y otros que deben rebajarse y otros aumentarse.

Sor. Rafel Arxer dice: Que no impugnando el reparto á la fuerza que pueda tener aquel, dice: Que si los señores del Ayuntamiento y Junta saben algún medio mas suave y equitativo [para recoger el caudal de la taza] sin ostigar al Pobre, ó aquella gente que no puedan pagar lo que quedan tazados conforme el reparto, se minoren y aumenten a proporción, en terminos equitativos y según las posibilidades de cada uno.

Josef Abrich vocal, Srio dice: Que en el mismo día que aprobó la eleccion de Comisionados para el reparto, consintio en todo lo que harian aquellos por la entera confianza que se hizo de los mismos, y por consiguiente que aprueba el referido reparto provisional.

Y el Sor. Bayle Presidente en vista de lo expuesto, y respeto que los votos son empates y le toca el decisivo, dice: Que el reparto quede aprobado, bien que elige al Sor. Dn. Miguel Cabañas Pbro, Sor. Regidor Tomas y Sor. Narciso Sicars para que minoren ó oximan del todo

à su conocimiento aquellos que consideren que por infelices no pueden adelantar dinero; Pero que si se halla otros medio mas suave y menos gravoso, que se execute.

f.20v) (en blanc).

f.21) **Sn. Feliu 24 Agosto**

En vista del oficio de Juan Jordá de que los somatenes se van, y que el tiene dinero por 4 dias y Presas¹³¹ ya no tiene, se ha propuesto si se mandará que se retiren ó no.

Dn. Josef de la Muela dice que si no hay dinero ó medios para mantener el somaten, que se retire este, ó que se busquen medios para mantenerlos.

Juan Tomás dice: que si quiere el somaten retirarse que lo haga, ó sino que se quede. Que se escriba a Jordá para que lo haga presente á Milans, y que si este no quiere se vayan, que se queden.

El Sor. Rafael Arxer no consiente el que se retire el somaten.

Narciso Mallol tampoco consiente en que venga el somaten sin orden de la superioridad.

Dn. Benito Barraquer, idem.

(no hi ha firma)

f.21 v) **Junta del 27 Agto. por la mañana**

Los Señores de la Junta baxo firmados. Considerando lo muy util y necesario que es en las actuales circunstancias el mantener la fidelidad á la religion, á nro. Rey y Señor Fernando 7º y á la Patria, y no rebelar lo que se trate en la Juntas [o cesiones de esta], ha creido indispensable para una y otra de las dos proposiciones, exigir el Juramento acostumbrado á cada uno de los yndividuos. Y para verificarlo, colocados en la Sala Capitular por orden, juntos y cada uno de por si prestaron juramento por Dios Nro. Sor. y á una Señal de cruz en forma de Derecho, en poder del Sor. presidente, habiendo prestado el Rdo. Dn. Miguel Cabañas Pbro. en la forma sacerdotal, de ser fieles á Nta. Sta. Religion, á Nro. Rey y sor. Fernando 7º y á la Patria [haciendo y practicando todos quantos actos y diligencias y gestiones sean necesarias, para defenderlos], prometiendo igualmente baxo el mismo juramento de no revelar, antes bien de tener un riguroso sigilo, de todo quanto se trate ó delibere en esta Junta, tanto en lo general, como en lo particular; soio si que el Sor. Juan Durban dixo que por su parte entendia prestar el juramento de fidelidad, pero que siempre y quando se tratase alguna cosa contra el Pueblo no

f.22)

intentar guardar el sigilo y por consiguiente no intenta que en esto tenga fuerza el juramento; y que se cumpla lo mandado por la Junta de Gerona relativo á la Marina, y que no haciéndolo, no vaya el juramento por prestado.

Sor. Balentin Mañá dice que presta el juramento baxo la restriccion que sigue: Que siempre y quando se trate alguna cosa que el conozca es contra el Pueblo, no intenta prestarlo pues quiere tener la libertad de divulgarlo á los que quiera; y que se cumpla lo de Marina.

Pedro Llagostera dice lo mismo que el Sr. Balentin Mañá.

Miquel Nadal se conforma con lo propuesto por dicho Mañá.

[Firmes]: Narciso de Doménech Presidente, Joan Thomas, Geronimo Baster vicepresidente, Narciso Sicars, Narcis Mallol y Badia, Josef de la Muela, Miguel Cabañas Pbro., Benito Barraquer y de Camps,

22v) Benito Rovira, Juan de Montestruque, Francisco Patxot, Feliu Maury, Julian Marti, Balanti Mañá, Pera Llagustera, Miquel Nadal, Rafael Arxer, Pedro Pablo Gherro, Josep Abrich Srio.

f.23) **Junta de la mañana del 3 de Septiembre**

[Acta anul·lada]

Los Señores de essa baxo firmados. Consequente á la grande necesidad que hay de caudales para ocurrir á las urgencias del dia y cubrir los muchos atrasos y deudas ocasionadas para la defensa de la patria, han venido en deliberar y determinar vender (*tot taxat*).

¹³¹ Probablement, Jeroni Presas, "capitán de somatenes, hombre de valor, y de mucho ascendiente sobre el populacho", segons l'abat Gaietà Riera. Era el pare del famós politic Josep Presas, vegeu "Datos para la biografia de José Presas", a *Recull de documents i articles...* d'E. Zaragoza.

Junta de la mañana del 3 septiembre

Los Señores de essa: Han elegido a Pedro Roig y Josef Fortó confiteros de esta villa para que fuesen á reconocer y visurar el arroz de las presas que se halla embarcado en los Faluchos. Y los susodichos confiteros mediante juramento que prestaron por Dios nro. Señor y á una Señal de cruz en forma de Dro.; después de haber reconocido y atentamente examinado el referido arroz dixeron de conformidad: Que han visto el arroz de tres sacas diferentes, el que con motivo de no haber estado en ventilación de mucho tiempo, es muy lleno de polvo, y tiene alguna sentor: Que diariamente pierde, y si no se saca y ventila será fácil perderse enteramente dentro pocos dias, y ponerse el amarruch [ó polilla], y el gusano en el: Que es lo único que pueden decir según su pericia é inteligencia en semejantes cosas [as] por el oficio que exercen y por

f.23v)

el juramento á que se afirmaron y ratificaron después de haberseles leído esta su declaración, siendo los dos mayores de 25 años, y lo firmaron, de que certifico.

Pere Roig adroguer

Jph Fortó adroguer

En dicho día. En la tarde: Se Comisionó á Dn. Juan Montestruque y al Sor. Francisco Patxot y Marcillach para pasar á Gerona á arreglar varios asuntos con aquella Iltre. Junta, singularmente sobre cuentas y presentación de Migaletes. Lo certifico. Abrich

(*Al marge:* Doménech, Mn. Miquel, Montestruque, Sicars, Gherro, Durban, Llagostera, Muela, Nadal, Patxot, Tomas, Mallol)

Junta de la tarde del día 5. Septiembre

(*Al marge:* Presidente, Barraquer, Mn. Miguel, Sicars, Gherro, Muela, Durban, Rovira, Tomas, Martí, Nadal, Mauri).

Los Señores de la margen: Han determinado que al soldado Josef Viñas de la 6ª Compañía de Úsares de Mallorca que la Junta de Gerona ha remitido a esta preso, que se le socorra con una peseta diaria sin pan que le pagara el Secretario quien después lo recobrará de la caja de la Junta. Lo certifico.

Abrich Srio.

(Full solt)

Lista de los efectos que los Patricios de la Villa de Sn. Feliu de Guixols han dado para los hospitales del exercito.

- 6?... Sábanas
- 321.... Bendas, y 1 de palmo ancho y grande
- 7.... Piezas cintas de hilo para vendas
- 2 Piezas yº 1/2 beta estrecha de hilo
- 1... Obillo de beta de hilo
- 35 .Talladas para sábanas
- 45....Medias talladas de idm.
- 9?1/2 Canas lienzo caserillo blanco
- 17.... Calzoncillos.
- 62.... Camisas
- 3.... Chalecos blancos
- 11?...Servilletas.
- 12.... Manteles.
- 6....Toallas
- 2.... Pares calcetas
- 1 . Gergón grande
- 1 . Pequeño lleno de paja
- 14.... Fundas de almoadas.
- 2.... Idm. guarnecidas.
- 1.... 1 gerro de hilo
- ¿ . Mantas de lana
- 1.... Almoadas
- 3 á 10? Hilo
- 6.... Sacos

16.- Vista de la vall d'Aro des de Santa Cristina, per on els traginers i sometents s'acostaven a Girona.

10 @ 17 lrs Trapos para diferentes usos é hilas en 4 sacos

Una porción de hilas

En dinero 31 ll 1 s.

Sn Feliu de Guixols, 24 septiembre 1808

(Els folis 24 i 25 són amb data posterior a la dels folis 26 i 27. Per això, perquè probablement es tracta d'una expaperació dels quaderns, col·loquem l'ordre segons la cronològic de les actes).

f. 26) **Junta de la mañana del 6 Seembre.**

(Presidente, Mn. Miguel, Barraquer, Muela, Gherro, Tomas, Durban, Marti, Llagostera)

Los señores de la margen: Habiendo oído à Narciso Mallol que insta fuertemente el que se desembarque el arroz que se halla a bordo de los faluchos que se hallan al agua, y que estos se traygan ó se abaren en tierra por el peligro inminente del tiempo que puede peorarse y por consiguiente perderse todo; y en el caso de no hacerse protesta à dicha Junta de todos los daños, costas y perjuicios; ha determinado: que se practique dicho desembarco del arroz y que los barcos ó faluchos se saquen en tierra con la brevedad posible [y todos en una protestan también de todos daños, costas y perjuicios en caso de no hacerse lo determinado]. Lo certifico

Abrich Srio.

Junta de la tarde del 11 de Octubre

(Bayle, Barraquer, Montestruque, Gherro, Sicars, Mallol, Rovira, Arxer, Patxot, Mauri, Muela, Durban, Nadal)

Los Señores de la margen: En vista de lo expuesto por el vocal Narciso Sicars de que Jayme Vaguer hallándose en la casa del sastre Bonich de la plaza, hablando si de la Casa de la Villa se podría hacer una de buena, dicho Vaguer ha dicho à otro: y tu irias à habitar una casa en donde se hacen tantos juramentos falsos? Y luego volviéndose con el referido Sicars diciéndole: Botuadeu que no pagaré mes que me hajian de penjar; y habiendo Sicars dicho si hablaba con el, ha contex-

f.26v)

-tado que si por ser uno de la Junta. Y la Junta en vista de lo expuesto ha dispuesto se llame á dicho Vaguer. Se ha llamado en el dia de hoy á dicho Vaguer. y ha contextado que no es verdad lo que se dice, y que la Junta puede tomar Declaraciones de Mateo Bruguera, Estevan Bernich y Josef Calsada

Sn. Feliu, 7 Noviembre 1808

Mateo Bruguera, Estevan Bernich y Josef Calsada dicen: Que no es verdad que Vaguer dixese las expresiones de que en la Casa de la Villa se hacían juramentos falsos, y que lo demás del idioma catalán no lo oyeron, y que tampoco dixo que no pagaría: si solamente que hablando sobre si se haría unas buena casa, respondió Vaguer: La casa seria muy buena si fessen anar la bara dreita; y entonces Sicars le dixo si hablaba con el, y le comento que igualmente hablaba por el; y Sicars le dixo que se recordaria de él, cuya expresión dixo dando un golpe á la mesa y con juramento. Lo certificado.

f.27) **Junta de la mañana del 12**

(Domenech, Barraquer, Gherro, Rovira, Mallol, Muela, Patxot, Nadal, Durban, Mauri, Arxer)

Los Señores de la margen han determinado que Benito Pla Portero real pase á avisar á los que faltan á pagar el contingente del reparto de las 2000 ll s. del préstamo, que si no pagan por todo el dia de hoy, que mañana se presenten á la Superior de Gerona baxo pena de 25 ll s. á mas de las ya impuestas; y que haga relación de haberlo asi verificado. Lo certificado.

Abrich

Junta de la mañana del 14 Octubre

(Muela, Barraquer, Patxot, Mallol, Montestruque, Rovira, Arxer, Mauri, Gherro)

Los Señores de la margen. En vista del requerimiento del Procurador de los Apresadores en el que se ha de contextar, y no pudiendolo verificar ahora por falta de vocales, ha resuelto el Sr. Dn. Josef de la Muela que se junten esta tarde todos los demás para el efecto.- Narciso Mallol dice que habiéndose convocado la Junta al mismo fin esta mañana y no haber comparecido la mayor parte, requiere al Presidente que la convoque esta tarde y que se presenten los documentos necesarios para dicha respuesta del requerimiento protestando de lo contrario de todos daños, costas y perjuicios contra quien lo perturbe.- Dn. Benito Barraquer dice: Que ayer vino aqui para lo mismo, y se dixo vendrian todos esta

f.27v)

mañana, y que por consiguiente no habiéndose verificado dicha Junta, que no sabe si podrá venir esta tarde.- Montestruque: Que se avise y forme Junta para contestar el requerimiento á cuyo fin puede disponerse se presenten por el Secretario ó por quien corresponda todos los documentos correspondientes a Presas para instrucción de la Junta cuyo Sor. Presidente dé las ordenes á este intento.- Sor. Francisco Patxot y Marcillach: Que habiendo hecho presente el requerimiento por dicho Apoderado requiere al Sr. Presidente convoque la Junta con Escribano Francisco Vayreda que actuó las Diligencias a fin de en vista de ellas poder responder como se requiere.- Feliu Mauri, idem.- Gherro idem, pero si por sus ocupaciones no puede asistir que no asistirá.- Dn. Benito Rovira: Lo mismo que Dn. Benito Barraquer.- Sor. Rafael Arxer habiendo venido ayer por la tarde para contextar el requerimiento que es del mismo voto y parecer del Sor. Patxot.- Y el infro. Scrio. dice que se convoque la Junta; y todos determinan se notifique al Presidente. Lo certificado.

Abrich

f.24) **Junta de la mañana del 15 octubre**

(Domenech, Muela, Barraquer, Montestruque, Gherro, Arxer, Patxot, Arxer, Durban, Mauri, Rovira, Nadal, Mallol)

Los Sres. de la margen: Han llamado a Jayme Calsada para que entregue el dinero a cantidad de 506 ll 5 s. valon de 50 qqs. Palo campeche que al publico subhasto de orn. de la superior de Gerona, se vendió a Miguel Cividó Sr. de Tarragona al precio de 27 pesetas al quintal: Y dicho Calzada ha contextado, que se les estaba debiendo la quarta parte del plomo, y por consiguiente que no queria entregar dicho dinero: Y dichos Señores en vista de la referido, y de que quando la Superior de Gerona mandó entregarse la quarta parte de los generos apresados a los apresadores el plomo se hallaba en Gerona por orden de la misma Junta, han determinado que el Sr. Presidente le pregunte si quiere ó no entregar dicha partida y en caso de no, que se le mande baxo pena de 25 ll, s. Y habiendo hecho así el Sor. Presidente ha resultado que el mismo Calzada ha dicho que sus principales les habían mandado no entregar

el dinero respecto de que tienen que cobrar la quarta parte del plomo. Y el Sor. Presidente le ha mandado que baxo la referida pena entregue inmediatamente la consabida cantidad al tesorero Salvador Vidal. Y ha contextado Calsada que estaba muy bien. Sn. Feliu a las quatro y media de la tarde del dia 15 Octubre 1808. Lo certifico.

Abrich

f.24v)Junta de la mañana del 18 Octubre

(Domenech, Montestruque, Gherro, Patxot, Arxer, Muela, Mallol, Rovira, Nadal, Balenti, Martí, Durban)

Los Señores de la margen que son los únicos que han asistido, dan comisión á Narciso Mallol vocal de la misma para que pase a Gerona á presentar un recurso sobre requerimiento que ha presentado Jayme Calsada, y demás que tenga por conveniente, exponiendo la falta de cumplimiento de este, y que la Junta no puede cumplir con lo que le ha mandado la Superioridad, con relacion al pago que ha de hacer al Sr. Rafael Suris por faltar el dinero que expresa la Deliberacion que antecede. Lo certifico

Abrich

De la mañana del 27 Octubre

(Domenech, Tomas, Barraquer, Montestruque., Mallol, Muela, Durban, Rovira, Llagostera, Balenti, Nadal, Gherro, Martí)

Los Señores de la margen han deliberado que respecto de que los ratones se comen y hechan á perder la arina que se halla en el almacén de la Casa de la Villa, que se venda esta al Público Subhasto y se pongan los dineros en arcas. Lo certifico.

Abrich

Sn. Feliu 28 Octubre 1808. Benet Pla fa relacio haber venut 15 sachs farina á Joan Vilaret y Patxot á 14 ps. y 3 qr. al quintar, a Salvador Ribas 20. á 14 ps. Y 4 qr. y la restan á 14 ps. y Montestruque a 4 ps. 6 s. 2, la arroba.

f.25)

Dicho dia

Los mismos han deliberado que los dineros que se hallan en arcas sobrantes de la deuda que tiene esta Junta contra de la de Gerona [en cantidad de 3500 ll. s.] se entreguen [esta] á Rafael Suris Patron de esta [en virtud de lo dispuesto por la Superior de Gerona con fecha de 13 de Octubre]. Lo certifico.

Abrich

(Presidente, Mallol, Tomas, Barraquer, Montestruque, Muela, Rovira, Patxot, Durban, Nadal, Mn. Cabañas)

En vista de los requerimientos nuevamente presentados, uno por Jayme Calsada y otro por Bernich Baguer et Cia., ha determinado la Junta compuesta de los de la margen dar comision como con el presente la dan á Narciso Mallol vocal para que pase otra vez á Gerona á los efectos fué en essa la primera vez por Comision de 18 Octubre. Sn. Feliu de Guixols 28 octubre 1808. Lo certifico

Abrich

f.25v)Noche del dia 29

(Presidente, Montestruque, Rdo. Cabañas, Martí, Durban, Balenti, Tomas, Rovira, Barraquer, Nadal, Patxot)

Los Señores de la margen: Visto el oficio reservado de la Superior de Gerona y el otro que ha venido á parte, y sin embargo que faltan los demás vocales, con todo de haber sido nombrados ó llamados para la Junta á las siete, siendo los que la componen la mayor parte de dichos vocales ó mas de las dos terceras partes, han empezado á elegir los sujetos que les ha parecido, y á pluralidad de votos han quedado nombrados para remitir á Gerona los sujetos siguientes: Dn. Benito Rovira, Dn. Manuel Cabañas y Dn. Josef Antonio Barraquer. Y en este estado me han mandado formar el correspondiente oficio con remisión de dichos sujetos en contextacion al citado de fecha de 27 Octubre 1808. De que cerifico

Abrich

Junta de la mañana del 3 Noviembre

(Presidente, Patxot, Gherro, Arxer, Rv. Cabañas, Montestruque, Mauri, Durban, Barraquer, Muela)

Los señores de la margen han deliberado que á fin de dar curso a los despachos diarios de poca monta, pues que por los urgentes se llamará toda la Junta, acudan diariamente dos

de sus vocales siguiendo todos por orden empezando por el Sr. Presidente, quienes podrán despachar los Barcos, licencias, et. arreglado á las órdenes superiores, y que los que se presenten invalidos con su correspondiente credencial, que se les de licencia, aunque baxen de 40 años y suban de 16. Lo certifico.

Abrich Srío.

(Els folis 26 i 27 precedeixen cronòlicament al 24 i 25).

f.28)

Junta de la mañana del 9 Noviembre

(Presidente, Montestrucque, Mallol, Barraquer, Mauri, Balenti, Rovira)

Los Señores de la margen: En vista del oficio de la Iltre. Junta de Gerona en contestación al de esta que solicitaba si á la remoción del empleo de Ayudte. Militar de Marina de Dn. Josef de la Muela, debía entenderse también removido del de Capitan de Puerto de esta villa, por no expresarlo del primer oficio de dicha Superioridad, con cuya contextacion dice, que debe entenderse removido de ambos empleos y que se notifique ó haga saber a dicho de la Muela y a Dn. Benito Rovira Teniente graduado de Navio de la Rl. Armada agresiado en dichos empleos; ha resultado: Que se cumpla inmediatamente lo que previene la superioridad trasladando á dicho Dn. Josef de la Muela ambos oficios para su inteligencia y cumplimiento, y que remita á esta Junta los papeles Documentos y demás que tenga propio de dichos empleos de Capitan de Puerto y Ayudante Militar de Marina, a fin de entregarlos á dicho Dn. Benito Rovira, mediante inventario de los mismos, á fin de que no padesca atraso el real servicio y lo mandado por la Superioridad. De todo lo que certifico.

Abrich

f.28 v)**Junta de la tarde del 16 Noviembre**

Los Señores de essa, Dn. Narciso de Domenech Presidente, Narciso Mallol, Dn. Benito Barraquer, Rafael Arxer, Dn. Benito Rovira, Balenti Mañá, Dn. Pedro Gherro, no pudiendo concurrir Dn. Juan de Montestrucque por hallarse ocupado en la descarga de sal, faltando los demás sin saber porque motivo [].

Junta de la mañana del 20

(Presidente, Barraquer, Nadal, Balenti, Durban, Mauri, Llagostera, Rovira, Montestrucque)

Los Señores de la margen: Han determinado se ponga un soldado á cada uno de los sujetos que no han pagado el contingente que se les señaló del préstamo de las 2.000 ₧-s., cuyo dinero se ha de entregar al Padre Director del Hospital Militar, y que dicho soldado no se mueva de las casas hasta que verifiquen el pago, teniendo que pagar al soldado diariamente una peseta y media, y no cumpliendo en este dia que se doble la paga, esto es tres pesetas y así sucesivamente.

f.29)

Juan Juera ha demanat llicencia ó bolleta per son germà Benet Joera per anar á Malta, y habentli fet present que no se li podía donar tal llicencia per los somatens y demes ocurrencias; ha contextat que de qualsevol manera que se necesita á dit son germà ó se demania per lo servey del Rey, que ell ix fiador ó fermansa esto es que supliria ell matex, ó per medi de llogar altre la ausencia del son germà. Sn. Feliu de Guixols, 10 Novembre 1808.

Juan Juera

Joaquin Anglada para embarcar á su hijo Miguel Anglada de 18 años ha dexado en fiador por el caso de haber de contribuir al sorteo de Miqueletes, á Narciso Mallol de esta Villa. Sn. Feliu de Guixols 21 Noviembre de 1808.

Joaquim Anglada

29 v)**En 23 Noviembre por la tarde**

Los Patrones

Poncio Lloveras y Pedro Noallas con sus respectivos barcos se han obligado conducir viveres a Rosas, y de aquí Enfermos á esta villa, ganado el primero quatro duros diarios, y el segundo por ser mas pequeño y no hacer tantas partes diez y ocho pesetas también diarias, teniendo los mismos Patrones de cuydarse de todos los gastos ordinarios y extraordinarios que ocurran en una y otra conducción. Así lo resolvió la Junta de que certifico

Abrich

En 24 Noviembre 1808 por la tarde

(Presidente, Mallol, Rovira, Barraquer, Montrestruque, Llagostera, Gherro, Mn. Miguel, Arxer, Martí, Patxot)

Sobre si se mandará pagar las 10 ¢ s. de multa à los que quieren pagar el reparto y tienen soldado en casa, han resuelto los señores de la Junta, à excepción de Patxot y Martí, que paguen dicha multa y que no se cobre el reparto sin ella. Lo certifico.

Abrich

Junta del 26 por la mañana

Los mismos: han cancelado y borrado la deliberación que antecede y mandado al scrio. haga à los que vayan pagando un recibo condicional, reservando el querer cobrar la multa si la superioridad la pide. Lo certifico.

Abrich

f.30) **Junta de la tarde del 23 [Sic, probablemente la data estigui equivocada]**

(Presidente, Barraquer, Montrestruque, Patxot, Arxer, Gherro, Balentí, Nadal, Mn. Miguel, Rovira, Durban, Mallol, Martí)

Los señores de la margen: Han determinado que para allanar las dificultades del reparto diario que se ha hecho para manutención del somaten, que se manden comparecer mañana à todos los señores que hicieron dicho reparto al efecto de poderse proceder sus enbarazos al cobro de dicho reparto.

Que en cuanto al somaten se acuda a la junta exponiendo que respecto de haber armado el Falucho, dos barcos p^a Rosas, la media galera y demás servicios personales que se halla la villa sin hombres

Se ha de manifestar à la Junta de Gerona haber cumplido el primer cupo de los migaletes, y que para el segundo aun sobran de los que han hecho varios particulares vide los recibos y oficios.

Día 26 Noviembre

(Presidente, Mallol, Rovira, Martí, Balentí, Barraquer, Gherro, Montestruque, Arxer, Mn. Miquel, Llagostera, Patxot.)

Los señores de la margen: Que esta tarde se haga el sorteo para reemplazar el somaten, de modo que pueda marchar luego, y que no se envíen mas que 20 hombres de somaten y un cabo 21 en todos. Lo certifico.

Abrich

f.30 v) **Junta de la mañana 26**

(Se not. a todos à excepción del Sor. Manl. Cabañas, que no ha querido firmar el reparto por no haber entervenido en el.)

Los señores de la margen de atrás han acordado que mañana se llame à los Comisionados que eligió el Pueblo para el reparto de la cantidad diaria que consume el somaten, que se les mande presentar las listas luego para proceder à su cobro; y respecto que el Pueblo los eligió para hacer el reparto, que se entienda también elegidos para cobrar dicha partida, y en quanto no, la Junta los elige y nombra de nuevo para tales cobradores ó recaudadores de dicho reparto, y en caso de resistencia se les hará responsable de las resultas ó perjuicios que puedan acontecer. Lo certifico.

Abrich

Respecto que Sor. Manuel Cabañas no quiere firmar el reparto sin alegar motivo alguno, [los demás Comision. piden] que se le mande los rinda, que de lo contrario protestan.

f.31) **En 30 Noviembre**

Los comisionados del reparto requieren al Señor Presidente mande al Sor. Manuel Cabañas firme el referido reparto y que no haciendolo exponga los motivos porque no deba hacerlo, como igualmente los defectos que encuentre en el [y protestan de todos los daños y perjuicios que se les han inrogado y cargado que pueden resultar del atraso]. Lo certifico, y el Sor. Presidente manda notificarse.

Abrich

Habiendo yo el infro. notificado al Sor. Manuel Cabañas la protesta y requerimiento que antecede, ha contestado que [si se le manda por los Comisionados, que no quiere contestar, y si se le manda por el Sor. Bayle Presidente dice que] se referia à lo que dixo en 26, esto es que no ha hecho el reparto que refieren y por consiguiente que no solamente no lo quiere firmar, pero ni que siquiera quiere verlo; respecto que el ya cumplió con hacer el suyo conforme se

había quedado y deliberado en 15 del que ha fenecido. Lo que noto por diligencia y certifico. Sn. Feliu de Guixols 1º Diciembre de 1808.

f.31 v)

En 1º Diciembre 1808. Los señores de la Junta dicen: Que respecto que los Comisionados del reparto para el cobro de la cantidad del reparto para mantener el somaten, no han cumplido en presentar á esta dicha Junta la de 660 ll. s. que se les mandó en el día de ayer para la manutención de dicho somaten baxo pena de 10 ll. s. irremisiblemente exigidera de cada uno, han determinado que se exija dicha multa de los comisionados, mandando a estos que á las dos y media de esta tarde comparescan á esta sala para pasar al referido cobro auxiliados del Sor. Bayle Presidente, a quien se ha comisionado con respecto al empleo que obtiene. Lo certifico.

Abrich

Se ha presentado el Sor. Manuel Cabañas a fin de contextar al oficio que se le ha pasado y ha dicho: Que se refiere á lo mismo que ha dicho al infro. Srio. esta mañana de palabra y lo que dixo en 26 de Noviembre que fué apoyado por alguno de esta Junta. Lo que sirve de respuesta al requerimiento y protesta de los comisionados. Sn. Feliu 1º Diciembre 1808. Todo lo certifico.

f.32) **En 3 Diciembre de 1808**

(Rufi, Salamó, Vilaret, Boigas, Cabañas, Patxot y Cateura, Andreu, Marimon, Pons, Suris, Gruart)

El Sor. Presidente en nombre y de acuerdo de la Junta hace presente á los comisionados que hicieron el reparto que respecto de que en 30 de Noviembre ultimo se les mandó que baxo la multa de 10 ll. s. presentase á esta Junta 66á esta Junta 660 ll. s. que se necesitaban para la manutencion del somaten que no ha podido pasar á relevar el otro que ha ya regresado sin esta circunstancias, habían incurrido en la referida multa que deben presentar inmediatamente y dentro 24 horas todo el dinero de dicho reparto devengado desde el día que marchó dicho somaten, con las formalidades prevenidas en la deliberacion del dia 1º del corriente.

Y dos Señores Comisionados han contestado haber cumplido la comisión del Pueblo que fue de hacer el reparto y no de pasar á cobrarlo, y que la Jurisdiccion que les da la Junta les parece no puede serles transferida.

Los señores Domingo Boigas y Josef Marimon dicen que mañana, si se les permite, daran la respuesta en escrito y de palabra.

Y en vista de lo expuesto ha determinado la Junta que sacandose copia de lo que ha mediado desde el día que se eligieron por el Pueblo, se remita al Genl.

f.32 v)

el Sor. Marques de Lazan y á la Junta de Gerona para su conocimiento y para la providencia que estimen por conveniente. Lo certifico.

En 4 de Diciembre. Se han presentado Domingo Boigas, Salvador Vidal y Josef Marimon a fin de dar la respuesta que prometieron ayer, y habiéndoseles exigido han contextado y pedido si es el Bayle ó la Junta que se les manda recaudar el reparto, y habiéndoseles respondido que el Sor. Presidente y Junta en una, han replicado que siempre que se les den los auxilios necesarios de Regidores, Bayle ó vocales, que están prontos ir á la recaudación referida, y piden en conclusión copia de la deliberacion del Pueblo, esto es Salvador Vidal, salvándose el dro. de acudir a la superioridad.

Josep Marimon dice està pronto a obedecer las ordenes del superior, mientras sus compañeros del barrio sigan igual exemplo, y de lo contrario protesta contra los mismos de todos daños, costas y perjuicios; y que si el superior le mandá hacer dicha recaudación solo lo hara, reservándose el derecho de acudir á la superioridad.

f.33) Martin Vilaret, Benito Salamó y Vicente Gruart Comisionados del barrio del Arrabal de la Riera y San Amans, han dicho que estan prontos en pasar al cobro del reparto.

Josep Andreu del Arrabal dice lo mismo.

Junta de la mañana del 5 Diciembre

(Presidente, Barraquer, Arxer, Mn. Cabañas, Mauri, Montestruque, Gherro, Rovira, Mallol, Durban, Patxot, Balenti)

Los señores de la junta: A fin de cumplimentar la orden de la superior de Gerona del 1º del actual en la que previene se remitan con toda brevedad á la Plaza de Rosas una porción

17.- Detall de la Porta Ferrada, símbol del Monestir.

indispensable hacerse para mantenerlos, y que los demás generos de trigo, maíz y restante aceite, se desembarquen y almacenen con las debidas precauciones y formalidades tomando Ynventario de todo y dando comisión para el referido descargo á Dn. Pedro Pablo Gherro vocal de ella. Lo certifico.

Abrich

En 7 Diciembre. Los Señores [*Al marge:* Presidente, Arxer, Nadal, Gherro, Rovira, Mallol, Mn. Miguel, Balenti] han determinado que se mande luego á los Patronos que habian de ir a Rosas y han regresado sin verificarlo, que marchen inmediatamente á aquel destino. Ygualmente se entreguen al P. Pouplana Director del Hospital 80 quarteras de trigo de la presa que hizo Bernich.

f. 34) **En 20 diciembre**

(Presidente, Mallol, Barraquer, Montestruque, Martí, Rovira, Mn. Miguel, Patxot, Nadal, Balenti)

Comparecieron los Señores del margen. Y han deliberado que para firmar las ventas de los dos Barcos Franceses últimamente apresados por Dn. Juan Bernich comprados, el uno por el Sr. Juan Comas y el otro por Domingo Boigas, lo haga el Sor. Presidente, Narciso Mallol y Julian Martí vocales de la misma, á quienes dan amplia comisión y facultad para ello; y que para que reciban [los últimos] y pongan luego en arcas la *tercera* parte del precio de dos barcos, y *las otra dos las reciba el Capn. Josep Bernich* y que se consulte á la Superior de Gerona si los gastos deben sacarse de las dos terceras partes pertenecientes al Apresador (cuyo dinero ha subministrado esta villa que es de la manutencion [y salarios] ó bien que remitan dinero para cubrirse esta dicha Junta; y se ha de hacer presente que los corsarios han desarmado.

de tocino, aceite, galleta, vinagre, leña y gran porcion de agua para aquella guarnicion que tiene mucha falta de estos artículos; ha deliberado se remitan siete barriles de tocino procedentes de la presa del capn. Josef Bormes Frances que hizo Dn. Josef Bernich corsario de esta, cien quintales galleta de los Almacenes que se hallan á cargo de Dn. Elias Arxer Proveedor de viveres de este Exto. mediante oficio que se les pasó, media pipa de aceite de la Barca que ha conducido á esta el Capn. Dn. Geronimo Basart del Sor. Francisco Isern de Vilasá, ciento cinquenta quintales de leña que han subministrado mediante recibo

f. 33 v)

los vecinos de la parroquia de Solius, del Valle de Aro, y quatro cargas de vinagre que han subministrado, esto es dos cargas el Sor. Rafael Arxer, y las otra dos Feliu Mauri ambos vocales de dicha Junta.

Ygualmente han deliberado que se vendan al publico subhasto los cinco cerdos que lleva el referido barco apresado al Sor. Francisco Isern de Vilasá, ya porque no pierdan de su gordura y por consiguiente del precio y su valor é ya para ahorrar el gasto que seria

Que se envie un Expreso al Capn. Roque Presas que se fué con animo de poner un somaten de 50 hombres á fin de indagar la gente que tiene, por no haber dexado la lista el numero fixo de los de su mando para en su vista providenciar lo conveniente.

f. 34 v) **Dia 22 Diciembre 1808**

Se ha presentado á la Junta Dn. Pedro Pablo Gherro vocal de la misma regresado de Gerona, y ha entregado tres oficios de aquella Superior que se han leído, todos de fecha de ayer, y como en uno de ellos dice que dho Sr. Gherro, manifestará á esta dicha Junta de palabra todo quanto se le ha encargado diga en orden á los varios puntos pendientes: Y dicho Sor. Dn. Pedro Pablo Gherro se ha explicado en estos términos: Que la Junta de Gerona le ha encargado diga á Dn. Elias Arxer remita luego á dicha ciudad los viveres almacenados de su cargo con la mayor brevedad, y la contextó que dicho Sr. Arxer [pensaba] se hallaba al Campo grande. Entonces dicha Iltre. Junta le dixo que la de esa buscasse quien tenga la llave de dicho almacen, y que si no se hallaba se descerrajase luego y se remita todo con la mayor brevedad a la Plaza de Gerona; y sobre todo el aceite que pide con el oficio, tomando antes cuenta y razón de todo lo de dicho Arxer, y lo firmó, de que certifico.

Pedro Pablo Gherro

Josef Abrich Srio

En vista de los oficios expresados y de los expuesto por Dn. Pedro, ha la Junta resuelto y determinado llamar á Beni-

f.35)

- to Ysern encargado de la Casa de dicho Sor. Arxer, que procure indagar y reconocer la Casa por si hallara las llaves del Almacen de los viveres

Dia 23

Ha comparecido en Junta el referido Benito Ysern, y ha manifestado: Que después de haber reconocido y atentamente mirado los rincones y puestos de la casa de Arxer por él y otro sujeto, no ha hallado la llave de la puerta de los Almacenes que se pide ni sabe en donde para.

En vista de lo expuesto, ha determinado la Junta que se desarraja la puerta de los Almacenes, á cuyo fin pase el Sor. Presidente, Dn. Pedro Pablo Gherro y Dn. Juan de Montestruque vocales y de verificado tome el infro. scrio. formal Ynventario de todos los efectos existentes en los mismos almacenes tomando cuenta y razón de todo, lo que certifico.

Abrich srio

f.35 v) **Sn. Feliu de Guixols 23 Diciembre 1808**

De orden de la Junta se ha mandado a Paladio Ayats y a Antonio Pou ambos de esta villa mayores de 25 años que mediante juramento declarasen el valor que puede tener el aceite del Barco del Sr. de Vilassá y los precios corrientes que tenga dicho genero, y unánimes han dicho: Que después de haber gustado dicho aceite y hechas las demas observaciones que conocido oportunas, son de parecer atendido el precio corriente, que es de valor de 15 pesetas y un real de vn. el mayal, cuyo precio y no mas darian por el los Declarantes si hubiesen de comprarlo, ni lo darian á menos si hubiesen de venderlo. Lo que dixerón ser así por el juramento prestado, y por la inteligencia y conocimiento que tienen en semejantes generos; Y el primero no lo firmó porque dixo no saber, hizolo su Mrd. con el segundo, que certifico.

Anton Pou

f.36) **Junta de la tarde del 24 Diciembre 1808**

(Presidente, Mallol, Rovira, Patxor, Montestruque, Gherro, Martí, Nadal)

Se ha convocado la Junta esta mañana para las tres de la tarde á fin de dar cumplimiento á varios asuntos pendientes, y habiendo comparecido solamente los notados á la margen, se ha leído el auto de venta del barco apresado a favor de Juan Comas por si habia alguna cosa que decir sobre su contenido. Y el Sor. Presidente dice que se haga todo conforme el auto proferido por la Superior de Gerona dado en meritos del expediente de dcho. barco, y respecto que la Junta con razones y frioleras retarda el despacho de los asuntos pendientes, y no poder el dar cumplimiento por falta de tiempo á las comisiones particulares que tiene de la Superioridad como á Bayle, desde ahora dice que hallándose ocupado en estas ultimas ocupaciones, dexará de acudir á la Junta a fin de darles cumplimiento, y requiere al vocal que le sigue según el orden con que son elegidos que presida en dicha Junta, y de no quererlo hacer lo hace responsable en los atrasos.

Narciso Mallol dice: que se cumpla lo mandado por la Superioridad relativo a las ventas de que se trata, protestando contra quien lo impida: Que jamás se ha entretenido con razones ni frioleras como lo propone el Sor. Presidente antes bien ha sido activo y diligente en f.36 v)

todo quanto ha sido de su parte y ha convenido á los intereses de la Patria: Que en quanto á Presidente no es Dueño el Sor. Bayle de hacer Presidente nuevo, antes bien debe acudir el á la Superioridad para que lo haga.

Don Benito Rovira dice: Lo que proponen los antecedentes esto es que se haga todo quanto manda la superioridad sobre la venta de las presas y distribución de su precio; y para evitar todo perjuicio de la demora, que se entreguen las dos terceras partes al Capitan Josef Bernich dando la correspondiente fianza á la consulta que se haga á la superioridad, si deben, ó no entenderse los gastos de manutencion y salarios de la gente.

Dn. Juan de Montestruque. Se conforma con lo expuesto por Dn. Benito Rovira, haciendo responsable al Sor. Presidente ó a el que lo fuere, del retardo en el cumplimiento de las orns., pues nunca ha manifestado etiqueta alguna para alargar el cumplimiento de ellas y si una actividad en obedecerlas.

Sor. Francisco Patxot: Que se cumpla lo mandado por la Superioridad y en quanto á las razones y frioleras que expone el Sor. Bayle, no cree ser comprendido en ellas antes bien varias en particular y en Junta le ha manifestado que la poca formalidad que tenia la Junta era el motivo de los atrasos y retardos.

Sor. Julian Martí, dice: Que se de cumplimiento pronto á lo mandado por la f.37)

Superioridad sobre las Presas, protestando y haciendo responsable á quien lo impida por qualquier motivo, y que no se entienda con frioleras.

Dn. Pedro Pablo Gherro: Que se haga inmediatamente lo mandado por la superioridad sobre las presas, y en quanto á las frioleras jamás ha venido á tratar frioleras, sino para dar cumplimiento y curso á los asuntos pendientes, apresandose de haber trabajado como qualquier otro con aquella actividad, zelo y Patriotismo que exigen las circunstancias.

Miguel Nadal se refiere á lo que ha expuesto Dn. Benito Rovira.

Del infro. srio.: Que se cumpla lo dispuesto por la Superioridad en todos los asuntos.

Y con vista de lo expuesto han determinado dichos Señores (ausente de la Junta el Presidente) que mañana se firme el auto de venta referido, pasando un recado ó oficio al Sor. Presidente para que señale la hora para pasar á firmar.

Los demás vocales no han asistido sin embargo de haber sido llamados, el uno por estar malo

[...].

f.37 v)

En la Villa de San Feliu de Guixols a treinta y un día de Diciembre de mil ocho cientos y ocho. Convocados en la Junta Dn. Narciso de Domenech Presidente y los señores vocales de ella Dn. Miguel Cabañas pbro., Dn. Benito Rovira, Dn. Juan de Montestruque, Dn. Pedro Pablo Gherro, Francisco Patxot y Marcillach, Julian Martí, Miquel Nadal, Feliu Mauri, Balenti Maña y Pedro Llagostera, faltando Rafael Arxer, Juan Durban y Juan Tomas por hallarse ausentes y Narciso Sicars y Dn. Benito Barraquer no han comparecido sin embargo de haber sido llamados, puestos todos en orden ha ocurrido lo siguiente: Que de resultas de haber el vocal Narciso Mallol también convocado a la Junta, presentado á ella quatro oficios de la Superior de Gerona, se ha leído por mi el Srio., y uno de ellos que es del tenor siguiente:- [Oficio] Movida esta Junta de varias consideraciones, ha resuelto que la de esa villa por ahora, y hasta nueva providencia quede reducida al numero de diez vocales, incluso el Presidente, que siempre deberá ser el Bayle, o sus veces gerente; y nombra por vocales de la misma a los que siguen.- Dn. Miquel Cabañas Pbro.- Dn. Benito Barraquer y de Camps.- Dn. Benito Rovira.- Dn. Juan de Montestruque.- Dn. Pedro Pable Gherro.- Dn. Josef Abrich, con el cargo de secretario.- Francisco Patxot y Marcillach comerciante.- Narciso Mallol Diputado del Comun y comerciante, Julian Marti calderero.- Con este solo número de vocales debe quedar organizada esa Junta Auxiliar, desde f.38)

el recibo de esta orden quedando exonerados todos los demás que antes la componían, á quienes V. dará gracias por buenos servicios que hayan hecho.- Esta Junta espera que todos los nombrados se esforzaran en dar mayores pruebas de su zelo y patriotismo, correspondiendo de este modo á la distinción con que la Junta les ha elegido, con preferencia á otros, por depositarios de su confianza, y del Gobierno de esta Villa. Los electos deben rebestirse de toda la energía, que es necesaria en las actuales críticas circunstancias para disminuir los males que nos rodean, y salir de los grandes apuros en que se halla la Patria. Que se acuerden todos de los desordenes cometidos en esa Villa en el transito por su inmedicacion del Exercito francés: acaso los excesos hubieran sido menos, ó no se hubieran cometido, si la vigilancia de los vocales hubiera sido mas, y tal como correspondía para evitar qualesquiera funesta contingencia. Si el descuido ó abandono han causado tan enormes perjuicios, ó lo menos que se eviten en lo sucesivo, y que esa Junta recobre el buen concepto que habia merecido por sus servicios.- Nada es mas perjudicial en las Juntas que el espíritu de partido. Hay ciertos genios presumidos y altaneros que creyendose Superiores de los demás nada aprueban, sino lo que ellos piensan; y sostienen su opinión con un fuego impropio, haciendo á veces adoptar providencias desatinadas contra el dictamen

f. 38 v)

de los demás, que solo ceden por un efecto de moderación. El carácter talento, y educación de los que compondran en lo sucesivo esa Junta, hacen creer que nunca se observaran en ella estos empeños pueriles; pero siempre conviene que esten advertidos que cada uno tiene dro. de proponer sus ideas con libertad y franqueza que en esta parte hay una perfecta igualdad desde el primero, al ultimo, y que en el caso de que en las discusiones los dictámenes sean varios, debe pasarse a la votación, por el orden con que están nombrados, tocando al Presidente el voto decisivo, y reputándose por acuerdo y disposicion de la Junta lo que se determine á pluralidad de votos.- Esta Junta espera ver felices resultados de esta nueva organizacion por el carácter, honrado modo de pensar y patriotismo de los individuos que la componen. Y á fin de que conste debidamente convocará V. luego á todos los Miembros, les comunicará esta orden y hará que el Srio. la ponga y continúe en los Libros de acuerdo con el que se forme para su cumplimiento; de haberlo executado me dará aviso.- Dios gue. a V. ms. as.- Gerona 30 de Diciembre de 1808.- Julian de Bolibar.- A la Junta Auxiliar de Sn. Felu de Guixols.- Y dos Señores deter-

f. 39)

- minaron y deliberaron que se cumpla lo prevenido y mandado por la Superior con el transcrito oficio, que se den las gracias á los exonerados; Que se ponga y continúe dicho oficio orden en los Libros de Acuerdo por el Srio, y que de verificado se de aviso a dicha Superioridad.

Y el Sor. Presidente en nombre de los Señores que componen la de esta Villa y por la Superior de Gerona, dio las gracias a los exonerados, y mando á mi el Srio. cumpla con lo prevenido en dicho oficio, y habiéndolo executado se han levantado [y marchado] todos los exonerados y han dexado solos los electos, lo que noto por Diligencia y Deliberación de los señores de esta Junta de que certifico; y que he puesto [y continuado] el oficio en ella.

Josef Abrich Srio.

En el mismo dia se hizo saber al Cptan. Segundo de la media galera el oficio de la superior de Gerona en el que manda que los dos cañones de bronce de a 16 que están en la Bateria de Salenys, se entreguen al Capitan ó 2º de dicha media galera, y lo demás que contiene dcho. oficio, y dixo quedar enterado. Lo certifico.

Abrich srio.

f. 39 v)

Igualmente se ha deliberado por todos los Señores de la Junta á excepcion de Dn. Benito Barraquer, que para aprontar los siete Migueletes del reparto segundo que exige la Superioridad, que mañana por la tarde se convoquen y llamen todos los solteros terrestres de 16 á 40 años y se presenten en esta Sala Capitular, para tratar sobre dicho asunto. Sn. Felu de Guixols fha ut retro.

Conseguente á los continuos é imponderables gastos que ocurren y por otros respetos, se ha determinado que solamente un criado permanesca sirviendo esta Junta, y que al otro se le exonere de dho encargo y servicio; y que de los dos quede Gerardo Roura Alguacil de Marina.

Igualmente se ha deliberado que se pase oficio a la Superioridad manifestándole que la Media Gaiera no puede salir por falta de caudales para comprar provisiones para la manutención de la gente; Que esta caixa se halla del todo exausta; y que no halla otro medio que valerse de los dineros que tiene Juan Comas por resultantes de la venta de los cerdos del Sor. de Vilassá, y que se pidan estos dineros à dicha superioridad. Lo certifico.

Josef Abrich Srio.

BIBLIOGRAFIA

- Batlle Prats, Ll. "Diario de navegación del capitán José Bernich, de San Feliu de Guíxols", *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses*, Girona, 1959.
- "El corso en el litoral gerundense, en la guerra de 1808-1809", *Estudios sobre la Guerra de la Independencia*. I, Institución Fernando el Católico, Zaragoza, 1964. Pág. 427-445.
- Bussot, G. *El capità Narcis Massanas (1786-1811)*. Col·lecció. Estudis Guixolencs. Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, 1989.
- Cúndaro, Fr. Manuel. *Historia politico-critico militar de la Plaza de Gerona en los Sitios de 1808 y 1809*. Girona, Instituto de Estudios Gerundenses del Patronato "José M^a. Cuadrado", 1950.
- DD.AA. *La Invasió Napoleònica. Economia, Cultura i Societat*. UAB, Bellaterra, 1981.
- DD.AA. *Guerra napoleònica a Catalunya (1808-1814). Estudis i documents*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996.
- Fontana, Josep. *La Guerra del Francès 1808-1814*. Edit. Pòrtic. Barcelona, 2008.
- Grahit Grau, J. "Partes inéditos de Gerona en 1809", *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses*. Girona, 1959.
- Hurtebise, E. G. *Bosquejo histórico de la villa de San Feliu de Guíxols*. Tesis de oposición, 1905. Edició d'Àncora, Sant Feliu de Guíxols, 1970.
- Marsengo, capitano Maurizio. *Gerona (1808-1809. Estrato dalla Revista di Cavalleria*. Pinerolo, 1914.
- Mercader i Riba, J. *Catalunya napoleònica*. Edició de R. Dalmau. Barcelona, 1960.
- Jiménez, A. "La Inquisició a Sant Feliu de Guixols en el segle XVIII", *Informatiu de l'Arxiu i del Museu de Sant Feliu de Guíxols*, núm. 9, octubre 1991.
- Pla Cargol, J. *La guerra de la Independencia en Gerona y sus comarcas*. Dalmau Carles, Pla S.A. Girona, 1953.
- *El setges de Girona el 1808 i 1809*. Edició de R. Dalmau. Barcelona, 1962
- Pons Guri, J.M. *Diari d'uns anys de guerra (1808-1814)*. Ed. L'Eixernador, Argenton. 1993.
- Riera, G. "Revolución de España por la invasión de los franceses". 46 folis dins "Correspondencia política...." Arxiu de l'Abadia de Montserrat. Capsa o bossa 4: Manuscrit de l'abat Gaietà Riera.
- Sala, Francisco y María José, "Memorias históricas de la villa de San Feliu de Guíxols desde su fundación hasta el siglo XIX de la era cristiana", *Institut del Baix Empordà*, núm. 4. Sant Feliu de Guíxols, 1985.